

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

1870

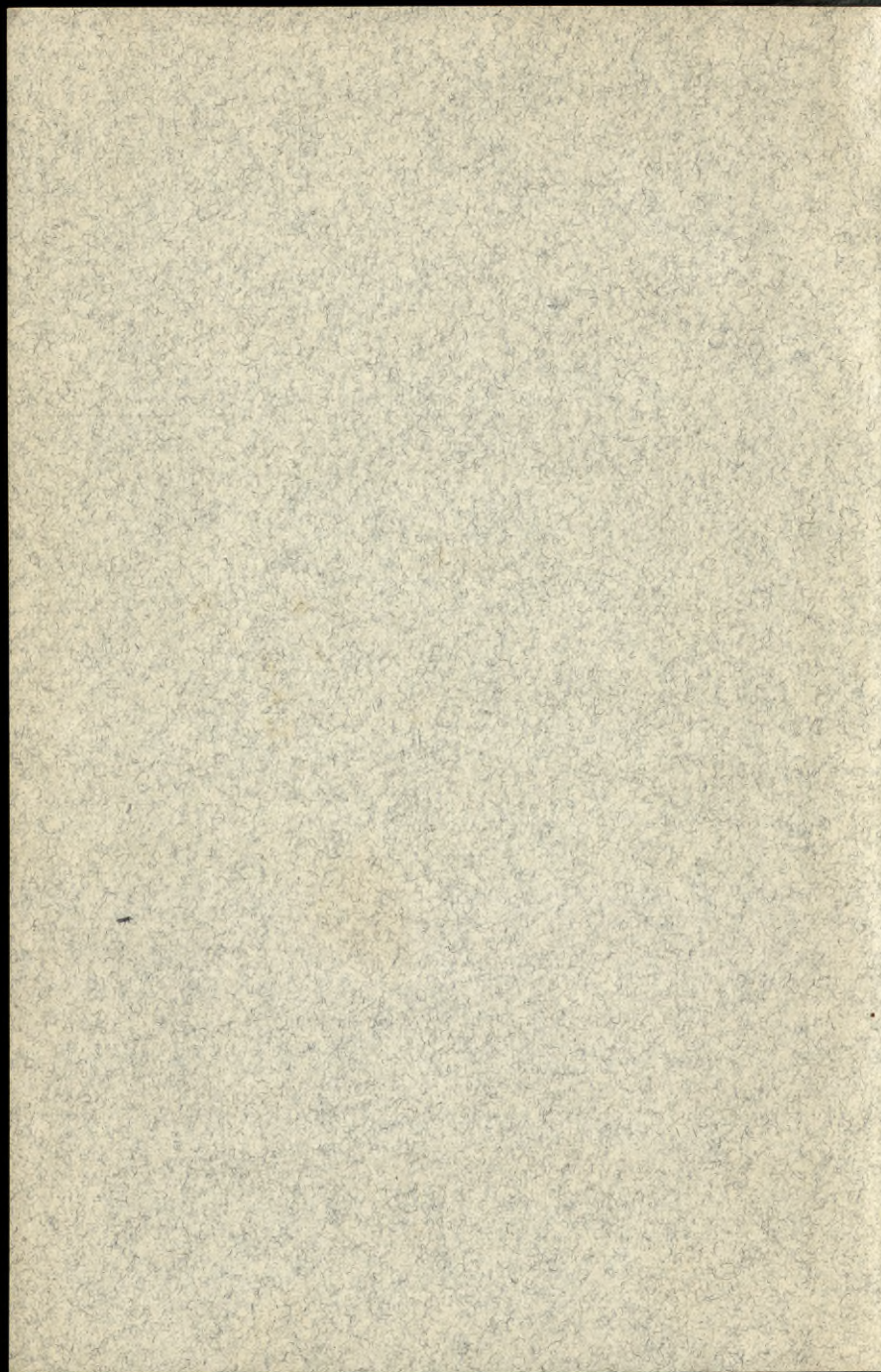
TRE HISTORISKA
BERÄTTELSE

AF

J. O. ÅBERG.

-
- I. VID FÄLTVAKTEN.
 - II. KARL XII I KLÄMMAN.
 - III. FREDRIK DEN STORES SNUSDOSA.

STOCKHOLM.
HENRIK LINDGREN.

TRE HISTORISKA BERÄTTELSE

AF

J. O. ÅBERG.

- I. VID FÄLTVAKTEN.
- II. KARL XII I KLÄMMAN.
- III. FREDRIK DEN STORES SNUSDOSA.

STOCKHOLM 1881.
HENRIK LINDGREN.

THE HISTORICAL RECORDS

J. O. ABERS

AND THE RECORDS

OF THE
RECORDS OF THE
RECORDS OF THE
RECORDS OF THE

STOCKHOLM 1881

Örebro 1881. Bohlinska Boktryckeriet.

VID FÄLTVAKTEN.

VID FÄRLYKTEEN

I.

När man läser historien om Karl X Gustafs polska fejd, och isynnerhet om hans äfventyrliga marsch från Krakau upp till det ställe, der Weichseln och San flyta tillsammans, frestas man nästan att oemotståndligt utropa:

»Är detta sannt?»

Ja, det är fullkomligt sannt. Med sin lilla, af oupphörliga strider och fältsjukdomar samman-smälta här gjorde Karl X Gustaf detta af alla historieskrifvare och militärförfattare beundrade tåg genom en af kriget utsugen trakt och städse omgifven af fiendtliga skaror, som på alla möjliga sätt och vis sökte lägga hinder i vägen för hans framträngande.

Men Karl Gustaf afskräcktes dock icke från den kosa han en gång utstakat för sig. Johan Sapiehas förräderi, då han med sina två tusen kvartianer lemnade den svenske konungen, den han kort tid förut svurit trohet; Stefan Czarneckis vildaste anfall; storkansleren Joseph Lubomirskis hotande ställning vid Sandomir, som käckt försvarades af öfverste Cronlod, men slutligen i svenskarnes åsyn måste gifva sig och af Cronlod sprängdes i luften, och slutligen Sapieha Witebskis fasta ställning vid de båda ofvannämnde flodernas sammanflöde, allt detta kunde ej i minsta mån rubba konungens beslut. Hans natur var sådan: när han föresatt sig en sak, skulle den utföras, kosta hvad den kosta ville.

Icke långt söder om Weichselns och Sans förening ligger den lilla staden Maydan. Vid tiden för denna berättelse var nämnde stad åtminstone af *någon* betydighet, emedan Sapielha Witebski, en af Polens förnämsta härförare, der framlefvat sin ungdom. Nu för tiden är den endast en större by, som under det sednaste upproret mot Ryssland helt och hållet lades i aska.

Trakten der omkring är dels skogig, dels lågländt och sumpig, med ett ord, ett ordentligt moras. Kring sjelfva staden var dock nejden bevuxen med tät skog. Under den rådande osäkerheten i krigets dagar var trakten tidt och ofta hemsökt af marodörer, som från morgon till afton och från afton till morgon höllo stadens innevånare i ständig ångslan, och gjorde att de icke, så snart mörkret inbrutit, vågade sig utom stadsmuren.

Men dessa djerfva marodörer nöjde sig icke allenast med att öfverfalla och plundra dem, som färdades genom skogen; ibland voro de till och med så oförsynta, att de smögo sig in i sjelfva staden och gjorde sin fångst der.

Maydans innebyggare voro för den skull i en ständig oro. De kunde icke sofva lugnt om nätterna.

Stadens borgmästare var en riktigt karlakarl. Han hade en enda dotter, som var traktens förnämsta skönhhet och dertill en god och snäll flicka.

Anna, så hette den unga flickan, var i hemlighet trolofvad med en ung driftig man, som alla tyckte om, men som borgmästaren icke riktigt kunde med, därför att Stefan, så hette den unge mannen, icke i allt ville rätta sig efter honom, borgmästaren, utan gick sin egen väg i de saker han ansåg vara rätta.

Stefan Konieczki var ende sonen af en adelsman, som på spel och ett öfverdådigt lefnadssätt bortslösat en ganska stor förmögenhet. Han hade förut varit kvartianofficer, men i följd af en tvist med sin öfverste lemnat tjensten. Det var denna

omständighet som förtröt borgmästaren Joseph Rosanowa.

I Maydan fanns dessutom en mäktig rik egendomsegare, Wassili Wassiluiszki. Denne hade goda ögon till Anna, och som Joseph Rosanowa ej var oemottaglig för det klingande myntet, så föredrog han till sist Wassili. Derigenom kom denne i strid med Stefan Konieczki. Ett par gånger hade det gått så långt som till handgemäng, då Stefan hvarje gång afgått med segren. Detta förtröt naturligtvis Wassili, och han utkastade svåra hotelser icke blott mot Stefan, utan äfven mot hans i hemlighet trolofvade.

I följd deraf uppsökte han de kring Maydan ströfvande marodörerna.

Det var i en usel håla som han träffade en del af bandet.

Bielow, så hette bandets anförare, kom emot Wassili.

»Kan förstå att det är något för oss att göra,» sade han, under det att hans anlete förvreds af ett vedervärdigt grin. »*Måste* vara någonting, då den rike Wassili Wassiluiszki kommer till oss. Är väl frågan om Anna Rosanowa, kan jag tro. Ha, ha, ha!»

Wassili studsade.

«Du känner mig», utbrast han förvånad. »Hur kommer det sig?»

»Herre», svarade Bielow, i det han antog slafvens ödmjukhet, »ni känner ej igen mig, och lika fullt har jag tjenat er i sex år. Samma år som er fader dog kom jag till er, och nu — — —»

Bielow afbröt sjelf sitt tal.

»Och nu», fortsatte Wassili. »Fortfar du.»

»Nu förföljer jag svensken som ni ser», inföll Bielow med ett tvunget skratt. »Men, herr Wassili, jag känner nog till edert förhållande till Anna Rosanowa och jag vet tillfyllest att ni ingenting högre önskar än att bli af med Stefan Konieczki. Nåväl,

jag tänker det samma som ni och om ni vill, så sluta vi förbund, jag lofvar, att borgmästarens dotter ej skall tillhöra Stefan Konieczki. Men — — men — — —.»

»Säg ut, menniska», inföll Wassili, som med återhållen andedrägt afhört Bielows tal.

»Men, jag fordrar två tusen dukater.»

»Hur ännar du gå till väga?»

»Vare detta min ensak. Nog af. Inom två dygn skall Anna Rosanowa inte mera finnas inom Maydans murar.»

Wassili Wassiluiskij svarade:

»När detta är gjordt får du dina två tusen dukater.»

»Dermed är jag inte nöjd.»

»Inte?»

»Nej.»

»Du vill ha dem i förskott, märker jag.»

»Ja visst.»

»Men, om du sviker mig?»

»Mätte jag då komma att lida alla de qval, som skärselden bjuder på!»

»Nåväl, Bielows här har du dina två tusen dukater», utbrast Wassili och kastade en rulle framför Bielows fötter. »Men, det du gör, gör snart.»

Med dessa ord aflägsnade sig Wassili, sedan han ännu en gång lagt Bielows på hjertat, att gå till väga så skyndsamt som möjligt.

II.

Joseph Rosanowa firade sin femtionde födelsedag. I följd deraf var en stor del af stadens mest betydande innevånare bjuden till honom.

Festens mest lysande föremål var utan gensägelse den vackra Anna Rosanowa. Af naturen

liflig och glädtig hade dock hennes täcka anlete denna dag antagit ett sorgbundet utseende. För-gäfvades bemödade sig fadren och de unga männen att muntra upp henne. För henne hade icke det ystra skämtet eller den sprittande dansen mera något behag. Det syntes tydligt att hennes blickar voro långt borta från festen.

Endast vid ett tillfälle upplystes hennes täcka anlete af ett skimmer af fröjd. Det var när befäl-hafvaren för de i Maydan förlagda ulanerna fattade sitt glas och uppmanade gästerna att i botten dricka en välgångsskål för Josef Rosanowa, och önska att han ännu i många år måtte få gagna det samhälle, der han var född.

»Fader», hviskade Anna och lutade sig mot borgmästarens axel, »det är i dag din hedersdag, låt hatet och oviljan mot Stefan fara och gör oss lyckliga.»

I stället för att genast svara förde Joseph Ro-sanowa sin vackra dotter in i ett närgränsande rum, der de kunde samtala mera ostörda.

»Anna», sade han och hans förut blida anlete antog en stränghet, som dottren visste icke bebå-dade något godt, »du begär orimligheter af mig.»

»Är det således en orimlighet att din dotter, ditt enda barn blir lyckligt?»

»Du missförstår mig, Anna. Du vet nog att jag ingenting högre önskar här på jorden, än att se dig lycklig. Men — —?»

Borgmästaren afbröt här sjelf sitt tal och bör-jade att i stället mäta det lilla rummet med stora steg. Med återhållen andedrägt och med blickar, i hvilka ömsom mod och förtröstan, ömsom ett allt mera sjunkande hopp, lästes, följde Anna fadrens rörelser och det skiftande minspelet i hans ansigte. Hon kände i dessa ögonblick mer än väl med sig, att hennes öde nu skulle afgöras.

Slutligen undslapp denna halfhögt uttalade bön hennes läppar.

»Förbarmande, fader!»

Joseph Rosanowa spratt till som om han plötsligen vaknat upp ur en dröm. Han var icke heller beredd på detta utrop från dottren.

För att reda den här af tankar, som stormade in på honom, for han några gånger med båda händerna öfver pannan, ref sig derefter i håret så att de grå lockarne yrde omkring, och sade derpå:

»Jag begriper inte hvad du har emot Wassili.»

»Mycket, fader», svarade Anna, till hvilkens bröst hoppet började återkomma. »Mycket, fader.»

»Säg något.»

»Wassili är högfärdig och elak.»

»Men han är rik.»

»Det är inte någon förtjenst hos honom.»

»Dessutom», fortfor borgmästaren utan att låta höra dottrens berättigade inpass, »dessutom är Wassili en god och trogen fosterlandets son. Men om Stefan Konieczki kan man inte säga detsamma, det går ju så många rykten om hans — —»

»Håll der, fader», afbröt Anna, under det en rodnad af förtrytelse spred sig öfver hela hennes täcka anlete, »det är illasinnade människor som utspriddt dessa nedriga lögner om Stefan, och Wassili själf har varit den, som varit med om att sätta dessa förklenande rykten i omlopp, jag vet det.»

»Vet du det», afbröt fadren häftigt. »Hur vet du det?»

»Wassili har själf talat om det.»

»Wassili?»

»Ja, just han.»

»Det der förefaller mig alltför otroligt för att vara sannt.»

»Jaså fader», svarade Anna och såg på den gamle med sina klara vackra ögon, i hvilka ett par skimrande tårar summo, »du tror således att det är jag, som är ljugare?»

»Visst inte», min älskade dotter», utropade Joseph Rosanowa i det han fattade Annas hufvud

mellan båda sina händer och lade det vid sitt bröst.
 »Men, du kan väl förstå, att jag inte kan så der lättvindigt sätta din lycka på spel, och derfor — —.»

»Men, fader», afbröt Anna, »du vet ju att jag inte kan bli lycklig utan Stefan.»

»Prat, flicka, nu gör du som jag vill.»

»Det vill säga att jag skall äkta Wassili Wassiluisij?»

»Ja, naturligtvis.»

»Men, du gifver mig väl betänketid?»

»Hur lång fordrar du?»

»En månad.»

Borgmästaren betänkte sig några ögonblick. Derpå sade han:

»Näväl, du får en månad. Under denna tid hinner Johan Kasimir att slå inkräkterne ur brädet och befria Polen. Det blir således en dubbel glädjefest för mig då jag får anledning att fira landets frigörelse och mitt enda barns lyckliga äktenskap; men, det var besynnerligt att Wassili inte syntts här ännu. Han lofvade dock att komma.»

»O, måtte han ej komma», tänkte Anna under det hon framför en spegel ordnade sitt rika hår, jag fruktar honom.»

Sedan far och dotter ännu en stund samspråk skiljdes de åt, borgmästaren glad öfver att dottren till hälften gifvit med sig, Anna rätt förnöjd öfver att hon fått betänketid.

»Ty», tänkte hon för sig sjelf, »vinner jag bara tid, så hoppas jag också att vinna mitt syfte, att få äkta Stefan.»

Midnatten nalkades. Den vackra dagen hade efterträds af en ruskig afton. Regn och blåst gjorde det kusligt för hvar och en att vistas ute.

Vid början af den gata, vid hvilken borgmästaren Joseph Rosanows hem var beläget, syntes

en trupp beväpnade män. De tycktes rådvilla antingen de skulle gå framåt eller tillbaka.

Några steg afsides från truppen stodo två i fotsida kappor insvepta karlar och samtalade med undertryckta röster.

»Snart gäller det», sade den längste, som icke var någon annan än Wassili Wassiluisikij. »Är du färdig, Bielow?»

»Ja, nådige herre.»

»Och ditt folk?»

»Också färdigt. Åh ni kan ej tro hur de sällarne slåss när de bara komma i tagen. Det är så alltid med folk som ingenting har att förlora, men allt att vinna.»

»Godt och väl det, men du vet kanske inte att en trupp ulaner är förlagd här?»

»Jo, bevars», svarade Bielow under det ett sarkastiskt leende spelade kring hans läppar, »men hvad betyda de der ynkryggarne! Dem ska vi snart kaputta.»

»Du är temligen säker på din sak, Bielow.»

»Skulle jag ej vara det», svarade marodöranförelaren och utsträckte ena handen mot de i gat hörnet stående trasiga gestalterna, hvilkas vilda blickar lystet kastades upp till de midt emot belägna upplysta husen, dem de bra gerna skulle ha velat plundra. Och det skulle icke behöfts mer än ett enda ord af Bielow för att hela skaran med vilddjurs raseri skulle kastat sig öfver de värnlösa och sönderslitit dem.

Kriget är i och för sig sjelft en förbannelse, som med förfärlig tyngd hänger öfver nationernas hufvud, men denna förbannelse ökas genom de marodörhopar, som äro oskiljaktiga från hvarje krigshär, den må vara stor eller liten.

Benämningen marodör lär komma från öfverste Merode, som under trettioåriga kriget var en af den katolska ligans mest framstående anförare. Hans soldater voro bekanta för sin tygellöshet, och in-

jagade en allmän skräck derigenom att de efter slutad drabbning öfvertågade slagfältet och der plundrade och dödade de sårade, utan afseende på om det var vän eller fiende.

Under Karl X Gustafs polska krig voro marodörerna åter i rörelse och gynnades till en viss grad af Johan Kasimir, som trodde att de skulle kunna i ej ringa mån bidraga till att göra svenskar-nes ställning ohållbar i längden.

Det var en trupp sådant slödder som Bielow, den förrymde tjenaren, på Wassili Wassiluiskijs enträgna begäran fört in i Maydan utan att de der posterade ulanerna ens hade den ringaste aning derom.

Då tornväktaren i den närbelägna kyrkan utropade midnattens timme smög sig marodörtruppen nästan ljudlöst fram mot borgmästarens hus, genom hvars små fönster en trappa upp ett strålande ljussken göt sig öfver en liten del af den mörka gatan.

Men innan truppen satte sig i rörelse, sade Wassili till Bielow:

»Gör med gästerna hvad du vill, men om du kröker ett enda hår på Annas hufvud, så kommer ditt eget hufvud att sitta bra löst på dina axlar.»

Bielow nickade till tecken att han förstod och frågade straxt derefter, under det ett illparigt leende spelade kring hans läppar:

»Men om jag träffar Stefan Konieczki?»

»Ja då», utbrast Wassili och gjorde en snabb rörelse mot bältet, der en präktig dubbelpistol var instucken, »då vet du hur du skall handla.»

III.

Ulanernas anförare Stanislaus Leczi blef en smula upprymd ju längre tiden skred framåt. Han drack den ena bägaren efter den andra och blef till på köpet mäktig talträngd, så att det till slut var han ensam som förde ordet.

Han hade redan medhunnit ett svassande tal för borgmästaren, vidare ett för hans vackra dotter, så ett för den polska kvinnan och höll just på med att uttömma sin vredes skålar öfver svenskarne.

»Dessa vargar, hyenor, odjur, stackare», ropade han och gestikulerade så ifrigt med armarne, att han sopade två fyllda vinbägare i golfvet. »O, om de allesamman hade en enda nacke och jag finge hugga af den. I mån tro att jag inte skulle vara sen dertill. Jag skulle vid alla — — —»

Ett starkt buller nere vid dörren afbröt honom.

»Hvem vågar objuden inträda hit», ropade Joseph Rosanowa och gick hotande emot en i en vid kappa insvept person, som, då ett par tjenare velat hindra honom från att inträda, våldsamt knuffat dem åt sidan. »Hvem vågar göra det, säger jag?»

»Åh, det skall du nog få veta», svarade den okände och lät i det samma höra en gäll hvissling.

I samma ögonblick instörtade tio vilda gestalter under hotande åtbörder.

»Ah, marodörer», skrek Stanislaus Leczi i det han märkbart bleknade. »Hvar äro mina ulaner!»

Ordet marodörer hade ungefär samma inverkan på de närvarande som ett åkslag, ty hvar och en visste hvad som komma skulle. En del försökte att komma ut, men alla utgångar voro stängda.

»Herre», sade borgmästaren med tilltvunget lugn, »ni vet att vi allesamman äro goda polackar; hvarför intränger ni då hit på detta sätt?»

Joseph Rosanowas säkra ton förbryllade en smula marodöranföraren till en början. Han fann sig dock snart och svarade i spotsk ton:

»Hvad bryr jag mig om er polskhet; jag har ett annat mål. För resten få ni alla gå oskadade härifrån utom en.»

»Utom en», utbrast sällskapet och hvar och en betraktade hvarandra sins emellan med blickar, som sade så mycket som:

»Är det jag eller hvem är det?»

Stanislaus Leczi hade under tiden återfått sitt lugn och sin kallblodighet.

»I ären marodörer», sade han och gick Bielow närmare på lifvet. »Men hvad mera är, I ären också soldater. Derfor fordrar jag lydnad af er. Dra genast edra färde, annars — —».

»Ha, ha, ha», skrattade Bielow hånfullt och som ett eko svarade de bakom honom stående marodörerna. »Derför att ni har femtio ulaner här, så tror ni att ni skall skrämma oss. Misstag, herre. Edra ulaner äro fega stackare, som vi snart skola jaga på flykten. Dessutom bör ni väl veta att vi, såsom marodörer, inte ha någon nåd att hoppas och — —».

»Men, jag tillförsäkrar er den», skyndade Leczi, som såg att situationen blef allt mera farlig, att tillägga med tonvigt på hvarje ord.

»Er försäkran betyder rakt ingenting.»

»Ingenting», utbrast Stanislaus Leczi förnärnad.

»Men jag har ändå mycket att säga.»

»Visserligen, men de finnas, som ha mera än ni att säga, och får Stefan Czarnecki veta att ni gifvit ett band marodörer pardon, så äro både ni och vi sålda åt döden. Han är inte att leka med, som ni torde veta, och inte heller Joseph Lubomirski. I betraktande häraf», fortfor Bielow, »så få ni allt beskedligt finna er i att vi handla på egen hand. Se nu är det så, ha, ha, ha, att hvarken jag eller mina pojkar, som för resten äro lika goda

fosterlandsvänner, som ni allesammans här inne, ej ha något att lefva af och att kläda oss med, om vi ej sjelfva förskaffa oss det. Se bara sjelfs, fortsatte han och slog kappan tillbaka, samt visade sina trasiga och smutsiga underkläder, och allt hans folk gjorde detsamma, och det var en syn så vidrig att de fleste, isynnerhet fruntimren, kände djupt äckel dervid. »Ni ser nu, att vi äro hänvisade till de förtjenster, som vi sjelfva kunna göra oss, ty ingen lär väl vilja taga sådana trashankar i sin tjänst och — — —.»

För andra gången blef hans tal afbrutet, nu af Joseph Rosanowa.

»Är det bara penningar som ni vill ha, så se här tusen dukater. Det räcker godt till mat och kläder åt er.»

»Ja, ja, den der är rätt god att ha», inföll den snikne Bielow, i det han lutade sig ned och upp-tog dukatrullen, den han snabbt gömde i sin vida ficka, »men ni uppskattar er dotters värde bra lågt.»

»Min dotters värde! Hvad har det att göra med detta?»

Mot slutet af samtalet hade marodöranföraren för sina män med blickarne utpekad Anna Rosanowa. På borgmästarens utrop svarade han:

»Jo, mera än ni tror.»

»Hur så, i alla helgons namn», utbrast Joseph Rosanowa ängsligt. »Ah en förfärlig aning bemäktigar sig mig. Ni vill bortföra mitt enda barn!»

Med dessa ord skyndade han fram till Anna och stälde sig framför henne med dragen sabel. Äfven Stanislaus Leczi och de fyra unga män, som voro närvarande, följde exemplet.

»Ha, detta skall endast ha er undergång till följd», skrek Bielow, uppretad öfver det motstånd han skulle komma att göra. »Den som betalt två tusen dukater för er dotters egande har större rättighet än den, som bara erlagt hälften. Fram, pojkar! Ingen pardon!»

De vilda marodörerna hade med ängslan inväntat detta kommando. Under vilddjurslika rytanden störtade de på denne Rosanowas försvarare. Stanislaus Leczi föll vid första angreppet. Borgmästaren var nära att få dela samma öde, men snafvade i det samma han skulle parera hugget, och föll under det midt på golfvet stående dryckesbordet. I fallet stötte han pannan mot ena bordsfoten och svimnade af. Detta var en lycka för honom, ty marodörerna, som trodde att han var död; läto honom ligga.

De fyra unga männen fäktade visserligen tappert, men öfvermakten var för stor, och inom kort voro äfven de fallna med mer eller mindre sår.

Då Anna Rosanowa och de öfriga fruntimren sågo att det gick illa för deras försvarare, sökte de att i villervallan uppnå någon af utgångarne. För ett par af dem lyckades det, och de skyndade genast ut i staden under rop och skrik, för att väcka ulanernas uppmärksamhet.

Men, då Anna skulle smyga sig ut, också hon för att söka hjälp, möttes hon af Bielow, som med en vild ed på läpparne befalde henne att stanna.

»Men, hvad ha min far och jag gjort för ondt eftersom I på detta sätt öfverfallen oss», sade den unga flickan och knäppte darrande båda händerna öfver bröstet.

Bielows vrede lade sig något vid åsynen af Annas ångest.

»I hafven ej något ondt gjordt», sade han, »men, — — men — — —.»

»Hvadför men?»

»Rent ut, jag är köpt för att bortföra er, och då jag ej kan göra det på annat sätt än med våld, så skall jag göra det. Ser ni», fortfor banditen och rätade på sig, samt antog en mine af stoltset, »jag håller alltid den ed jag svurit.»

Anna Rosanowa vände sig bort med djup afsky.

»Jag anar hvem det är som har köpt er», sade hon med knappt hörbar stämma.

»Så-å! Hvem då?»

»Den eländige Wassili Wassiluiskij.»

I samma ögonblick syntes en maskerad och i en stor kappa väl insvept karl luta sig till hälften in genom dörren, utanför hvilken han stått gömd under det hela uppträdet försiggick. Det enda som var synligt af ansigtet, var ögonen. De sprutade nästan eld och lågor då Annas sista ord nådde mannens öron.

»Vänta du», tänkte han för sig sjelf. »När du väl är i mitt våld, skall jag väl taga stoltheten ur dig. Men för tusan, Bielow dröjer längre än som rådligt är. Jag hör buller på gatan. Om ulanerna komma, så få vi allt svårt att reda oss. Hur skall jag kunna ge honom ett tecken utan att hon märker det? Jag vill inte att hon ser mig här.»

Lyckan, som ibland plägar gynna äfven ondskan och elakheten, var äfven med Wassili. Han hade knappt hunnit tänka ut sista meningen till slut, då en af de marodörer, som blifvit ställda på post i nedre förstugan, kom instörtande under utropet:

»Buller på gatan. Dån af hästar!»

»Se så för djefvulen», skrek Bielow, »då ha vi de satans ulanerna öfver oss. Flicka», fortfor han och grep Anna våldsamt i armen, »säg mig hvar Stefan Konieczki håller hus!»

Äfven om Anna vetat det, skulle hon icke yppat det.

»Jag har inte sett honom på två dagar», sade hon med fasthet.

»Jaså. Nåja, det gör ingenting, vi hitta honom nog.»

Trots sitt motstånd blef Anna släpad utur rummet och ned för trappan. Wassili hade skyndat i förväg. Med tillhjälp af Bielow lyfte han derefter den till hälften sanslösa flickan upp på en yster

springare, kastade sig sjelf upp och jagade i fyr-språng derifrån, sedan han först tillropat Bielows dessa ord:

»Vid Ormgropen i morgon natt!»

»Häråt», kommenderade derefter marodöranfö-
raren och kastade sig in på en bakgata, så smal,
att knappt mer än tre man kunde gå i bredd der.
»Hit skola ej ulanerna kunna följa oss. Hör, der
komma de, jag hör deras svordomar. Ha, ha, ha»,
fortfor han med ett undertryckt skratt, »så är det
att komma försent. Min fångst blef dock riklig»,
tillade han för sig sjelf. »Två tusen dukater af
Wassili och ett tusen af borgmästaren. På den
sista förtjensten var jag dock oförberedd, men så
mycket mera välkommen var den. Ah», fortfor
han efter en stund, när bandet hunnit till gatans
slut och den mörka skogen skyttade fram icke
så långt ifrån dem, »de vilja att jag skall dela med
dem, men — — men — — jag skall nog förhåla tiden,
så att kanske något tjenligt tillfälle att draga dem
vid näsan yppar sig. Något måste jag dock stryka
dem om munnen med, så att de tiga så länge.»

Lika obehindradt som de inkommit i staden,
kommo de också ut igen. Först när de uppnådde
skogsbrynet kände de sig lugna. Bielow gjorde då
halt. En svag strimma af dagen syntes redan i
öster. Regnet hade redan upphört, och att döma
af den fullkomligt molnfria himmelen så långt blic-
karne kunde nå, skulle dagen blifva ovanligt vacker.

»Kamrater», sade Bielow, der han tagit plats i
midten af marodörbandet, »vi ha nu tre tusen du-
kater, som jag vill förvalta åt eder. Och såsom
eder anförare, så är det min skyldighet att se till,
att ni få det nödvändigaste på er åtminstone. Min
mening är således att vi om några dagar gå till
Sandomir. Der kunna vi nog öfverkomma någon-
ting som kunna vara oss till gagn. Jag hörde i
förgår af en öfverlöpare från Lubomirskis här, att
svensken Cronlod, som innehar fästet, inte skall

kunna hålla sig så länge till. Då, kamrater, blir det någonting för oss att göra och att — — —»

»Men», afbröt en af marodörerna, en lithauisk bonde, som för uppstudsighet mot befäl måst rymma och nu gifvit sig till marodör, »få vi ingenting särskildt för vårt besvär i natt? Vi behöfva väl något för att fukta de törstiga struparne med?»

»Ja, få vi ingenting», ropade alla de öfriga och fäste hotande blickar på Bielow.

Det var detta spörsmål som Bielow hade inväntat.

»Ingenting», utbrast han och syntes djupt förnärmad. »Hur tron I att jag skulle kunna lemna så trogna och tappra kamrater i sticket. Nej! I misstagen eder, om I tron så. Se här två dukater åt hvar och en af eder. Det öfriga skall användas till vårt gemensamma bästa. Ären I nöjda?»

»Ja, ja», svarade alla med en mun, och betraktade med giriga blickar de två blanka guldstyckena, som Bielow lät falla i hvars och ens framräckta hand.

»Nåväl, då ska ni njuta en kort hvila och derefter bort till ormgropen, der kanske vi kunna få mera af den der varan.»

Då ett af de fruntimmer, som lyckades smyga sig ut ur borgmästarens hus, under rop och skrik på hjälp ilade gatan framåt, hejdades hon i ett hörn af en högre mansperson, som utbrast:

»Hvad i herrans namn står på? Är svensken här?»

»Nej, en ännu värre fiende!»

»Hvilken då?»

»Marodörer.»

Den högreste mannen tog ett par steg tillbaka, i följd hvaraf det matta skenet från en i hörnet upphängd oljelampa kom att belysa hans ansigte.

»Åh, se Stefan Konieczki», utbrast den af dödlig ångest darrande damen. »Nå det var då väl att det var er jag träffade!»

»Men, hvad i herrans namn står då på, min fru», utbrast Stefan. »Svara, ni ser hur orolig jag är.»

»Förskräckliga saker.»

»Men, så tala då», ropade Stefan och fattade den gamla damen så våldsamt i armen, att hon uppgaf ett rop af smärta. »Inte blir det bättre med att ni står här och jemrar er!»

»Nej, deri har ni rätt», svarade hon. »Nu är jag sansad. Hör nu på.» Hon omtalade derefter hela uppträdet i borgmästarens hus och slutade sålunda:

»Och kommer ej hjälp från ulanerna, så blir Anna Rosanowa bortförd af de bofvarne, som troligtvis ha för afsigt att tilltvinga sig en ansenlig lösesumma.»

»Detta skall ej ske», utbrast Stefan energiskt. »Väck ni opp så mycket folk ni kan; jag skyndar genast till ulanqvarteret. Det ligger här i närheten.»

En kvarts timme derefter stormade Stefan Konieczki i spetsen för ulanerna fram till borgmästarens hus. Men han kom försent, såsom vi veta. Hade han blott kunnat ana, att den ensamme ryttaren, som vid en korsgata med vindens hastighet ilade åt annat håll, var hans dödsfiende Wassili Wassiluiskij, och att han hade Anna Rosanowa med sig på hästryggen, skulle han nog slagit in på förföljandet. För mörkrets och ryttarens snabbhets skull kunde han nu ingenting se. Wassili hade dessutom kastat sin vida kappa öfver sitt byte, så att det skulle varit svårt att upptäcka detsamma äfven vid dagsljus.

Då Stefan kom upp i borgmästarens gästbudsal studsade han tillbaka för den förödelse som der tedde sig för hans blickar, och som framstod i ännu mera afskräckande drag genom den matta

och flämtande belysningen från ett par nästan nedbrunnå ljus.

Vid ena långväggen lågo två af de unga männen döda och mellan dem en ung flicka, som hade ett gapande sabelhugg öfver det fina ansigtet. Hon lefde ännu med svagt lif, och blef på Stefans befallning förd till ett annat rum, der all möjlig vård egnades henne.

Stanislaus Leczi var också död.

»Men, hvar är då borgmästaren», sporde Stefan och såg sig omkring.

Ett stönande läte under det stora gästabuds-bordet blef svaret på denna fråga. Joseph Rosanowa blef snart framdragen, och då man undersökte hans kropp, fanns derpå icke ett enda sår. Han bekräftade ytterligare den underrättelse som Stefan Konieczki fått af den gamla damen i gathörnet och under strida tårar sade han:

»Rädda min dotter ur de uslingarnes händer och du skall få hvad du begär.»

»Då begär jag henne till hustru», svarade Stefan raskt och öppenhjertigt.

»Ske dig som du vill. Hon är din.»

Ett kraftigt handslag beseglade öfverenskomsten.

Derefter vände sig Stefan till ulanerna, som stillatigande omgifvit sin döde anförare och sade:

»Viljen I följa mig för att uppsöka marodörerna? I hafven ju ej mer någon anförare, jag ansvarar för att edert handlingssätt icke skall tillföra eder något obehag.»

»Ja, vi vilja följa eder», svarade den äldste ulanen, som förde ordet i de öfrigas namn, »men åt hvilket håll ha de skurkarne tagit vägen.»

»Jag anar det», sade Stefan. »Följen mig bara troget, och jag är säker på att vi snart skola ha dem i våra händer.»

En timme derefter fanns ingen människa i borgmästarens hus. Det hade blifvit utrymdt. Jo-

séph Rosanowa hade tagit sin tillflykt till en af sina ungdomsvänner, och der ville han invänta utgången af Stefan Konieczkis expedition. Hans eget hem var honom för närvarande förhatligt; han ville icke ens tänka på det, ty alltför sorgliga minnen voro förknippade med detsamma.

Det slag som han erhållit då han föll under bordet var icke af någon farlig beskaffenhet.

IV.

Några mil söder om Maydan gjorde Karl X Gustaf halt, för att under ett dygn låta sina uttrötta skaror hämta den behöfliga hvilan.

Konungen var den dagen icke vid särdeles godt lynne. Redan tidigt på morgonen hade han fått den mindre välkomna underrättelsen, att Johan Sapieha, som, lik en gam kring sitt rof, svärmade kring de svenska eftertrupperna, lyckats locka hundra man i ett bakhåll, nedhugga en del och taga den andra till fånga.

»Hundra man», utbrast Karl X Gustaf; då kuireren slutat sitt anförande, »hundra man, det är mycket för mig nu för tiden. Det går inte så lätt att få dem ersatta. Wittenberg behöfver ganska väl sina, och från Cronlod kan jag inte heller taga en enda man.»

Något längre fram på dagen kom ett bud från den sist nämnde. Budet begärde förstärkning, om Sandomir skulle kunna försvaras med framgång.

»Är han då så illa ansatt», sporde Karl Gustaf, i det hans stora klara ögon forskande fästades på budbäraren.

»Ja, ers majestät.»

»På hvad sätt?»

»Dagligen får storkansleren Lubomirski nya och friska krafter och innesluter oss allt mera och mera och som lifsmedel snart nog — — —!»

Karl Gustaf inföll, häftigt afbrytande budbärens ord:

»Men, Cronlod har ju staden att tillgå. Der måtte väl ännu finnas lifsmedel!»

»Staden», upprepade budbäraren, i det ett besynnerligt leende sväfvade kring hans läppar. »Den brändes i går.»

Karl Gustaf studsade.

»Brändes», utbrast han. »Är det sannt?»

»Ja, ers majestät, så att vi nu endast äro hänvisade till hvad fästet förmår.»

Karl Gustaf sade ingenting. I stället började han att mäta golvet med stora steg. Hvilka planer, som härunder föddes i hans hjerna, sade han icke för någon.

Under det han sålunda gick ifrigt fram och tillbaka, synbarligen ett rof för de häftigaste sinneshandlingar, inträdde fältmarskalken Wrangel. Denne ryktbare krigare hade tillåtelse att komma in till konungen utan att särskildt bli anmäld.

Då Karl Gustaf fick se denne sin ända sedan trettioåriga kriget bepröfvade vapenbroder, gick han skyndsamt emot honom och utropade:

»Nu är det snart slut med Cronlod.»

Wrangel studsade.

»Åh, så farligt är det väl inte heller», utbrast han med tillförsigt. »Sandomirs murar äro fasta, besättningen består af gamla bepröfvade krigsbussar och Lubomirskis soldater äro ej alls farliga. Hela storkanslerens här utgöres endast af en hopssammanrafsade bönder utan öfning och för resten af eländiga marodörer.»

»Men», vågade budbäraren invända, »det finnes en annan svårare fiende, som ni ej tänkt på, herr fältmarskalk, och det är denne fiende som nu håller

öfverste Cronlod i tygeln värre än både Lubomirskis och Czarneckis skaror.»

»Hvad är det för en fiende?»

»Hungern.»

»Ah», utbrast Wrangel, »har det gått så långt. Då måste vi sända honom lifsmedel.»

»Ja, nog *måste* vi», inföll Karl X Gustaf, »men vi kunna det ej. Har ni något af den varan att öfverlåta, min kära Wrangel?»

»Nej.»

»Vet ni hvar vi skola taga sådant då?»

»Inte det heller, ers majestät», svarade Wrangel förlägen.

»Nå, hvarför då talet om att vi måste sända lifsmedel, när vi ej sjelfva kunna skaffa oss tillräckligt deraf. Fänrik», fortfor han, vänd till Cronlods budbärare, »helsa ni öfversten och säg att han skall slåss så länge han kan. När allt motstånd är förgäfves, då vet han nog hur han skall handla för att bibehålla äran. Ni har nu sjelf hört och äfven sett, tror jag, hur ondt vi ha om lifsförnödenheter, men jag hoppas att det snart skall bli bättre. Helsa ni Cronlod och säg detta, och nu, Gud vare med er på återfärden.»

Då budbäraren försvunnit betraktade konungen och fältmarskalken hvarandra en stund under oafbruten tystnad.

Rummet, i hvilket Karl X Gustaf tagit sin bostad, var litet och utan de ringaste prydnader. Svart af rök och med sitt hårdt tilltrampade lergolf var det högst osundt och otrefligt, men som det icke fanns något annat ställe för konungen att bo på, så hade han måst nöja sig med det eländiga kyffet.

Sedan tystnaden varat en god stund, sporde ändtligen Wrangel:

»Det är förstås kanske en alltför närgången fråga jag kommer att göra ers majestät, men omsorgen och — — —»

Karl X Gustaf afbröt raskt vapenbrodrens tal.

»Tala ni, Wrangel; jag vet att det är en vän, en uppriktig vän och en trogen vapenbroder, som talar. För en sådan har jag alltid ett öppenhjertligt svar.»

»Nåväl; jag har länge funderat öfver hur ers majestät ämnar reda sig ur denna knipa.»

»Och det må ni gerna förundra er öfver», svarade konungen under det hans anlete mulnade. »Bakom oss ha vi Johan Sapieha, men han är visst inte farlig. Så ha vi ytterligare emot oss Stefan Czarnecki, och det är den farligaste motståndaren. Han är också den ende af alla de polska härförarne som jag högaktar. Vid Sandömir står Lubomirski och vid Sans och Weichselns förening har Sapieha Witebski upprättat ett starkt förskansadt läger. Han för en massa lithauer med sig, men med dem hafva vi tillförne pröfvat hårda duster och veta därför, att de icke äro synnerligen att frukta. Midt emellan dessa fyra fiendtliga härar står nu jag med mina sex tusen man.»

Karl Gustaf lutade vid dessa ord hufvudet i handen och försjök en lång stund i tyst grubbereri. Wrangel vågade ej störa honom. Slutligen upplyfte konungen häftigt det nedsjunkna hufvudet, kroppen återfick hela sin spänstighet och under en häftig rörelse med båda armarne spran han upp.

»Jag vet att min krona i dessa ögonblick sitter löst på mitt hufvud», utropade han. »Jag vet nog, att om de fyra polska härarne förenade sig och omslöt mig, så skulle inte en enda svensk soldat komma undan döden eller fångenskapen, men jag vet också en annan sak, nemligen, att oenighet råder mellan de polska härförarne. Hvar och en vill handla efter eget godfinnande och ej lyda den andre. Detta är ett fel, som jag har beslutit att begagna mig af. Flytta er stol närmare mig, käre Wrangel», fortfor Karl Gustaf, under det han tog

plats på en träbänk, »så vill jag i korhet utveckla min plan, den jag i morgon vill förelägga det församlade krigsrådet. Så der ja, nu kunna vi öfverlägga i all sköns lugn och ro.»

Sedan Wrangel intagit den honom anvisade platsen, fortfor Karl Gustaf:

»Jag sade att våra motståndare begå ett stort fel när de på detta sätt splittra sina krafter, och det inser äfven ni Wrangel ganska lätt. Hvad är då naturligare än att jag försöker begagna mig af deras fel. Nåväl, jag vill gå upp i den kil, som bildas af San och Weichsel, och med stöd af Sandomir på ena sidan gå rakt på det litauiska lägre och — — —»

»Men», afbröt Wrangel och ryckte häftigt till. »Med Lubomirski, Czarnecki och Sapieha på sidorna och i ryggen skall det aldrig lyckas.»

»Nej, inte om vi förhåla tiden», inföll konungen raskt. »Men slå vi det slaget när fienderna äro som mest oförberedda, då skall det med Guds hjälp lyckas. Ni har väl ännu förtröstan till honom, käre Wrangel?»

»Hela min förtröstan står till honom», svarade fältmarskalken fromt.

»Nåväl, då kan ej företaget misslyckas. Genom Sapieha Witebskis läger går vägen rakt fram till Warschau, och der är målet för mitt tåg.»

Sedan Wrangel en stund öfvertänkt den djerfva planen, sade han:

»Jag beundrar min konungs djerfhed och snille, och jag är fullt och fast öfvertygad om, att det icke finnes en enda soldat, som skall svika sin pligt i det afgörande ögonblicket.»

»Det vet jag också, och det är därför som jag vågar företaget», svarade konungen, under det hans ögon glänste af tillfredsställelse. »Det finnes ingen nation, som kan framställa soldater, så vana vid strapatser, så modiga i striderna och med en sådan förmåga att uthärda fältlivets vedervär-

digheter som den svenske. Jag känner dem nog, jag, och jag beundrar dem.»

»Och jag instämmer», svarade Wrangel. »Men vore det ej i sådant fall klokast, att vi i förväg afsände ett par hundra man fram till Maydan. Jag har nemligen hört sägas, att en trupp polackar visat sig der för några dagar sedan. Troligtvis ha de i sinnet att ödelägga trakten för oss.»

»Sannt, min käre Wrangel. Sänd genast två hundra man dit. Har ni någon pålitlig anförare?»

»Ja, många. De äro pålitliga allesammans.»

»Tack för det svaret», utropade Karl Gustaf och räckte Wrangel handen, »det tycker jag om.»

V.

Ungefär en half mil i sydvest från Maydan var ormgropen belägen. Den låg alldeles utmed Weichselns vattenbryn, och bestod af en ganska rymlig grotta, dels af naturen, dels af menniskohänder bildad i den höga delvis bergiga stranden. Grottans öppning vette mot floden, och när vågorna af stormen upptornades till sin största höjd, öfversköljde de nästan halfva grottan.

Det var ett dystert ställe. Ofvanpå och på tre sidor om grottan växte en tät, nästan ogenomtränglig skog, der ständigt halfmörker var herskande. Många och dystra sägner om mord och rån voro gängse angående denna grotta.

Det berättades nemligen att i fordna tider, så der ett hundraår tillbaka från tiden i denna berättelse, hade der i trakten huserat ett röfvarband, som till och med satte hela landet i förskräckelse. Stigmännen hade långt skägg och hår, så berättade sägnen, och voro dessutom klädda i björn- och

vargskinn, vilda till sitt sinnelag och ytterst snikna efter världsliga egodelar.

Personer, som varit tvungna att genomresa skogen kring ormgropen hade helst gjort det tidigt på morgonen, då stigmännen väl hemkommit från sina plundringståg och trötta af mat och dryck och de oftast långväga färderna (de brandskattade till och med trakten kring Warschau) insomnat, berättade att de der och hvar i buskarne sett hvitnade skelett och mångenstädes i träden upphängde människokroppar.

Dessa berättelser gjorde naturligtvis att trakten var särdeles afskydd i fordna tider; ja till och med samtidigt med de här skildrade händelserna var den icke så väl ansedd.

Stigmännens illdåd hade slutligen nått sin höjd, då samma stad Maydan, till hvilken vi i början af vår berättelse fört läsaren, på en enda natt hade blifvit icke allenast utplundrad, utan till och med helt och hållet lagd i aska, sedan dess innevånare blifvit mördade och skändade.

Traktens befolkning lät för den skull budkaflar utgå, och på staden Maydans ännu rykande ruiner samlades några dagar efter illdådet ett par hundra väl beväpnade män, omringade ormgropen och inträngde i den efter en förfärlig strid med stigmännen, som lyckligtvis alla nyss hemkommit från en annan illgerning.

Väl var ormgropens öppning eröfrad, men ännu återstod det inre. Dit hade stigmännen dragit sig undan och barrikaderat ingången med stora stenblock, hvilka det var omöjligt att skuffa undan.

Stenblocken täckte dock icke fullständigt öppningen, och denna omständighet visste belägrarne att skickligt begagna sig af.

De skaffade sig massor af träqvistar och grenar, höggö ned stora träd, af hvilka de gjorde ett bål framför öppningen, och öfvertäckte detsamma

med torr halm. Sedan inväntade de det ögonblick då vinden gick öfver och blåste inåt ormgropen. Då tuttade de på. Röken drefs inåt och ett förfärligt sorl, i hvilket man kunde urskilja böner, förbannelser och hotelser om hvarandra, sade de belägrande, att deras afsigt lyckades.

Stigmännen störtade i vildt raseri mot ingången för att åtminstone dö med vapen i hand, men här möttes de af bålet's flammande lågor, hvilka omsorgsfullt underhöllos genom påkastad halm och ved.

»I skolen få allt hvad här inne finnes om vi få slippa ut», sade bandets anförare.

»Det ta vi ändå, men ni ska dö», svarades från de belägrande.

Stigmännen kunde naturligtvis ej hålla ut länge.

När allt blef tyst der inne gingo de belägrande in och funno hopar af dyrbarheter, som stigmännen under årens lopp röfvat sig till. Dessa fördes bort och fördelades bland dem som deltagit i expeditionen.

Men, anledningen till namnet ormgropen spørjer må hända läsaren. Se här!

En enda af stigmännen hade blifvit vid lif. Det var anförarens unge son. I sin ångest hade han krupit i ett hål, der det fanns luftdrag utåt Weichseln och som han för några dagar sedan upptäckt. På så sätt lefde han när belägrarne drogo fram honom. För sin ungdoms skull blef han skonad till lifvet.

Han berättade derefter sägnen om ormgropen, den han många gånger hört af fadren, och så här lydde den:

Då gossens fader ännu var pojke kom han i slang med stigmännen. Dessa hade då sitt tillhåll i sjelfva skogen, men som der var mindre rådligt att bo, isynnerhet om vintrarne, så beslöts det att en håla skulle grävas.

Sagdt och gjordt. Gräfningen begynte och resultatet syntes godt. Men en dag öfverraskades arbetarne af ett ilsket hväsande. Detta kom icke från ett håll, utan ofvanifrån, nedanifrån och från alla sidor. Hela gropen var nemligen ett enda väldigt ormbö.

Det var ej någon hugnesam upptäckt, men de djerfva männen beslöto det oaktadt att eröfra kulan från ormarne. Detta var dock lättare sagdt än gjordt, och i nära två månaders tid föreföllo dagliga strider med odjuren.

Slutligen blef den sista ormen dödad. Gräfningen fortsattes och snart blef hålan utvidgad till den storlek, som den innehade vid tiden för denna berättelse.

Så lydde sägnen om ormgropen.

Det var till detta ställe som Wassili Wassiluischij fört Anna Rosanowa. Längst inne i hålan hade han med största omsorg tillagat en bädd af löf och qvistar, och på den lagt den ännu maktlösa Anna.

Efter en stund slog hon upp ögonen, men då hon genast varseblef Wassili, slöt hon dem ånyo, under det hon förfärad utropade:

»Heliga jungfru, jag är i den eländiges våld.»

»Välj dina ord bättre, Anna Rosanowa», svarade Wassili Wassiluischij under det en förtrytelssens rodnad betäckte hans kinder, »jag har ju intet ondt gjort dig!»

»Så släpp mig då lös och låt mig återvända till min fader», bad Anna och reste sig till hälften upp från bädden.

»Släppa dig lös när jag väl en gång fått dig i mina händer», utropade Wassili under det hans anlete nästan förvreds af de passioner, som herskade inom honom. »Nej, och tusen gånger nej!»

»Wassili», utbrast Anna och såg på Wassiluiskij med en lång uttrycksfull blick, »hvarför skall ni vara så hatfull? Låt mig resa hem till min fader, och jag skall alltid hafva er i vänlig påminnelse.»

»För att ni sedan skall gifta er med Stefan Konieczki. Ja, inte sannt?» frågade Wassili och betraktade Anna med gnistrande blickar.

»Kanske», svarade den unga flickan dröjande.

»Kanske, det var ett besynnerligt ord», menade Wassili, och förhoppningen började till en del få insteg hos honom. »Kanske!»

»Ja, som ni vet, Wassili, så är ej min far benägen för mitt giftermål med Stefan.»

»Den heliga jungfrun vare lofvad därför», tänkte Wassili. Högt sade han. »Jag vet det. Han har lofvat er åt mig.»

Vid dessa ord gömde den unga flickan ansigtet i händerna och begynte gråta.

Detta uppmjukade något Wassilis hårda hjerta, ty äfven han var mottaglig för den unga flickans tårar.

»Gråt ej, Anna Rosanowa», sade han med mjuk stämma. »Inte är jag så afskräckande som det i första början kan synas, och som ni hållit mig för att vara. Min släkt tillhör en af Polens förnämsta, och mina egodelar äro bland de största, som någon enskild man eger. Blif min hustru och ingenting skall fattas eder.»

Vid dessa ord gjorde han en hastig rörelse för att fatta hennes hand, men hon drog den hastigt undan.

»Wassili», sade hon och blickade strängt på Wassiluiskij; »det är sannt att vi som barn lekt tillsammans, men jag får dock ärligt bekänna, att jag aldrig har kunnat med er. Rent ut sagt, Wassili, ni har alltid förefallit mig elak.»

Den unga flickan hade yttrat dessa ord med ett så trovärdigt uttryck i sitt vackra anlete, att

Wassili icke en enda minut kunde tvifla på att hon tänkte annorlunda än hon sade.

»Det är svårt att höra detta», sade han för den skull och syntes till en början både förlägen och harmsen. »Men, säg mig, Anna, tror ni inte, att mannen kan upprätta hvad barnet och ynglingen brutit mot eder?»

»Mannen», inföll Anna Rosanowa och for med ena handen öfver pannan, liksom för att reda de många tankar, som strömmade in på henne. »Mannen?»

»Ja, förstår ni mig inte?»

»Ack jo, allt för väl», svarade Anna och dolde ansigtet i händerna. »*Allt för väl*», slutade hon med stark tonvigt.

»Hvarför säger ni så?»

»Derför att jag inte kan gå in på att ni blir min make», svarade Anna raskt.

»Wassili ryckte till. Han hade nog väntat sig detta svar, men ändock öfverraskade det honom. Hvad skulle han göra? Anna Rosanowa hade liksom fadren en stark och beslutsam själ, som icke ryggade tillbaka för något motstånd. Situationen var kritisk för honom. Skulle han begagna våld? Han tänkte verkligen till en början derpå, men slog detta efter en stunds eftersinnande ur hågen, såsom varande fruktlöst.

»Nej», tänkte han, »jag vill gå till väga på helt annat sätt. Till fadren och Stefan Konieczki får hon ej komma. Frånvaron från dem skall nog mjuka upp hennes hjerta, och hon skall utan tvifvel heldre taga mig till sin man, än hon försakar sin fader, den hon af hjertat älskar. Ack ja», fortsatte han sin tankegång och en djup suck undslapp hans bröst, »den som är en så god dotter, hon blir också en förträfflig maka. Men, jag måste förbereda henne på hvad hon har att vänta sig.»

Sedan han en stund med förstulna blickar betraktat Anna, der hon satt hopkrupen på den

tarfliga bädden med det täcka hufvudet stödt i ena handen och ansigtet belyst af den matt flammande elden, sade han:

»Vill ni höra mig ännu en stund, Anna?»

Den unga flickan upplyfte sakta hufvudet, såg på Wassili och sade derefter med knappt hörbar stämma.

»Jag hör er, men var så kort som möjligt.»

»Det är också min mening.»

»Nåväl! Ni kommer ej härifrån annat än som min maka.»

»Ni vill alltså tvinga mig?»

»Ja.»

Étt spottskt leende sväfvade kring den unga flickans läppar då hon svarade:

»Jag låter ej tvinga mig.»

Wassili hade rest sig upp och stod i hotande ställning framför Anna. Hans läppar darrade af vrede och den länge undertryckta rörelsen och det förgick en ganska lång stund innan han kunde svara. Slutligen sade han:

»Det blir hvad vi få se. Sådana stolta naturer ha förut böjts.»

»Ja, försök», inföll Anna trotsigt. »Men, hvad ämnar ni göra, Wassili?»

»Det blir min ensak.»

»Ämnar ni låta mig stanna qvar här i denna afskyvärda håla?»

»Ja visst. Här är bästa tillflyktsorten.»

»Hur länge?»

»Det beror på er sjelf.»

»Hur så?»

»Naturligtvis ända till dess ni går in på mina önsknningar.»

»Det gör jag aldrig.»

»Då kommer ni heller aldrig härifrån.»

Då Wassili uttalade dessa ord voro hans blickar iskalla, och tonen i hans röst stenhård.

Anna märkte också, att hon här hade föga att hoppas. Hennes hjerta var så beklämdt och hennes oro så djup, att hon knappt visste hvad hon skulle taga sig till. Att gråta skulle, det visste hon, icke tjena till någonting.

»Jag måste väl föga mig i mitt öde», tänkte hon därför, »och invänta den stund, då lyckligare händelser inträffa. Heliga Guds moder beskydda mig.»

Hon hade nätt och jemt hunnit tänka till slut, då ljudet af en gäll signalpipa hördes utifrån floden.

»Der ha vi dem», utbrast Wassili och sprang fram till öppningen. »Jaha, det är Bielow och hans folk. Godt, jag skall nog veta att använda dem!»

Wassili hade sett rätt. Det var marodörbandet, som nalkades i två längre nedåt floden stulna båtar.

VI.

Vi vilja nu följa Stefan Konieczki och hans ulaner på deras jakt efter marodörerna.

Nattens mörker gjorde att ryttarskaran ej kunde röra sig med den snabbhet som under närvarande förhållanden skulle varit nödvändig. Den måste aldra först genomsöka alla gömställen i staden på det att marodörerna, om de förstuckit sig på något ställe, ej sedermera skulle kunna uppträda igen och förnya ohyggligheterna.

Ulanstyrkan delade sig för den skull i tre afdelningar, och då morgonen inbröt fanns i Maydan icke ett enda hus, som ej var noga undersökt. Men ingen marodör påträffades.

»Hå kors, det är väl inte underligt, att ni inte fått tag i dem här», utbrast en liten puckelryggig gumma, som med kvinnornas vanliga nyfikenhet

betraktade de vid vestra stadsporten församlade ulanerna. »De begåfvo sig ju genast på flykten.»

»Hvarthän», sporde Stefan, som hört gummans ord.

»Utåt skogen till, vet jag.»

»Såg du det?»

»Ja visst; jag var dem så nära som jag är er nu, och hörde tydligt, att de sade sig skola gå till ormgropen.»

»Och det har du inte sagt förr, än nu», dundra-
de Stefan.

»När allt kommer omkring, så är hon kanske i komplott med marodörerna», inföll en af ulanerna.

»Nej, nej», ropade gumman och segnade ned på knä, under det hon ångestfullt knäppte händerna öfver bröstet, »nej, vid alla helgon och den heliga jungfrun, jag har ingenting med dem att skaffa.»

»Men», inföll Stefan med all den stränghet han kunde inlägga i sin röst, »hvarför underrättade 'du oss ej genast om hvad du hört?»

»Store Gud, nådige herre, inte trodde jag att det var så farligt. Uppskrämd ända djupt ned i själen visste jag knappast hvad jag skulle göra. Jag skyndade hem så fort jag kunde och lade mig och vaknade ej förr, än ulanerna kommo för att undersöka äfven mitt rum. Så är det, stränge nådige herre.»

»Tro det den som vill», inföll Stefan, som under tiden oafåtligt fixerat gumman. »Det är bäst att vi försäkra oss om hennes person, ty hvem vet om hon ej villelede oss.»

»Nej, vid den heliga jungfrun, stränge herre», jemrade sig gumman och vred sig som en mask på marken. »Aldrig i mitt lif, och nu är jag nära sjuttio år gammal, har jag begått någon sådan dödssynd som den ni tillvitar mig. Hvar enda dag läser jag min messa framför den helige Antonii altare, och har ännu aldrig, så länge jag haft en helsodag, försummat att bedja till den heliga jung-

frun och helgonen om ett långt lif åt vår milde konung och åt alla dem, som styra och regera i vårt land. Nej, stränge herre, jag är oskyldig till hvad ni lägger mig till last, oskyldig som det barn, som föddes i natt, det är säkert det.»

Några af Maydans borgare kommo i det samma till platsen och de intygade enstämmigt, att den gamla gumman var en god kristen och att hon visst aldrig haft en den ringaste tanke på att förråda sitt fädernesland. På dessa borgares ut-sago fick gumman gå sin väg.

Men hon gick ej ifrån platsen. Hon endast drog sig några steg tillbaka. Men då ulantruppen tågade af, var hon den som högst ropade:

»Himmelen välsigne edert företag. Om I fören hit de fördömda marodörerna lefvande, så skall jag vara den förste som släpper till ved till ett bål åt dem, och är det så att de ska hängas, så har jag hemma ett par duktiga rep, som jag begagnar när jag samlar upp ved från skogen, och äfven dem vill jag gladeligen offra. Den heliga jungfrun och alla helgonen välsigne edert företag.»

»Det der var en god välsignelse», utbrast Stefan, under det han red ut genom porten, hack i häl följd af ulanerna. »Och måtte den föra lycka med sig.»

»Amen, amen», mumlade en gammal ulan, i det han andäktigt korsade sig. »Måtte det ske så.»

Ett par byar redos sakta förbi, under det be-folkningen skockade sig tillsammans, för att sins emellan undra hvad ridten hade att betyda.

Men som ulanerna tvärt emot vanligheten nu foro fram med yttersta hofsamhet, någonting som de annars icke brukade göra, till och med mot egna landsmän, blef folket lugnare, och då truppen gjorde halt vid byn Rietow, för äta middag, kommo åtskillige män, qvinnor och barn fram i afsigt att höra huru det stod till i staden.

»Hör på, godt folk», sade Stefan, sedan han i korthet besvarat de till honom ställda frågorna, »ha ni sett en trupp sämre klädda karlar tåga här förbi?»

»Nej, inte jag, inte jag, och inte jag», ljöd det bland de församlade. Men slutligen utbrast en äldre man, i det han eftertänksamt gned sig i pannan.

»Jo, jag kommer nu ihåg, att jag tidigt i dag, just som jag höll på att vattna min fåle, såg en sådan trupp som ni spörjer efter. Det såg ut att vara marodörer.»

»Alldeles», utbrast Stefan. »Det är just den truppen jag menar.»

»Ja visst ja», inföll i detsamma en af dem, som nyss sagt sig ingenting ha sett, »nu påminner jag mig också, att jag såg dem. Hu så eländiga de der karlarne sågo ut, och så brådtom de hade sedan!»

»Jaså, de hade brådtom?»

»Ja, alldeles fasligt. De nästan sprungo hela vägen.»

»Godt, der har jag dem», tänkte Stefan. Högt tillade han. »Åt hvilket håll styrde de kosan?»

»Åt ormgruppen till.»

»Ja», inföll en annan, som tycktes få ett lika godt minne af morgonens tilldragelser, »och jag såg nära nog en timme förut en ryttare, som i —

»En ryttare», afbröt Stefan och spratt till. Det kändes så underligt i hans bröst. »En ryttare; hvad var det för en?»

Han påminde sig nu den okände ryttare, som på en af Maydans tvärgator i fyrsprång ilat förbi honom och hans ulaner, och han anade att någonting viktigt sammanhängde dermed, att denne ryttare, om det var densamme, varit synlig här ute.

»Nå, fortsätt», ropade han. »Hur var det med ryttaren?»

»Han red i fyrsprång, och om inte mina ögon bedrogo mig, så hade han en person till med sig på hästen.»

»En person till», mumlade Stefan för sig sjelf. »Besynnerligt! Ah, nu anar jag det värsta. Rytteren var ingen annan än Wassili Wassiluisikij; men hvem kunde den andra vara.»

Efter några minuters funderande fortfor han i sin tankegång:

»Skulle Wassili verkligen ha kunnat ligga i komplott med marodörerna, och med deras tillhjälp bortfört Anna Rosanowa? Ja, Wassili är rik, mäktig, rik, och som han älskar Anna ända till vansinne, så håller jag det alls inte otroligt.» Högt sporde han derefter: »Kunde du se om den andra personen var en man eller en qvinna?»

»Nej, det såg jag inte riktigt, men nog tyckte jag att det flämtade liksom af en klädning från hästen.»

»Red han nära byn?»

»Ja mycket nära.»

»Och åt hvilket håll red han då?»

»Åt ormgropen till.»

»Aha, min käre Wassili Wassiluisikij», mumlade Stefan Konieczki för sig sjelf, under det han med armarne korsade öfver bröstet långsamt vandrade fram och tillbaka den lilla slätt, der ulanerna slagit sig ned och njöto af sin tarfliga middagsmåltid. »du har allt ändå lupit i fällan om du begifvit dig till ormgropen. Det skulle inte vara så illa om jag der kunde fånga både dig och marodörerna. Men, hvarifrån taga båtar, de fördömda svenskarne ha uppbringat alla, och de, som funnos kvar för ett par dagar sedan ha Lubomirski och Sapielha Witebski bemäktigat sig. Hur skall jag göra? Ah, nu fick jag en god idé.»

Sedan han en stund gått omkring och muntert språkat med det närvarande byfolket, vände han sig till en ung pojke, som tycktes vara omkring

femton år. Pojkens vackra anlete var starkt brynt af solen och i de mörka klara ögonen lästes ett friskt mod.

»Hör på, min gosse», sade Stefan och klappade vänligt pojkens mörka lockar, »hvad heter du?»

»Stanislaus, nådige herre.»

»Bor du här i byn?»

»Ja, i den der rödmålade stugan, som ni ser der ytterst.»

»Lefver din far?»

»Nej, bara mor.»

»Och du hjälper till att försörja henne?»

»Ja», svarade unge Stanislaus, under det han stolt rätade på sig, ty det smickrade honom synbarligen, att Stefan hade så höga tankar om honom.

»Godt; jag tycker om dig. Du har frimodighet, och om du vill förtjena dig en god summa penningar, så skall du få komma i tillfälle dertill. Er stuga ser skröplig ut och den behöfver synbarligen repareras.»

»Säger ni det, herre», inföll Stanislaus i det hans ögon lyste af fröjd. »Ack, hvad mor skall bli glad då!»

»Ja, vill du troget utföra hvad jag ålägger dig, så kan det hända, att du kan förtjena till och med så mycket, att din mor kan bygga upp en splitter ny stuga och till på köpet lägga sig till med en ko.»

»Ack», utbrast Stanislaus och en skär rodnad af förnöjelse göt sig öfver hans kinder, »en ko! Att få en sådan har alltid varit mors käraste önskan. Befall, herre, och jag skall gå, om det vore i elden för er.»

»Nåväl, Stanislaus, du skall laga så att jag och min trupp kommer sjövägen till ormgruppen.»

Gossen funderade en stund.

»Det blir allt svårt, det», sade han derpå eftertänksamt.

»På båtar naturligtvis.»

»Men, det finnes inga sådana.»

»Vet du det med säkerhet?»

»Ja, åtminstone fanns inga i går, ty då var jag nere för att fiska, men måste återvända med oför rättadt ärende.»

»Anfakta och regera», utbrast Stefan otåligt, »huru skall jag då göra, ty att komma in i grottan från landsidan är omöjligt.»

Stanislaus funderade en stund. Derpå sade han dröjande:

»Herre, eftersom ni är så god och vill hjälpa mor till en ny stuga och en ko, så skall jag försöka att komma öfver ett par båtar. Jag misstänker att bönderna i trakten gömt undan sina båtar, på det att svensken ej skall få tag i dem. Jag går genast och undersöker vassen, och om ni dröjer här, så skall jag snart vara tillbaka.»

Med dessa ord skyndade Stanislaus med hjortens hastighet undan, innan Stefan ens hann tillropa honom att iakttaga nödig försigtighet.

Men två timmar hade icke hunnit gå till ända förrän han kom rusande tillbaka, andfådd och svettig.

»Herre», ropade han till Stefan, »jag har lyckats få tag i två präktiga båtar. Jo, jo, det var som jag trodde», fortfor han skrattande och visade ett par bländhvita och jemna tandrader, »båtarna voro allt gömda och det väl ändå, men jag nosade reda på dem, och förde dem till en plats, der inte ens deras egare skola kunna finna dem.»

»Du är en präktig pojke», inföll Stefan och klappade vänligt Stanislai lockiga hufvud. »Följer du oss nu och visar bästa vägen till ormgrupens öppning?»

»Ja, herre, men — — — men — — —»

»Hvad för men?»

»Jag måste först taga afsked af mor, och säga henne hvart jag går, annars blir hon orolig för mig.»

»Det är rätt af dig. Du är en god son. Men se här har du en rulle med hundra dukater. Låt din mor gömma dem. De räcka både till stuga och ko.»

»Och blir öfver ändå», ropade Stanislaus, i det han skyndade hemåt i icke vanligt lopp, utan i långa fröjdesprång, allt under det han svängde den trasiga mössan högt öfver sitt hufvud.

VII.

Den svenska styrka, som faltmarskalken Wrangel skickat ut för att kunska, anfördes af major Silfverhjälm, en i fejderna grånad krigare, som gjort sin första lärospån i trettioåriga kriget.

Han var en fryntlig gubbe med stort hvitt hel-skägg och en så väldig kropp, att det behöfdes en särdeles stark häst för att bära honom.

Majoren var mycket älskad och afhållen af sina småländingar, med hvilka han snarare umgicks som en kamrat än som en förman. Detta gjorde också att hans folk skulle gått genom eld och lågor, om de vetat att någon fara hotade deras förman.

Der han nu sakta red framåt på sin klumpige stålgrå springare, som mera liknade en elefant, såg gubben Silfverhjälm ut som ett stort torn på en af dessa Indiens vanliga fortskaffningsmedel. Men han såg så innerligt förnöjd ut, att hans manskap icke kunde underlåta att hjertligt draga på munnen åt honom.

Vid hans sida red en spenslig yngling, en nyss blifven fänrik, som af kärlek till äfventyr utverkat sig tillåtelse att få medfölja expeditionen. Han måste utverka sig konungens tillåtelse dertill, emedan han icke tillhörde den trupp, öfver hvilken majoren förde befalet.

»Min unge vän», sade majoren, under det ett godt leende spelade kring hans läppar, »hur finner ni ridten?»

»Bra, herr major.»

»Åhå, vi ha ännu inte så långt från landet rodt. Ni torde snart få andra tankar då de sakramensskade sarmaterna börja svärma omkring oss som bi vid svärmningstiden. Men jag säger att det skulle göra mitt gamla hjerta rätt godt om vi träffade på några af de fördömda qvartianerna, som så oförskämdt rymde ifrån oss. Den der Johan Sapieha är allt en stor lufver, som hin nog tar en gång. Det är ändå besynnerligt hvad de första intrycken ändock verka afgörande på vår uppfattning af en människa. Tänk er blott, första gången jag såg den der Sapieha inne hos konungen, kände jag en svår beklämning i bröstet. Jag blef så orolig som jag aldrig förut varit, det jag kan minnas. Och när jag sedan talade med polacken och såg honom stinnt i ögonen, kunde han ej uthärda mina blickar, utan slog tvärt ned sina. Det der, min unge vän, betyder att man ej har rent samvete, och en ärlig karl bör alltid undvika dylika personer. Men, ni tiger; tror ni ej att jag har rätt?»

»Jo, herr major, det tror jag visst», svarade fänriken med djup öfvertygelse.

»Jaha, min unge vän, ni bör alltid komma ihåg, att gammal är ändock äldst.»

Då truppen hunnit ungefär en half mil norr om det svenska lägret, gjorde den halt, för att låta hästarne pusta ut en smula.

Majoren begagnade sig efter vanligheten häraf och gick från man till man, under det han vänligt samspråkade med hvar och en, talade om deras hembygd, deras förhållanden och slutligen om det närvarande tillståndet. Då fördystrades majorens anlete när han talade om det närvarande och han svor många dryga eder öfver sarmaterna, såsom majoren vanligtvis benämnde polackarne.

Plötsligt ljud ropet från en af posterna:

»Fienden är här!»

I samma ögonblick smälde också tvenne skott och af de tre polska ryttare, som med våld sökte bemäktiga sig de två postkarlarne, störtade två till marken. Den tredje flydde allt hvad tyglarne höllo.

»Nå, Gud vare lof för det», utbrast majoren och steg till häst. »Ändock en omvexling i denna dödande enformighet.»

Den svenska styrkan var snart i ordning och ryckte modigt an mot den polska linie, som långsamt närmade sig från flodsidan.

»Jag slår vad om, att det är Czarnecki, som passat på tillfället och gått öfver Weichseln», inföll fänriken. »Jag tycker att jag känner igen hans folk.»

»Slå vad, det skall tusan slå vad med er», brummade majoren. »Ni har ju namn om er att vinna alla vad. Dessutom ha vi inte tid dertill och det gör ju detsamma hvems folk det är, bara vi få ge de karnaljerna på pelsen. Men», fortfor han, formande ena handen till en kikare och satte den för venstra ögat, »min Gud och själ tror jag inte att fänrikpojken har rätt nu med. Jo, der rider Czarnecki på sin hvita skimmel. Var det inte bra att jag nekade att slå vad!»

»Jo, för er sjeif, men inte för mig», svarade fänriken leende.

»Nå», sporde majoren vidare under det han ännu höll handen för ögonen, »hvad skulle vi ha satt upp i vadet?»

»Min sabel mot edra pistoler.»

»Ja, det tror jag tusan så väl», utbrast majoren skrattande med full hals. »En sabel sådan som er är inte svår att få tag uti, men se maken till mina pistoler», sade han och visade en af dem, »det är svårt att få. Ser ni hvilka rika anläggningar. Det är tyskt arbete.»

»Är det?» sporde fänriken.

»Ja. I slaget vid Lützen hittade jag dem just på den plats, der Wallensteins tält ståt uppslaget. Och att de tillhört denne härförare, det kan man dömma deraf, att här på vapnet finnes ett W. med en hertiglig krona öfver. Det lider således intet tvifvel att det varit Wallensteins pistoler. Ser ni, min unge vän, det är dyrbara vapen de här, och jag förstår således, att ni gerna ville hålla vad om dem, men se dertill är jag alltför slug. Ha, ha, ha!»

»Åh, inte för det», svarade fänriken en smula förlägen. »Det var just inte med afseende härpå som jag ville hålla vadet. Men, herr major, nu gäller det en annan lek. Passa nu på!»

Den polska linien var nu på skotthåll. Framför densamma red en högväxt man, iklädd en dyrbar rustning. Denne man var Stefan Czarnecki, en af de ädlaste polackar på sin tid. Med lifliga rörelser uppmuntrade han sitt folk till anfall.

Detta lät ej länge vänta på sig. Som en väldig lavin störtade den mörka linien fram mot svenskarne, men anfallet visade sig ej så farligt som det såg ut.

Polackarne anföllo alltid med yttersta häftighet och i tätt slutna led, för att med ett enda tryck kunna krossa sina motståndare. Hade desse derför ej lugn och kallblodighet nog, att stå säkert emot, så var deras undergång gifven, men ryggade de ej tillbaka vid första svåra anfallet, så blefvo polackarne snart modfælde, deras led öppnades och det var ingen särdeles stor svårighet för motståndarne, att helt och hållet spränga de sarmatiska skarorna.

Så gick det också här. Den lilla svenska ryttartruppen slöt sig fast tillsammans och ehuru helt och hållet omringad, afslog den dock Stefan Czarneckis vildaste anfall.

De polska leden svigtade på en sida. Vipps var fänriken der med ett par tjog ryttare och ökade villervallan bland fienderna, hvilkas höga rop

och skrik nästan öfverröstade pistolsmällarne och slamret af blanka vapnen.

Slutligen gifvo polakarne helt och hållet vika. Czarnecki sprängde fram och försökte först att med goda ord, sedan med hotelser inverka på sitt folk. Men detta hjälpte lika litet.

Härunder råkade major Silfverhjem och Stefan Czarnecki att komma ansigte mot ansigte.

De båda befälhafvarne fixerade en lång stund hvarandra. Slutligen saluterade majoren aktningsfullt med sabeln och utropade:

»Lycka till, furst Czarnecki, och tack för att ni gjort mig den äran!»

Detta fina hän var mera än den hetlefrade polacken kunde tåla. Rytande af vrede som ett såradt lejon sporrade han sin springare för att rida majoren in på lifvet, men då fänriken såg detta, kastade han sig blixtnabbt emellan, och upptog polackens ursinniga anfall.

Striden här blef skarpare än vanligt, ty Czarnecki var seg och tapper, och då hans folk såg att deras anförare så kastade sig in i hetaste striden, skyndade en del att bistå honom.

Svenskarne måste nu uppbjuda hela sin kraft och skicklighet att hålla polackarne stången. Till deras stora lycka flydde en del af den polska linien i största oordning ned mot floden, och då Czarnecki slutligen märkte att han skulle bli omringad och tagen, om han stannade längre qvar, satte han sporrarne i hästens sidor och flög ifrån bataljfaltet som en stormvind, följd af den ryttare, som öfverlevat den ursinniga kampen. En timme derefter var icke en enda polsk ryttare synlig på den sidan om floden. Major Silfverhjem ville nog ha förföljt de flyende sarmaterna, men som han dels kände sig för svag dertill, dels fruktade för ett bakhåll, så ansåg han för klokast att låta Czarnecki undkomma.

»Ack, om jag ändock haft hundra man till», brummade han, då han med långtansfulla blickar såg efter polackarne. »Så sannt jag lefver skulle inte en enda sarmat ha kommit undan med lifvet. Det är den egensinnige Wrangels skull! Hvarför gaf han mig inte så mycket folk, som jag begärde!»

Fänrikens ankomst afbröt hans monolog.

»Hvad», utropade han, då han såg hur blodet sipprade fram från den unge officerens venstra arm, »ni är sårad, min käre fänrik, och har ännu inte låtit en fältskär förbinda er. Vi ha ju två dylika här!»

»Sannt, herr major», svarade ynglingen raskt, »men det finnes andra som bättre behöfva deras hjälp. Dessutom är mitt sår alls inte farligt. Jag känner knappast att jag är sårad.»

»Ni är en man med hjertat på rätta stället, min käre fänrik», utbrast majoren och klappade den unge mannen vänligt på axeln. »Jag tycker mera om er nu än jag först gjort. Se så skall en officer förhålla sig gent emot sina underlydande. Detta är, vid min själs salighet, rätta sättet att få dem gå i döden för sig, och det är äfven på det sättet som man skapar duktiga krigare. Tack, unge vän!»

»Edra vänliga ord, herr major, tillika med den tillfredsställelsen, att jag vuunit erkännande af en så gammal och erfaren krigare som ni är, göra att jag genast känner mig bättre. Men se, här kommer en af våra fältskärer; han tyckes ha undan-gjort sitt.»

Med dessa ord vinkade fänriken mannen till sig. Såret undersöktes och befanns vara en helt obetydlig rispa i huden.

»Det är ett kärt minne af Stefan Czarnecki», sade fänriken leende.

»Är ni säker på att det var af honom ni fick det, min käre fänrik», sporde majoren, i det han böjde sig ned öfver såret och betraktade det upp-märksamt.

»Ja, alldeles säker. Polacken trodde väl att han skulle gifva mig banesåret, och hade stålet i min klinga ej varit så godt, skulle hans förmodan också slagit in.»

Den svenska truppen var snart ordnad efter bataljen och fortsatte sitt framryckande ännu längre. Slutligen ankom den till den förutnämnde byn Rietow, samt gjorde der halt.

En half timme derefter kallade majoren fänriken till sig.

»Hör på», sade han och tog fänriken afsides, »jag har hört att här i närheten skall finnas en grotta, som kallas för ormgropen och att något fanstyg lär bedrifvas der. Detta hörde jag nyss af en öfverlöpare, som jag lyckades knipa här borta. Tag genast femtio man och undersök trakten. Öfverlöparen blir vägvisare, men är han aldrig så litet falsk, så skjut honom genast. Men tag de bästa karlarne ni känner och begif er af till fots, ty stället lär inte vara långt aflägsset.»

»Skall ske», svarade fänriken och aflägsnade sig hastigt. En half timme derefter var han på väg till ormgropen.

VIII.

Joseph Rosanowas ångest tilltog med hvarje timme som gick. Vännen till hvilken han tagit sin tillflykt försökte visserligen att så mycket i hans makt stod trösta honom, men fåfängt. Tårarne störtade tidt och ofta ur den gamle borgmästarens ögon och i hvarannan minut ropade han snyftande:

»Ack, mitt barn, min Anna, om jag hade dig tillbaka, jag skulle gifva hela min förmögenhet. Heliga Guds moder, beskydda min stackars flicka för de vilda sällarne!»

»Trösta dig, Joseph», sade hans vän med stort deltagande, »du har ju lofvat Stefan Konieczki din dotter till maka om han räddar henne?»

»Ja.»

»Nå, då kan du vara lugn. Jag vet att Stefan älskar Anna högst af allt på jorden, och att han därför skall göra så mycket i mensklig makt står att rycka henne ur de vilddjurens klor, det kan du vara säker på. Jag känner honom bättre än du, och vet, att det är en man, som står vid sitt ord, om någon den ringaste möjlighet finnes dertill. Trösta dig därför.»

Joseph Rosanowa aftorkade på vännens uppmaning de strida tårarna, och så förflöt den dagen i stillhet. Men då aftonen kom, tilltog borgmästarens ångest ånyo, och ännu värre blef det, då natten föll på.

Han hade blifvit anvisad ett litet rum i öfversta våningen. Från dess fönster hade han en vacker utsigt öfver staden, och såg han aldrig så litet snedt öfver gatan, så kunde han varseblifva sitt eget sköflade hus.

Vid anblicken häraf blef hans vemod ännu större.

»O, detta hade kunnat vara ogjordt», klagade han och gömde snyftande ansigtet i händerna. »Hvarför har det förfärliga kriget tillkommit, det, som endast bringar olycka och elände öfver ett land. Skola ej himmelens åskor drabba den djerfve inkräktaren, som med fräck hand drifver sitt spel inom våra bygder. O, om det vore så väl!»

Inemot midnatten tilltog Joseph Rosanowas ångest. Vridande händerna i nästan full förtviflan, gick han oroligt fram och åter i det lilla rummet.

Flera gånger försökte han att soffa. Han kastade sig upprepade gånger på sängen och tillslöt ögonen, men ingen blund fick han i dem, och så gick timme efter timme.

»Nej», utbrast han slutligen och närmade sig dörren, »jag står inte ut längre. Min oro är för stark; jag måste ut för att söka efter min stackars dotter. Min vän må säga hvad han behagar, då han i morgon finner rummet tomt, men det är mig omöjligt att uthärda längre.»

Med dessa ord öppnade han sakta dörren och lyssnade uppmärksamt nedåt förstugan.

Derifrån hördes icke den minsta knäpp. Alla sofvo i huset. Men utanför dörren, som var tillsluten med en rigel innanför, uppstämde ett par kattor sina kärlekssånger.

Sedan Joseph Rosanowa beväpnat sig med ett par pistoler, som han förut noga undersökte, om de voro i ordning, gick han med smygande steg utför trätrappan.

Ett af de nedre stegen knarrade högt då han steg på detsamma. Han stannade tvärt och lyssnade med återhållen andedrägt om någon af husets folk skulle vakna, men när detta ej skedde, fortsatte han sin vandring.

Endast med stor möda lyckades det honom att draga ifrån den tunga jernrigeln. Han trädde derefter ut, sparkade till en af kattorna, som helt ogeneradt satt på den låga trätrappan, och fortsatte derefter med raska steg sin gång mot stadsmuren.

Så snart han öfverskridit denna, kände han sig först lugn och nu kunde han obehindradt få andas ut.

»Gud låte mig finna henne», suckade han, under det han raskt vandrade mot söder. »Det lider intet tvifvel, att ej bofvarne fört henne till ormgruppen. Stackars min dotter. O, om det skulle vara sannt som han utropade inför marodörernas anförare, att Wassili Wassiluiskej har sin hand med i detta illdåd, aldrig mera vill jag då se den skurken inför mina ögon, nej jag vill inte ens höra hans afskyvärda namn nämnas.»

Joseph Rosanowa hade som han trodde vandrat ungefär en timme, då han plötsligen hejdades af ett skarpt:

»Wer da?»

»Heliga jungfru», utbrast han och darrade i kroppen som ett asplöf, »jag har gått vilse och råkat ut för svenskarne. Men, om jag håller mig stilla, så kanske att jag skall kunna undkomma. Nej, inte gör jag det med att stå stilla; jag vill försöka att smyga mig bort.»

Med dessa ord satte han sitt beslut i verkställighet, men hann icke uttaga många steg, förrän det ånyo ljud tätt intill honom:

»Wer da? Stanna, annars skjuter jag!»

Och i samma ögonblick hörde borgmästaren tydligt hur en gevärshane spändes.

»Det är väl bäst att underkasta sig sitt öde då», tänkte han. »Hos svenskarne kan det inte gå mig sämre än hos marodörerna. Det enda, som smärtar mig, är att jag inte får återse min dotter.»

Joseph Rosanowa hann knappast tänka sin tanke till slut, då ett par grofva händer fattade om hans arm och drogo honom in bland buskarne. Vägen fortsattes derefter utan att soldaten eller borgmästaren yttrade ett enda ord, och snart stodo de båda vid en af de yttersta fältvakterna. Kring den flammade elden lågo ett tiotal ryttare, under det anföraren, en skäggig underofficer med ett barskt och krigiskt ansigte satt på en trädstubbe och nickade sömnigt med hufvudet. Rundt omkring bivuaken syntes, då lägerelden flammade upp, posteringens hästar bundna hvar och en vid sitt träd.

»Här har jag fångat en ljus fogel», sade ryttaren, som medhade Maydans borgmästare, i det han förde denne fram i eldskenet.

Underofficeren spratt upp och gnuggade sig i ögonen.

»Hvad är det frågan om», ropade han yrvaken.

»En fånge, herre!»

»En fånge! Hvad är det för en?»

»Ja, se sjelf!»

Sedan underofficeren några gånger sträckt på sig, och gäspat så väldigt som om han ville gäspa munnen ur led, sade han:

»För honom närmare.»

Ryttaren gaf borgmästaren ett tecken att träda närmare, men som han redan blifvit förd så nära lägerelden, att den brände honom i ansigtet, gick han istället ett par steg tillbaka och höll händerna för ögonen.

»Åh, se så, inte något sjåp längre», dundrade ryttaren. »Fram nu och gör räkenskap för dig innan du blir hängd.»

Detta var just icke någon synnerligt stor tröst för Joseph Rosanowa. Han hade väntat att träffa sin dotter, men i stället väntade honom repet.

Han tog dock mod till sig, kringgick lägerelden och närmade sig trästubben, på hvilken underofficeren ännu satt qvar och ifrigt gnuggade sig i ögonen.

»Herre», sade Rosanowa, ty han trodde att han skulle komma längst med höflighet äfven mot en simpel underofficer, »man har tagit mig till fånga här borta, men jag vill anhålla att genast bli försatt på fri fot.»

»Hå hå, det är väl inte så brådtom heller», utbrast underofficeren, som, i tanke att han hade en spion framför sig, icke iakttog samma höflighet som borgmästaren, »jag vill först höra hvad du är för en gök och hvarför du stryker på detta sätt omkring nattetid.»

Joseph Rosanowa kände hur en rodnad af förtrytelse uppsprang på hans kinder vid dess underofficerens råa ord.

Underofficeren återigen, som antog att hans benämning var på sin plats, fortfor:

»Du blir förlägen. Godt; jag vet då hvar jag har dig.»

»Hvar är eder befälhafvare», sporde borgmästaren.

»Här är jag befälhafvare», fick han till svar.

»Nej, jag menar befälhafvaren öfver den trupp, hvars förpost ni är!»

»Hvad vill du då?»

»Bli förd till honom.»

»Hå, hå, min gubbe lille. Majoren har annat att göra än att taga emot spioner. Härifrån kommer du inte förr, än du sanningsenligt, märk väl *sanningsenligt*, fortfor han och antog en grym min, »redogjort för ditt namn och ditt ärende.»

Då Joseph Rosanowa såg att alla invändningar endast skulle tjena till att förvärra hans sak, sade han:

»Mitt namn är Joseph Rosanowa och jag är borgmästare i den närbelägna staden Maydan.»

Han hade knappt slutat sin mening, då underofficeren gaf till ett skallande skratt, i hvilket äfven de kring elden lägrade ryttarne med full hals deltog.

»Jo, du är en ljus fogel, du», utbrast underofficeren då han väl skrattat ut. »Vill du verkligen att vi ska tro dig? Nej, min gubbe lille, den lögnen kan du försöka drifva i dumbomar och inte i konungens af Sverige soldater.»

»Jag försäkrar er på min heder och ära, att jag talar sanning», utbrast borgmästaren.

Underofficeren fortfor i samma råa ton som förut:

»Hvad hedern och äran hos er, polackar, angår, så är det illa ställdt med den, men om vi skulle antaga att du verkligen är borgmästaren i Maydan, hvad är det, som drifvit ut dig så här dags?»

»Jag söker efter min bortröfvade dotter.»

»Så der ja, nu blir det allt bättre och bättre», inföll underofficeren och skrattade ånyo med full hals. »Nej, gubbe, försök inte att lura oss mera.»

»Jag försöker ej att lura någon människa; jag talar endast dagsens sanning», bedyrade Josep Rosanowa.

Och då han sade dessa ord var det honom omöjligt att längre återhålla sina tårar. De framqvälde så stora och varma och oakadt den olycklige fadren slog båda händerna för ögonen, för att söka dölja bevisen på sin smärta, runno de dock ymnigt mellan hans fingrar och ned på kinderna.

Den svenske underofficeren var i själ och hjerta ingen elak karl. Då han såg fångens smärta och ymniga tårar, tänkte han:

»Anfakta och regera; karlen måtte väl ändock ha rätt.»

Och då han närmare betraktade fångens bleka anlete och hållning, fann han genast, att han icke hade en vanlig man af folket framför sig. Han ändrade för den skull genast ton då han sade:

»Herre, jag vill tro att ni är den som ni utgifver er för. Tala och var ej sorgsen längre.»

Dessa ord verkade som balsam på Joseph Rosanowas hjerta. Han aftorkade tårarne, upplyfte käckt hufvudet och såg underofficeren frimodigt i ögonen, under det han omtalade marodöranfallet på Maydan. Han slutade sin berättelse sålunda:

»Anna är min enda dotter. Jag har ingen ro hvarken natt eller dag, förrän jag återfår henne. Undra således ej på att ni ser mig tröstlös och ute på dess ströfverier. Jag är nästan säker på att ni sjelf, herr underofficer, skulle göra som jag, om ni hade en kär dotter eller son och de blefvo bortröfvade.»

Dessa ord gjorde underofficeren vek, och han befallde ett par ryttare att genast ledsaga Joseph Rosanowa till majoren.

»Tack, herre», sade borgmästaren med uppriktig erkänsla, »ert uppförande mot en olycklig fader bevisar att ni har ett godt hjerta.»

En half timme derefter stod Maydans borgmästare inför major Silfverhjelm, som mottog honom med så stor vänlighet som det närvarande kunde tillåta.

IX.

Efter en kort marsch framkom Stefan Koniczki med sina ulaner till den plats, der Stanislaus gömt båtarne. De lågo också qvar, dolda i den temligen höga vassen.

»Du har utträttat ditt uppdrag bra, pojke», sade Stefan, »för oss också nu säkert till ormgropens ingång.»

»Ingenting är lättare än det», utbrast Stanislaus modigt och med tillförsigt. »Varen bara tysta, men hållen gevären i ordning, ty innan vi ana det, så smäller det.»

»Tror du det?»

»Ja.»

»Af hvad orsak?»

»Derför att marodörerna skola upptäcka oss förr, än vi dem.»

Sedan alla väl kommit i båtarne roddes dessa med största varsamhet mot målet. Alla voro tysta »som egyptens prester». Stefan styrde sjelf den första båten, en af de äldsta ulanerna den andra.

Stranden var hög och skogig på den sida som båtarne gingo, och de mörka skuggorna dolde nästan helt och hållet farkosterna. Roddarne hade också den största möda, att hålla båtarne undan från den massa vass, som hotade att vid hvarje årtag insnärja årorna. Den försigtighet, som i följd deraf måste utvecklas, var i sanning ansträngande och roddarne svettades derför så mycket de kunde.

»Äro vi ej snart framme», hviskade Stefan Konieczki till Stanislaus, som hade tagit plats vid hans sida.

»Jo, nu dröjer det inte länge, men, håll för den heliga jungfruns skull närmare stranden. Vi skola försöka att komma på sidan om ingången».

Men detta var lättare sagt än gjort.

Stefan Konieczki, som icke var någon sjöman såsom hans landsmän, i allmänhet, styrde rakt in i vassen med den påföljd, att båten fastnade. Den andra farkosten, som troget följde i den förstes kölvatten, fastnade också. Villervalla blef följdén deraf.

»O, nu kommer det väl att gå galet», klagade Stefan och ref sig bekymrad i hufvudet. »Olycksalliga öde, hvarför skulle du så förfölja mig?»

»Var bara lugn, herre», tröstade en af ulanerne, en, som framme i fören arbetade af alla krafter för att få årorerna fria från vasstråna, »det skall nog gå bra bara vi ej öfverila oss.»

Dessa ord gjorde ett godt intryck på Stefan.

»Jag skulle låtit dig styra, pojke», sade han, »då hade det gått bättre.»

»Åh, var inte ledsen nu, herre», tröstade Stanislaus, »det reder sig nog.»

»Ja, kan hända. En stor lycka för oss är att marödörerna inte ana vår ankomst.»

»Ja se i dylikt fall hade vi varit nedskjutna för länge sedan», inföll Stanislaus.

Efter nära en timmes ansträngande arbete kommo äntligen båtarna loss och fortsatte sin färd.

»Nu ä' vi framme», hviskade Stanislaus. »Och nu som först gäller det att vara tysta och försigtiga.»

»Är det der borta, der buskarne och träden sluta?»

»Ja.»

»Är det långgrundt?»

»Åhja, inte är det så djupt.»

Stefan meddelade sitt folk, att målet nu var upphunnet, och att försigtigheten nu måste fördubblas.

Sakta och ljudlöst ströko båtarne längs stranden norr om ormgropens öppning. De djerfve männen vågade knappt andas af fruktan för att den lätta andedräkten skulle kunna väcka marodörernas uppmärksamhet, och i sista stunden göra expeditionen om intet.

»Fram nu sakta», kommenderade Stefan och ställde sig i positur. »Nu eller aldrig!»

Båtarne stötte mot stranden och gjorde ett lätt buller.

»Skynda, skynda», ropade Stefan Konieczki och sprang upp på stranden. »Nu är det för sent att vända tillbaka!»

Med dessa ord ilade han fram till grottans öppning, men hade knappt hunnit dit fram, förrän han mottogs af tvenne kulor, af hvilka den ena ryckte af honom hufvudbonaden.

De öfriga ulanerna rusade fram, och inom några minuter var striden i ormgropens öppning snart i full gång.

X.

»Ja, nu äro vi lyckligen här», utbrast Bielows, då han sprang ut från den första båten, »och här skall ingen menniska söka oss.»

»Tror du det», menade Wassili, som vid Bielows ord kände sig betydligt lugnare. »Tror du ej att Joseph Rosanowa skall ana att vi fört hans dotter hit?»

»Ana, det kan han visserligen göra», inföll Bielows under det hans läppar drogo sig till ett vedervärdigt grin. »Men detta är ej detsamma som att komma hit.»

»Men, om han skulle kasta sig i armarne på svenskarne», sade Wassili, hvilkens onda samvete började slå honom.

»Nå, hvad gör det då! Han må kasta sig i armarne på hvem som helst, så är det omöjligt för dem att intränga hit, när vi försvara öppningen. Men skulle verkligen någon våga det försöket, då kommer den oförvägne att kasta sig rakt i dödens armar, och det så sannt jag heter Bielow.»

»Du såg väl ej till Stefan Konieczki i staden?»

»Nej, jag såg inte den minsta skymt af honom.»

»Då kunna vi ej vara säkra en enda dag», menade Wassili. »Stefan älskar Anna Rosanowa ända till vansinne, och han har till den grad bedärat henne, att hon — — hon — —.»

»Också älskar honom ända till vansinne», ifyllde Bielow, under det han skrattade hemskt. »Ja, jag känner till det der, jag, men det är inte så farligt som det låter. Tro ni mig, herre, ser hon att hon *måste* foga sig efter nödvändigheten, så gör hon det. Ni är, vid alla helgon, en ståtlig och vacker karl och dessutom ofantligt rik. Slå ni tanken på Stefan Konieczki ur hågen, och egna er helt och hållet åt er sköna, det gör ni klokast uti.»

Wassili suckade som om en blytyngd hvilat på hans bröst. Han försökte visserligen att vara lugn, men det ville ej lyckas honom.

Anna Rosanowa hade vid marodörernas ankomst förskräckt dragit sig så långt in i innersta hålan hon kunde komma. Hela hennes kropp darade af ångest, och hon bad ur djupet af sitt barnafromma hjerta de innerligaste böner till himmelen, till den heliga jungfrun och till alla både kända och okända helgon, att de måtte taga henne under sitt beskydd. Så gränslöst olycklig hade hon aldrig förut i hela sitt lif känt sig. Hon tyckte i vissa ögonblick att allt och alla hade öfvergifvit henne.

»O, min Gud, fader, hvad skall du tänka», utbrast hon halfhögt för sig sjelf och vred förtviflad händerna. »Du vet ju inte hvar din stackars dotter är.»

»Åhjo», inföll i detsamma Wassili, som smugit sig fram på tå, och således blifvit åhörare af den unga flickans klagoutgjutelser, »han anar nog att hon är i goda händer, och det är ni, sköna Anna, då ni är i mina, er blifvande makes.»

»Rätt så», ifylde Bielow och grinade sarkastiskt. »Vi få väl hålla bröllopp här i ormgruppen, herr Wassili. Mina präktiga pojkar skola tjenstgöra som vittnen och sjelf kan jag vara prest, det har jag varit en gång förut vid ett likadant tillfälle.»

Anna Rosanowa sprang i förskräckelsen några steg tillbaka då hon varseblef Bielow, ty hon igenkände i honom genast marodöranföraren.

»Heliga jungfru», utbrast hon och häftade en lång uttrycksfull blick på Wassili Wassiluiskij, »hvad ämnar ni göra?»

»Var bara lugn, vackra barn», svarade denne och antog en mild ton, »intet ondt skall vederfaras eder.»

»Och denne», sporde Anna och pekade på Bielow, under det hennes anlete afspeglade den stora afsky hon erfor vid anblicken af marodörernas anförare.

»Åh, jag är alls inte farlig», menade Bielow med lismande ton. »Ha, ha, ha, det är besynnerligt att alla flickor skola vara rädda för mig. Inte är jag så ful, inte.»

Anna var nära att försäkra motsatsen, men teg visligen.

Marodörerna hade icke varit lång stund i ormgruppen, förrän de begynte att dricka och skråla af alla krafter.

Till och med Wassili blef rädd för att de i sin vildsinthet skulle tillfoga Anna något ondt, och han tillsade för den skull den unga flickan, att så fort som möjligt förfoga sig längst in i grottan och söka upp något ensligt ställe, om hon kunde hitta på något dylikt.

»Är det då så farligt?» sporde hon darrande.

»Ja, det är vildsint folk, det här», svarade Wassili, »och när ruset börjar göra verkan, då äro de otämjbara.»

»Och anföraren tyckes vara den värste», inföll Anna skälfvande af förskräckelse.

»Ja, nog är han svår», medgaf Wassili Wassiluiskij, »men jag känner honom sedan gammalt och har ett visst välde öfver honom, allt sedan han var i min familjs tjenst. Han hyser ännu en smula respekt för mig.»

»Men den kan gå bort när ruset går in», menade Anna.

»Jaja, det kan nog hända. Derfor måste vi vara på vår vakt.»

Sedan Wassili sett till att Anna Rosanowa lyd- de hans råd och begaf sig så långt in i grottan som hon kunde, återvände han till de skrålande och drickande marodörerna.

»Hör på, präktiga pojkar», ropade en af dem, »har ni hört den sista marodörvisan?»

»Nej, nej», ropade alla. »Fram med den!»

»Ja, men först måste strupen fuktas. Hit med mera vin!»

»Mera vin, mera vin! skreko alla om hvarandra. »Intet knussel? Vi ä rika allesammans, och när de här två dukaterna ta slut, så har Bielow mera.»

»Ja», skrek en lång räkel med ett äkta bofansigte, »vi ge tusan andra kläder än som vi ha. De passa ju utmärkt bra, eller hur? Få vi snygga uniformer, så tar man oss för att vara riktiga soldater, men det kan Hin vara och inte jag. Nej, jag har varit det i två år och är öfvermått på det der tvungna lifvet. Nej, tacka vill jag marodörens fria lif, det är någonting att hurra för, det! Visst är det farligt, men strunt i den saken, vi ska ju en gång alla dö, så inte fruktar jag därför. Alltså föreslår jag att Bielow nu genast delar ut de tre tusen dukaterna mellan oss. Har jag inte rätt?»

En del höll med talaren, en annan del teg. Båda partierna voro ungefär lika manstarka.

Men Bielow, i hvilkens intresse det, såsom vi förut hört, icke låg att dela med sig af de penningar han egde, beslöt att vända bort frågan. Han ropade för den skull med en röst, som tydligt hördes öfver larmet och skrålet:

»Få vi inte höra den der marodörvisan snart!»

»Ja, ja, marodörvisan, marodörvisan», skrånade alla, äfven de, som varit med om att dela dukaterna. »Fram med marodörvisan!»

Den, som väckt förslaget härom, steg upp, höjde vinbägaren och sjöng med skrålande hes röst följande marodörvisa:

Till bytet jag ilar med hast
uti natten.

Ej slughet och djerfhet mig någonsin brast,
och fångar jag flickan, jag håller den fast
uti natten.

Jag jagar i skog och i mark
uti natten.

Min gångar' är vindsnabb och armen är stark;
mitt slott det skall stånda i skönaste park
uti natten.

Ej fruktar jag något försåt
uti natten.

Ej rörs jag af barnens och qvinnornas gråt,
min ljufvaste sång, det är korparnes låt
uti natten.

Lik stormvinden flyger jag ut
uti natten.

På blodiga slagfält bland vargarnes tjut,
jag tager min säkra och rika tribut
uti natten.

Jag flyr till de ensliga snår
uti natten.

Med tärnan jag dansen så lustelig trår,
och tar mången kyss, om jag inte den får
uti natten.

Denna visa mottogs med ett jublande bifallsrop af marodörerna. De dansade kring den upp-tända elden och betedde sig som galningar.

Två gånger måste visan sjungas om, och för hvarje gång väckte den ännu större jubel.

När den sjungits för tredje gången utropade en af marodörerna:

»Det går ju ingen nöd på oss. Vi ha ju en vacker flicka midt ibland oss. Skulle inte hon kunna tråda dansen med oss!»

Wassili, som stod något afsides i skuggan, lade vid dessa ord handen med en snabb rörelse på värjan. Den ende, som märkte detta, var Bielow, och ett leende af skadeglädje upplyste hans mörka drag.

»Måtte han bara sätta sig till motvärn», tänkte han, »då är hans undergång gifven och flickan är min. Jag måste på något sätt afleda deras tankar på dukaternas fördelning. Dem vill jag på intet vilkor lemna ifrån mig.»

Högt sade han derpå:

»Ja, jag håller med om att Anna Rosanowa skall tråda dansen med oss alla!»

»Bra, bra, Bielow», ropade alla om hvarandra. »Nu känna vi igen dig.»

I detta ögonblick trädde Wassili Wassiluisikij fram.

»I begären verkligen för mycket, om I viljen att Anna Rosanowa skall tråda fram och dansa med er», sade han. »För det första är hon ju så trött, att hon med möda kan stå för sig sjelf, och för det andra bören I väl respektera sorgen öfver — — —»

»Hvad pratar du för persilja», skrek marodörvisans sångare med rå ton. »Är hon ledsen, staccars liten, så veta vi nog en sak, som kan lifva upp henne. Se här», fortfor han och höjde vinbägaren, »här dränkas alla sorger!»

»Ja, ja», skreko alla. »Fram med den sköna! Hon skall dansa med oss alla, en i sender!»

Vid dessa ord störtade några af banditerna inåt ormgropen, men studsade genast tillbaka, då de vid den inre smala ingången mötte Wassili Wassiluisiskij, som stod der lugn med värjan i ena handen och en pistol i den andra.

»Här kommer ingen in», sade han lugnt och fast. Banditerna drogo sig svärjande tillbaka.

»Hör på, Bielow», sade Wassili och riktade mynningen af pistolen mot marodöranförarens bröst, »säg till ditt folk, att det drager sig tillbaka, annars — — —»

»Annars», eftersade Bielow, under det han log ett besynnerligt leende. För sig sjelf tänkte han: »Du måste uppoffras för att jag skall få behålla mina dukater.»

»Följderna får du väl se!»

»Hör på, herr Wassili», inföll Bielow lugnt och kallblodigt, »ni vill väl inte förmena mitt stackars folk, som får lida så mycket, att en gång roa sig. Nej, herr Wassili, det vill ni inte, jag ser det på er.»

»Se så, Bielow, skämta inte nu», utbrast Wassili. »Befall genast ditt folk att lemna Anna Rosanowa i fred.»

»Nej, det gör jag inte.»

»Bra, bra, Bielow», skrånade marodörerna, »det skall du inte ha gjort förgäfvets. Du är den bäste anförare vi kunna få!»

Och med dessa ord störtade hela svärmen rakt på Wassili.

Denne värjde sig ganska käckt med den långa värjan under det han, skummande af raseri, afsköt sin pistol på Bielow.

Men kulan förfelade sitt mål. Blek af vrede störtade denne på Wassili, hvilkens undergång syntes oundvikligen gifven, då i detsamma en af de marodörer, som hade sin plats ytterst, skrek med gäll stämma:

»Vi äro öfverrumplade. Två båtar med ulaner lägga till här!»

XI.

Detta anrop verkade som eld i en krutkista. Den omkullslagne Wassili fick ligga der han låg och mot öppningen stormade marodörerna samfaldt med Bielow i spetsen, för att möta den nya och vida farligare fienden.

Pustande och lätt sårad i venstra armen reste sig Wassili upp.

»De bofvarne», gnisslade han. »Ah, räddningen kom i rättan tid, men hvem kan det vara, som hittar hit. Ulaner! Ah, det måtte väl ej vara Stefan Konieczki! Då blir den sista villan värre än den första. I hans händer skall icke Anna Rosanowa falla; förr döden genom mig!»

I detta ögonblick stod Anna framför honom.

»Hvem är det som kommer», sporde hon.

»Det vet jag inte», svarade Wassili och vände bort hufvudet.

»Ah», utbrast den unga flickan, då hon från grottans öppning hörde en välkänd röst uppmana ulanerna att gå på; »det är Stefan, jag känner igen honom.»

Anna hade knappt fått sista ordet öfver sina läppar, då Wassili störtade på henne i akt och mening att draga henne längre in i hålan. Men snabb som blixten böjde sig den unga flickan undan, ilade utåt och ropade:

»Stefan, Stefan, rädda mig!»

Hennes plötsliga uppträdande gaf Stefan Konieczki och hans folk fördubblade krafter. Oemotståndligt bröto de in i hålan och föste marodörerne steg för steg framför sig.

Bielow rasade som ett vilddjur. Han bad, han hotade och han besvor sitt folk att hålla stånd.

»Ynkryggar», skrek han nästan utom sig af raseri och förtviflan öfver att ulanerna vunno allt

mera mark, »sen I ej att vi äro lika manstarka som de, och ändå låten I drifva er till rygga. Hvar är edert mod, fege stackare? Hafven I ej slagits så många gånger både mot tyskar och svenskar och afgått med segern, att I nu skolen vika för dessa stackare, som kallas ulaner, och som äro de största storskräflare i hela polska arméen. I borden blygas nu, om I någonsin veten hvad det vill sägas att hysa en sådan känsla, jag säger eder, att de polska qvinnorna skulle uppfört sig på hederligare sätt än I nu gören! I hafven alltid förut haft namn om eder att vara tappra och oförvägna sällar, och nu skämnen I ut eder på detta sätt. Fy skam åt eder!»

Stefan Konieczki å sin sida uppmuntrade sina ulaner med följande ord:

»I sen der den ärlige soldatens värste fiende. Så länge dagsljuset varar skyr marodören att visa sig; han kryper då liksom den ljusskygga ugglan till sina eländiga nästen, men då mörkret inträder, då kommer han fram och hvar han påträffar en sårad eller en döende, vipps slår han ned på den värnlöse, plundrar och sargar honom ännu mera. Han är slagfältens fasa och förskräckelse, och liksom gamen lurar han efter utkämpad batalj på rof. Ingenting är honom heligt; han lefver endast af skändliga mord och af rofferier. Nu sednast ha dessa eländiga skurkar med mord och röfveri hem-sökt Maydan. De ha länge gjort trakten här omkring osäker, och för inte så många timmar sedan inträngde de i ett gladt och lyckligt hem, samt bortförde inför fadrens ögon hans enda barn, den vackra Anna Rosanowa. Kräfver ej sådant en blödig hämd?»

»Jo, jo, död åt marodörerna. Ned med dem!»

»Ja, ned med dem!» ropade Stefan Konieczki och sprang fram till Bielow, öfver hvilkens hufvud han svingade det blanka vapnet i de snabbaste kretsar.

Bielow, som icke kunde skryta af att vara någon skicklig fäktare, drog sig vid detta oförmodade anfall hastigt bakom de sina, som på hans uppmaning sammanträngde sig framför den smalare ingången, svärjande att här stupa till sista man, heldre än att falla i ulanernas händer.

Då Wassili Wassiluiskij såg att det gick baklänges för marodörerna, började han att tänka på hur han på bästa sätt skulle kunna draga sig ur spelet, ty om Stefan träffade honom här skulle han utan tvifvel utkräfvat en blodig hämnd på honom. Lik ett vilddjur i en bur sprang han fram och åter i den inre delen af ormgropen och sökte med förtviflans blickar efter något håll att krypa in uti. Nyligen hade han undslupit marodörernas dolkar, men hade istället råkat i en ännu större klämma.

Men hur ifrigt han än sökte, kunde han dock icke finna någon utgång. Öfverallt stötte han endast på de nakna väggarne, bestående dels af fast sammanpackadt grus, dels af ogenomtränglig sten.

Hade han fått tid på sig, skulle han säkerligen vågat försöket att liksom mullvaden gräfvat sig in i grusväggen.

Men rätt som han sprang der och letade, varseblef han att väggen på ett ställe längst borta i innersta hörnet bestod af afsatser, liknande tre kolossala trappsteg. Han rusade dit och började att bestiga först det ena trappsteget och så det andra, och när han slutligen hunnit upp till det tredje, befann han sig ända uppe under taket.

»Om de ej falla på den idéen att söka mig här, så är jag räddad», tänkte han och njöt redan i andanom af att veta sig vara i säkerhet. Men hans fröjd skulle icke blifva långvarig.

Efter en kort strid, i hvilken nära nog hälften af marodörerna strök med, måste de öfriga gifva sig på nåd och onåd. De bundos genast med starka snören, som en af ulanerna påträffade i ett hörn af yttre grottan.

Bielow försvarade sig med det största ursinne. Han både slog, bets och refs. Slutligen var det omöjligt att få bugt med på honom på annat sätt än att en ulan smög sig bakom hans rygg och tilldelade honom ett så våldsamt slag i bakre delen af hufvudet, att han ögonblickligen störtade afsvimnad till grottgolfvet.

»Döda den hunden», skreko ett par af ulanerna och störtade fram till den afdånade. »Han har inte bättre förtjenat!»

»Nej, det har han inte», ropade andra och trängdes omkring Bielow, »vi göra en välgärning om vi döda den uslingen.»

Men just som de ämnade sätta sina hotelser i verkställighet, trädde Stefan Konieczki emellan.

»Han är ju värlös och till på köpet sårad», utbrast han och gjorde en rörelse åt ulanerna att draga sig tillbaka. »Vi skola taga honom med oss och döma honom på lagenligt sätt. Jag lofvar eder på mitt hedersord», fortfor han, då han såg att hans folk ämnade knota, »att han icke skall undgå det rättvisa straff, som han förtjenat. Ären I nu nöjda?»

»Ja, ja, när du säger det», ropade ulanerna med en mun. »Vi tro på dig.»

Stefan Konieczki och Anna Rosanowa möttes derefter och deras möte var sådant som det skulle vara mellan två älskande, som icke på länge sett hvarandra. De höllo hvarandra länge och innerligt omfamnade.

»O, det anade mig, att du skulle komma till min räddning», hviskade den unga flickan och dolde rodnande sitt ansigte vid Stefans bröst. »Men», fortfor hon, och hennes blickar uttryckte den tydligaste oro då hon efter en stund såg in den unge mannens ögon, »har du träffat min far?»

»Ja.»

»Han lefver då?»

»Ja. Inte ett enda sår finnes på hans kropp.»

»Himmelen vare lofvad», utbrast den unga flickan glad, »då kan jag vara lugnare.»

»Det kan du, älskade Anna. Men säg mig, hvem det var som förde dig hit?»

»Wassili Wassiluis kij.»

»Den eländige», utropade Stefan så högt att det hördes öfver hela ormgruppen. »Jag anade just att det var han. Är han kvar här?»

Då Wassili hörde denna fråga skälfdde hans kropp som om en våldsam frossa plötsligt anfåktat den. Tänderna skallrade af fasa i hans mun.

»Ja, jag har ej sett honom smyga sig ut», sade Anna.

»Då måste han finnas här inne», sade Stefan med samma ton som förut. »Honom få vi ej släppa ifrån oss.»

»Men hur skola vi hitta honom i mörkret», inföll en af ulanerna.

»I mörkret», menade Stefan, »det går naturligtvis inte för sig. Här finnes ju öfverflöd på ved och trädgrenar. Tänd på några dylika och lys omkring er med, så få vi nog tag i honom.»

Sagdt och gjordt. Några ulaner hemtade långa och torra trädgrenar, och snart intågade fyra man, försedda med dessa improviserade bloss, i den inre grottan.

Om ormgroupens vägg i detsamma öppnat sig, eller om den afsats, på hvilken han låg, med ens sjunkit ända ned till jordens innandömen, skulle det varit mer än välkommet för Wassili Wassiluis kij.

Men intetdera skedde, och detta aflockade honom den ena grymma eden efter den andra. Hvad skulle han göra. De improviserade blossen upplyste redan halfva ormgruppen och närmade sig sakta men väl det ställe, der han låg gömd.

Plötsligt genomfor en glad tanke hans bröst:

»Kanske att de glömma att titta i taket.»

Men denna tanke slutade i ett »Gud fördömme din själ, och låte den i evighet pinas i skärselden», då han hörde Stefan, som hack i häl följde blossbärande, utropa:

»Gå ända in i grottans innersta vrå, och undersök noga hvarenda tum, såväl på golvet och väggarna, som i taket. Vi måste hafva honom lefvande eller död.»

»Ja inte blir det lefvande, så mycket är då säkert», tänkte Wassili för sig sjelf, i det han sakta spände hanarne på sin dubbelpistol. »Först vill jag försöka att sända en kula i ditt hjerta, Stefan Koniczki, och sedan blir den andra kulan för mig sjelf.»

Ulanerna närmade sig under tiden med säkra steg och inom kort upplystes det nedersta trappsteget af eldskenet.

»Nu äro vi så långt inne som möjligt är att komma», sade den i spetsen gående ulanen.

»Nå, sök då noga», uppmanade Stefan, »ty om ej Hin farit af med honom genom luften, så måste han vara här.»

De improviserade blossen höjdes.

»Jag tycker att jag ser en mörk skepnad der uppe på öfversta afsatsen», utbrast Stefan och skuggade ögonen med händerna, »är det inte — — —.»

Han fick ej sista ordet öfver läpparna, då en kula uppifrån genomborrade hans venstra arm. Den var ämnad åt hans hjerta, men gick miste.

I samma ögonblick som skottet brann af hördes en grof stämma uppifrån.

»Dö, din fördömde hund! Vi träffas i en annan värld.»

Omedelbart efter det första skottet lossades ett annat och följden deraf blef den, att Wassilis tunga kropp föll ned framför de med rätta förbluffade ulanernas fötter.

Men Wassili Wassiluiskij hade otur med sina båda skott. Han träffade icke heller sig sjelf på

det ställe han önskade, nemligen hjertat. Hans hand darrade när han skulle begå sjelfmordet, och kulan fäste sig istället i vensta axeln. Med ett skri af smärta och raseri föll han till golvet.

Anna hade under tiden störtat fram till Stefan, som i första häpenheten utropat:

»Jag är sårad!»

»Heliga jungfru», utbrast den unga flickan, »är du svårt sårad?»

»Ähnej, det svider en smula i venstra armen ungefär midt emellan armbågen och axeln, men jag känner att det inte är farligt.»

Sedan den sårade Wassili, som pustade och stönade och utöste de gröfsta förbannelser mot Stefan, Anna och hela världen, blifvit lagd på en bår och de afväpnade marodörerna nedförda i båtarne, gaf Stefan Konieczki tecken till uppbrott.

»Äh, det går inte så lätt att komma härifrån nu», sade i detsamma pojken Stanislaus, som under hela striden hållit vakt vid farkosterna, icke därför att han fruktade striden, utan emedan Stefan Konieczki, som icke ville att den hurtige gossen, sin moders enda tröst, onödigtvis skulle utsätta sig för densamma.

»Hur så? Yrar du pojke?»

»Nej, det gör jag inte.»

»Hvad pratar du då för slag?»

»Återvägen är stängd.»

»Återvägen», utropade Stefan och tog ett par steg tillbaka. »Jag säger ännu en gång, yrar du, pojke! Hvem skulle kunna stänga vägen för oss?»

»Svensken!»

»Det är inte möjligt! Du måtte ha drömt der nere i båtarne!»

»Nej, visst inte. Svenska soldater stå på båda sidor om berget; jag har sett dem.»

»Men kanske att de ej sett oss?»

»Jo bevars. Ett par af våra fiender hade för en stund sedan vågat sig ända ned till vattenbry-

net, och der lyssnade de uppmärksamt. Jag var inte längre ifrån dem än till grottans öppning. Plötsligt sade den ene: »Man slåss der inne. Åh, vi ska nog knipa dem till slut.»

»Då är det väl bäst att stanna qvar här», inföll en af ulanerna.

»Och hungra ihjäl», menade Stefan. »Nej, tack, det går jag inte in på. Eller kanske du, Anna, vill stanna här till dess faran är öfver?»

»Nej», svarade den unga flickan med värme. »Om vi rätt skulle falla i svenskarnes händer, så är det ju inte på långt när så svårt, som att råka fast för marodörerna. Dessutom vill jag så fort som möjligt återse min far.»

Stefan Konieczki gick några slag fram och åter i den yttre grottan. Det syntes tydligt, att han öfvertänkte en viktig sak. Slutligen sade han:

»Att jag inte förr kom att tänka derpå!»

»Hvad då», menade Anna och smög sig in till honom.

»Marodörerna ska få den lön, som de förtjena!»

»Bra, bra», utropade några af de i närheten stående soldaterna. »Få vi hemta hit dem genast?»

»Ja, gör det!»

Marodörerna hemtades åter upp från båtarne. Hittills hade hoppet om räddning icke öfvergifvit dem, men när de nu återfördes i ormgruppen och och der sågo hur ulanerna laddade de från dem tagna skjutgevären, då intogos de af ett raseri utom alla gränser, ty de voro fege män, som hade tillbaka för döden, oakadt de sins emellan skröto öfver sitt mod och sin tapperhet.

De sparkade åt ulanerna, beto med raseri i de band som höllo dem fångslade och betedde sig som vansinniga, men ingenting hjälpte.

»Bed nu edra sista böner», sade Stefan och gaf sina ulaner ett tecken att hålla sig färdiga. »Eder sista stund är nu kommen.»

Det var ömkligt att se banditerna när de fingo riktigt klart för sig att det var ute med dem. Alla spår af vildhet och trots voro försvunna. Med hufvudena lutade mot bröstet och armarne slappt hängande utefter sidorna stodo de mot yttre hållans ena vägg, talande bilder af den fullkomligaste slöhet. Under några ögonblick tyckte till och med Stefan Konieczki att det var synd om stackarne. Men han betvingade snart denna tanke. De voro ju eländiga marodörer, som lågo samhället till last och måste utrotas.

Anna Rosanova hade gått in i den inre grottan för att slippa se det hemska sorgespelet.

Sedan Stefan ytterligare förvissat sig om, att allt var i ordning till afrättningen, gaf han tecknet. Ulanerna stälde sig i linie och på kommandoordet »fyr», genomborrades hvarje marodör af en kula. Ulanerna hade sigtat så väl att alla, utom en, träfades rakt i hjertat, och fingo en ögonblicklig död.

Denne ende, som ej dog genast, var Bielow. Förgäfves hade han bedit och med ömklig röst tiggat om sitt lif; han hade till och med bjudit Stefan de tre tusen dukaterna i lösen, och när detta ej hjälpte, hade han fallit till ulananförarens fötter och krampaktigt omfattat hans knän.

Men Stefan sparkade föraktligt bofven tillbaka, under det han utropade:

»Du, som med dina ogerningar förpestar luften, vattnet och allt, som kommer i din blotta närhet, skulle du få lefva, så dröjde det inte länge, förrän du gjorde dig skyldig till nya våldsbragder. Nej, din död är besluten, och de penningar som du roffat dig till skola återställas till sina egare.»

Och der låg nu Bielow med halva ansigtet sönderskjutet. Hans qual voro utsägliga och han vred sig som en mask i stoftet.

När Stefan såg detta gaf han en närstående ulan ett tecken. Denne gick fram till den sårade, satte en pistol i hans öra och tryckte af.

Marodöranförelaren Bielow fanns ej mera ibland de lefvandes antal.

XII.

Ulanerna hade gått ombord på båtarne och fört den sårade Wassili Wassiluiskij med sig.

»Skola vi försöka att smyga oss undan?» frågade Stefan, i det han allvarligt betraktade gossen Stanislaus.

»Det skall inte lyckas, herre», svarade denne.

»Åh, så farligt är det väl inte heller.»

»Ja, försök ni, men jag vill ej våga försöket. Öfverallt är stranden besatt med svenska soldater.»

»Men, de stå väl inte på den motsatta stranden heller?»

»Jag vet inte! Nej — — men — — men hvad är det för en båt, som rör öfver der borta!»

Stefan betraktade en stund farkosten, från hvilken en massa gevär glimmade mot solen.

»Der ha vi dem också», utropade han missmodigt. »Fördömdt, vi äro omringade och måste gifva oss.»

»Det är väl inte så alldeles gifvet», svarade en af ulanerna. »Vi kunna slåss också.»

Stefan Konieczki skakade på hufvudet.

»Öfvermakten är för stor», mumlade han. »Vi skola ändock komma till korta.»

Han sade också sannt. Hvert han än blickade såg han bajonetter glindra fram mellan vasstråna och då båtarne efter några minuters rodd hunno fram till en liten ut i floden utskjutande udde, hvars yttersta spets var alldeles kal, möttes polackarnes ögon af en der uppståld svensk styrka.

»Wer da! stanna, annars skjuter jag», ropade den aldri ytterst posterade soldaten.

Båtarne voro då icke mera än omkring tio alnar från land.

»Det skulle vara vansinnigt att nu försöka något motstånd», utbrast Stefan. »Vi måste gifva oss.»

»Men, min far», suckade Anna Rosanowa, »jag skall kanske aldrig få återse honom.»

»Var lugn, min älskade», tröstade Stefan Konieczki, i det han ömt tryckte den unga flickans händer. »Jag känner på mig, att intet ondt skall vederfaras oss, ty det måste vi tillstå, rätt så fiender vi äro till svenskarne därför att de inkräktat vårt land, att de behandla sina fångar väl. Detta kunna ej vi, Gudnås, berömma oss af», suckade han till slut.

Då postens anrop för andra gången ljöd, befallde Stefan att lägga i land. Ulanerna lydde stilligtande, när de sågo att ingen annan utväg gafs.

Då båtarne väl hunnit fram till udden, kom den svenske fänriken, major Silfverhjelms underbefälhafvare och anförare för rekognosceringstrupperna, rakt emot Stefan Konieczki.

»Gifver ni er godvilligt», sporde han, då Stefan steg ur båten, förande Anna Rosanowa vid handen.

»Ja, det kan ni väl se», svarade denne bittert. »Er öfvermakt är för stor att motstå. Men», fortfor han, »jag hoppas att jag och mitt folk blir ärligt behandlade och att — — —.»

»Vi behandla alltid våra krigsfångar väl», afbröt fänriken stolt och synbarligen stött öfver Stefans framställan. »Men hvem är denna qvinna; är det eder hustru?»

»Nej, herr officer, men om vi få lefva, så skall hon bli det.»

»Jaså; er trolofvade således.»

»På sätt och vis, men tillåt mig att berätta för eder hvad som nyligen händt.»

Fänriken böjde jakande på hufvudet.

Sedan Stefan Konieczki omtalat tilldragelsen i Maydan och Anna Rosanowas bortförande, slutade han sålunda:

»Med dessa ulaner, som lågo såsom tillfällig vakt i Maydan, förföljde jag marodörerna och träffade på dem i ormgropen. Efter en kort strid blefvo de besegrade och när detta var gjordt lät jag skjuta allesammans.»

»Det var således den striden som vi hörde inifrån grottan?»

»Ja.»

Sedan fänriken betänkt sig några ögonblick, sade han:

»Angående edert och edra ulaners öde kan jag ensam naturligtvis ingenting besluta, utan ni måste beqväma er till att följa med till det svenska lägre. Er, min fröken», fortfor han med en ridderlig artighet, som gjorde ett särdeles godt intryck på den unga flickan, »er kan jag dock på mitt hedersord försäkra, att ni, så fort som möjligt är, skall blifva återstald till eder fader, ty vi föra ej krig mot qvinnor.»

»Än jag då», sporde i detsamma pojken Stanislaus och trängde sig fram. »Får inte jag också komma tillbaka till min mor?»

»Du», utbrast fänriken och betraktade icke utan intresse Stanislai ungdomligt friska anlete, »du ser mig så djerf och tilltagsen ut, att jag inte vet hvad jag skall göra med dig. Visserligen är du ett barn ännu, men tusan vet, om du inte kan bli farlig för oss!»

»Ja, det är en djerf och duktig pojke», inföll Stefan och klappade vänligt Stanislai svartlockiga hufvud. »Det var han, som visade oss vägen till ormgropen. Utan honom skulle jag kanske aldrig kunnat befria Anna Rosanova ur marodörernas klor. Låt honom gå, herr officer. Hans gamla mor väntar honom med hjertängslan!»

»Och så måste jag hjälpa henne att bygga upp den nya stugan och vakta kon, som vi ska köpa för de penningar vi fingo af er, herre», sade Stanislaus och såg förtröstansfullt upp till Stefan.

Dessa ord rörde fänriken.

»Är det så», sade han och tog Stanislaus i handen, »då får du genast gå. Men om du gör dig skyldig till något förräderi, så har jag ingen miskundsamhet med dig.»

Stanislaus rätade upp sig då han med säker ton svarade:

»Skulle jag göra mig skyldig till något förräderi mot eder, som behandlat mig så väl, då får ni ögonblickligen skjuta mig liksom Stefan Konieczki nyligen lät skjuta marodörerna.»

»Det är bra, pojke, nu kan du gå!»

Efter ett kort och hjertligt afsked från Stefan Konieczki försvann han. Men innan han det gjorde, sade han:

»När ni reser förbi åt Maydan till nästa gång, så kanske att vår nya stuga är färdig, och kon så fet som någonsin en ko i hela Polen. Glöm då inte att titta in till oss, så får mor välsigna er.»

Med dessa ord skyndade Stanislaus undan allt hvad han orkade springa.

»Är det sannt, att du skall bli krigsfånge, Stefan, då vill jag dela din fångenskap», sade Anna Rosanowa och slöt sig hängifvet intill den unge polacken. »Länge nog hafva vi varit skiljda, och då vi nu återfått hvarandra, skola vi då genast återigen skiljas? Nej, aldrig!»

»Var lugn, unga flicka», sade fänriken, som hört Annas ord och sett det ångestfulla uttrycket i hennes anlete. »Jag skall laga att ni får tala med min konung. Han är alls inte så grym, som han framställes i vissa polska kretsar. Jag är fullkomligt öfvertygad om, att han skall lyssna till edra böner.»

»Min fader har en gång talat med den svenske konungen», inföll Anna Rosanowa, i det hop-

pet lyste ur hennes ögon, »och han påstår att Karl X Gustaf är mild och god mot de olycklige!»

»Detta är också sannt. Men tiden lider och man väntar mig. Till uppbrott!»

En stund derefter var den svenska rekognosceringsstyrkan i full marsch mot den plats, Rietow, der major Silfverhjelm slagit läger. Under vägen påträffades spridda polska skaror, som dels icke vågade närma sig på bösshålls afstånd, dels vid sina anfall i blinken kastades öfver ända.

Natten hade redan inbrutit då fänriken ankom till samma lägerplats, der Joseph Rosanowa blifvit tillfångatagen.

Samme postkarl, som uppbringade Maydans borgmästare, anropade nu äfven fänriken.

Sedan denne gifvit erforderlig lösen, tågade han fram till lägerplatsen och gjorde der halt för två orsakers skull: först därför att majoren i hvarje ögonblick väntades dit, och för det andra emedan Anna Rosanowa behöfde att vid den sprakande elden torka sina af vattnet genomblötta kläder, så framt hon icke skulle ådraga sig en dödlig sjukdom.

XIII.

Natten var ovanligt mörk. Regnet hade visserligen upphört, men i stället hade en skarp nordanvind börjat blåsa öfver fälten. Det var ytterst kusligt och både människor och djur ledo af att vistas ute.

Vid den lilla fältvakten rådde dock glädje och munterhet hos de flesta. Endast de fångne polackarne voro dystra till sinnes, och det var naturligtvis ingenting att undra på, alldenstund de ej visste hurudant öde som var dem beskärtdt.

Anna Rosanowa hade slutit sig tätt intill Stefan Konieczki och blickade med förtröstan upp till honom, samt hviskade då och då några kärleksfulla ord i hans öron.

Närmast elden hade Wassili Wassiluiskij blifvit nedlagd. En fältskär var som bäst i farten med att om möjligt uttaga den i venstra axeln sittande kulan. Denna operation aflockade den sjuke det ena anskriet efter det andra.

»Det var mig en stackare att vara ömtålig», brummade fältskären. »Sådant göra aldrig våra svenskar sig skyldiga till.»

Kulan blef sent omsider uttagen och den sjuke förbunden, hvarefter han föll i en djup vederqvickande sömn, som enligt fältskärens utsago var liktydande med tillfrisknande.

Plötsligt ljöd ropet:

»Majoren kommer!»

»Och kungen är med honom», utbrast omedelbart derefter en ryttare, som sprängde fram till fältvakten.

»Kungen», eftersade fänriken. »Det är inte möjligt.»

»Jo, så sannt jag lefver», svarade ryttaren.

»Hur kommer det till?»

»Helt enkelt så, att när kungen fick höra skottvexlingen, som vi för ej så många timmar sedan hade med sarmaterna, så kunde han ej styra sig längre, utan ilade ut i spetsen för två hundra man. Han kom visserligen för sent, ty vi hade redan kört bort Czarnecki, men eftersom han var på hållet, så fortsatte han fram till lägret. I natt har han varit uti på kuskaperi tillsammans med majoren. Hela hären följer efter.»

»Det var goda nyheter», utbrast fänriken i det han tog fram sin fältflaska. »Se här, tag en styrk-dryck, det kan behövas i den här ruskiga natten.»

En stund derefter anlände Karl X Gustaf och major Silfverhjelms, eskorterade af en stark ryttar-

trupp Ett ljudligt hurrarop höjdes då konungen trädde fram till elden.

»Nu», hviskade Anna Rosanowa till Stefan. »Nu eller aldrig.»

»Hvad ämnar du göra», sporde den unge polacken och höll Anna tillbaka.

»Det skall du få se!»

Med dessa ord skyndade hon mellan soldaternas led fram till elden och ämnade just kasta sig för konungens fötter, då hon med ens vek af åt sidan och kastade sig i Joseph Rosanowas armar under det jublande utropet:

»Min far, min far. Gud vare lof, att du lefver!»

Far och dotter hvilade snyftande i hvarandras armar en lång stund innan de kunde få ord till vidare meddelanden.

Karl Gustaf betraktade under tiden med synbar rörelse den vackra taflan.

Då Joseph Rosanowa väl hunnit sansa sig, sade han:

»Har du träffat Stefan?»

Den unge mannen trädde i detsamma fram.

»Fader», sade han och böjde hufvudet, »jag påminner dig här om ditt löfte.»

»Och det håller jag», svarade borgmästaren, »men hvarför är du här? O, det anar mig, du är krigsfänge!»

»Ja», svarade Anna Rosanowa, i det hon slet sig lös från fadren och ilade fram till konungen.

»Eders majestät», sade hon snyftande, »skänk mig min brudgum åter.»

Sedan konungen gjort sig fullt underrättad om förhållandet vid den polska truppens tillfångagagande, och i hvad ärende den kommit till ormgropan, sade han:

»Din bön vare beviljad. Blif lycklig. Och ni, Joseph Rosanowa, återvänd till Maydan och återinträd i edra rättigheter. Jag kommer snart dit och vill då närvara vid er vackra dotters bröllop.»

Konungens ord beledsagades af ett ihållande hurrarop från soldaternas led.

»Aldrig skall jag glömma detta äfventyret», hviskade Anna Rosanowa till Stefan, »och aldrig skall jag heller förgäta vår fiende, den svenske konungen Karl X Gustaf, ty det är honom vi ha att tacka för vår lycka.»

»Men först och främst bören I tacka Gud för den», utbrast konungen, som hört Annas ord. »Det är honom i främsta rummet som I ären skyldiga tacksamhet, ty utan hans hjälp kunna vi ej uträtta mycket.»

Och när morgonen grydde och den vänliga solen strålade ned på det med tusen sinom tusen klara daggperlor bestänkta gräset, då lemnade Joseph Rosanowa den svenska fältvakten och färdades under bevakning af en svensk ryttartrupp, förd af den unge fänriken, tillbaka till Maydan, der han på det hjertligaste helsades återkommen af ung och gammal, fattig och rik, ty Joseph Rosanowa var omtyckt af alla för sitt goda hjertas skull.

Åtta dagar derefter intågade den svenska hären i Maydan och aftonen derefter stod Stefan Koniczki och Anna Rosanowas bröllop, på hvilket Karl X Gustaf tillika med flere af sina officerare voro närvarande, och der glädjen och munterheten stodo högt i tak.

Karl Gustaf, som vid den tiden icke var någon synnerlig vän af dans, trådde dock första dansen med den unga fagra bruden, och under hela tiden dundrade svenska kanonerna, så att Czarnecki, som icke en enda minut lemnade svenskarne ur sigte, trodde att en batalj var i gång, och oförsigtigt nog skyndade fram.

För andra gången fick han en duktig näsbränna af major Silfverhjälm, som för tillfället anförde eftertruppen, och måste lemna fältet med ännu större förlust än förra gången.

Wassili Wassiluiskij låg ännu sjuk af sitt sår. Så snart han tillfrisknade skyndade han att lemna Maydan. Han sålde alla sina egendomar och flyttade till Wien. Der ingick han i österrikisk tjänst, men lefde ej länge. I en förbittrad strid med turkarne blef han sårad qvarlemnad på slagfältet. Om natten kommo turkiska marodörer, plundrade honom först och afhöggo sedan hans hufvud, hvilket de uppsatte på en lång stång och planterade vid en af ingångarne till det turkiska lägret.

Det var således nemesis, som här ånyo vakade.

XIV.

Då Karl X Gustaf med sin här hann upp till spetsen af den kil, som bildas af San och Weichsel, föll Sandomirs fäste i Joseph Lubomirskis händer. Men det starka fästets fall kostade ett tusen polackar lifvet, ithy att öfverste Cronlod lät spränga det i luften just som fienderna, jublande af segerglädje, inträngde i detsamma.

Denna motgång nedslog dock icke den svenske konungen; den gjorde honom i stället ännu mera stark i hans föresats, att, kosta hvad det kosta ville, forcera öfvergången.

En natt lät han till den ändan öfverföra kanoner till en liten i San belägen ö midt emot Sapieha Witebskis starkt forskansade lithauiska läger.

Sedan en brygga blifvit bygd i skydd af den tjocka krutröken, gingo svenskarne öfver, stormade lithauernas läger och bemäktade sig alltsammans.

Och dermed var för Karl X Gustaf vägen till Warschau öppen. Han tågade i sträckmarscher dit, förenade sig med kurfursten af Brandenburg och slog under en tre dagars oupphörlig strid hela den polska hären på flykten.

Det långvariga kriget slutade omsider, och folken fingo njuta några år af ro.

Den lilla staden Maydan blomstrade åter upp och under Joseph Rosanowas styrelse gick den en vacker framtid till mötes.

Den gamle borgmästaren hade icke något större nöje, än då han med sina barn, Stefan och Anna, fick tala om det så lyckligt öfverståndna äfventyret.

»Ja», brukade då Stefan ofta säga, »för lyckan hafva vi i främsta rummet att tacka Gud och i det andra Karl X Gustaf.»

KARL XII I KLÄMMAN.

KARL XII I KLÄMMAN

1.

Det var under Karl XII:s djerfva gång öfver floden Düna, som efterföljande händelse tilldrog sig.

Bland konungens bästa kämpar var också drabantkorporalen Anders Trygg. Från simpel soldat hade han vid Narva tjenat upp sig till denna ärofulla post, som i rang motsvarade en officerstjänst. Då kung Karl under det djerfva öfverfallet på de vid Narva posterade ryssarne hade olyckan att fastna i ett träsk, der han var nära att omkomma, hade Anders Trygg skyndat fram och med egen lifsfara dragit honom ur dyn. Anders fastnade sjelf deri, men hjälptes ur sin kritiska belägenhet af kungen, som, när äfventyret var slut, yttrade sig sålunda:

»Tjenst igen, kamrat. Hvad önskar du helst?»

»Att alltid få vara i eders majestäts närhet», svarade Anders Trygg.

»Du önskar då komma in vid drabantkåren.»

»En större ära kan inte vederfaras mig.»

Anders Trygg blef således en medlem af denna ryktbara kämpatrupp, efter hvilken namnet gått till en sen efterverld, och som alltid skall stå kvar i de historiens blad, som handla om »jernhufvudets» minnesrika tåg och strider mot de grannar, som på ett så lömskt sätt anföllo honom.

Anders Trygg var sjelfva tryggheten, såsom hans namn angifver. Han hade tagit, eller rättare

fått detta tillnamn af sina kamrater just för denna sin egenskaps skull.

Och denna sin trygghet hade han flerfaldiga gånger bevisat sig ega. Ingenting kunde rubba den, icke ens kulor och bajonetter. Den var bergfast.

Anders Trygg var också smålänning både till födseln och till börden, och redan som pojke var han i sin hembygd känd för sitt jemna och lugna sinne.

Han var, med ett ord, en fullständig och präktig typ för denna nation, som är van att från sin stenbundna mark hemta sin knappa föda, men ändå vara glad och jemn till sinnes. Redan från tidigaste barndomen hade han varit tvungen att kämpa med den bleka nöden, allt under det han från solens uppgång till dess nedgång, i ur och skur, i vackert väder och snöslask, i den tropiska sommarvärmén och i vinterns bistra köld varit nödsakad att arbeta, träget arbeta.

Detta hade härdat hans själ, och likstämt hans tankar med den karga natur, som omgaf honom. Något förmildrande deri hade han aldrig sett i sin hembygd; endast denna enahanda natur: vidsträckt ljunghedar och sterila brånar; dystert susande furuskogar och deremellan små klara vattenspeglar, i hvilka Anders såsom pojke dels tvättade, dels speglade sitt runda fylliga anlete, se der hvad han i sin barndom upplefvat.

Så blef han yngling, och han hade nätt och jemt fyllt sina tjugu år, då ett rop ljöd kring land och rike:

»Vi äro lömskt öfverfallna af ryssen, polacken och dansken!»

Det ropet kom ifrån den svenska nationens bröst; det var ett rop af både smärta och harm, ett rop, som uppväckte den ända hittills slumrande hämnnden. Ryssland ville återtaga Östersjöprovinserna, Polen hyste intet större hopp, än att få taga

revanche för de nederlag, dem Karl X Gustaf tillfogat detsamma, och hvad angår Danmark, så glödde det af begär att låta Karl XII få erfara förödmjukelsen af sådana nederlag, som det danska folket lidit i striden mot hans fader, vanligen sådana nederlag som vid Halmstad, Landskrona och Lund med flera.

Det var på en lekstuga som Anders Trygg fick höra underrättelsen om, att Sverige blifvit lömskt anfallen från tre håll. Ynglingens hjerta svällde af harm, och han utropade, under det han antog en hotande ställning bredvid den på en tunna sittande byspelemannen:

»Den, som har hjerta i bröstet, han följer genast med till fogden och tar värfning.»

Följden af denna uppmaning var, att tjugo unga män, kraftiga och härdade, uppsökte fogden Lars Ersson och sade sitt ärende.

Anders, som var skarans ordförande, talade med varmaste känsla. Då han slutat upplåts dörren till ett inre rum och Lars Erssons adertonåriga dotter Elsa sprang in, slog sina armar kring Anders hals och utbrast:

»Skall du gå i kriget, så dör jag!»

»Hvad är det för dumheter, flicka», ropade Lars Ersson och försökte att rycka Elsa från Anders.
»Vet du inte att du är min dotter.»

»Jo, det vet jag, far, men jag vet också, att jag älskar Anders.»

Lars Ersson ref sig ifrigt i pannan, under det han sade:

»Är du tokig flicka. Den der fattigslappen!»

Elsa såg på fadren med stora ögon. Efter en stund sade hon:

»Att han är fattig, det bryr jag mig ej om. Jag älskar honom ändå!»

»Och det skall du inte ha gjort förgäfves», inföll Anders och slöt Elsa i sina armar. »När jag kommer hem är jag något mera än nu, annars kom-

mer jag inte hem. Lita på mig, käraste Elsa, och vänta mig i fem år.»

»Ja, i femtio», svarade den unga flickan och såg på Anders med en trohjärtad blick. »Ja, jag väntar dig troget i femtio år, Anders.»

»Flickan är ga'en», utlät sig Lars.

»Det är inte sannt», inföll en gammal hemmansägare, som följt med pojkarne; »det är du, som är galen! Tro du mig; det blir säkert något stort af Anders; det är jag säker på.»

»Ja, då först får han min Elsa», svarade Lars högdraget, »men förr är det inte lönt, att han vidare tänker på henne.»

»Att tänka på henne kan ni inte förmena mig», svarade Anders. »Det är med tanken på henne, som jag skall vinna henne. Skrif upp mig nu, fader Lars.»

Efter en lång kyss, den Lars ej kunde hindra, skiljdes de älskande åt, för att icke mera träffas innan den öfverenskomna tiden.

Karl XII skulle gå öfver Dünafloden.

I spetsen för de småländska regementena stod Anders Trygg. Då konungen red utefter leden och mönstrade hvarje man, kom han slutligen till sitt garde. Hans första blick föll på Anders Trygg, som stod i första ledet, högre och lugn som en smålandsfura, och han tilltalade honom med dessa ord:

»Tack för sist vid Narva, min käcke korprall!»

Anders Trygg kände sig långt ifrån trygg i dessa ögonblick. Han tänkte på Elsa, och ingen kan förundra sig deröfver, ty Lars Ersson hade ju sagt, att Anders ej skulle få Elsa förr, än han kom hem som en »karlakar!». Och det ville Anders. Derför svarade han kungen så här:

»Gud gifve att ers majestät komme i större farligheter än vid Narven, och om jag hade tusen lif, så skulle jag gifva dem för min konung.»

Då Karl XII vid dessa Anders' ord såg på honom, såg han (kungen) så blid ut, och derpå sade han;

»Du, Anders, skall gå i spetsen för öfvergången, ty du är rätta mannen.»

»Ja, det skall jag», svarade Anders Trygg, »och om det finnes någon som vill hindra oss att komma fram, så får han med mig att göra.»

Anders Trygg höll ord. Han var en ibland de förste, som gick öfver floden, dels simmande, dels vadande.

På motsatta stranden hade fienden förskansat sig efter bästa förmåga. Motståndet var relativt hårdnackadt men efter några timmars tid hade Karl XII tillkämpat sig öfvergången.

Drabantkorporalen Anders Trygg var en bland dem, som hade mest utmärkt sig.

2.

Dagen efter öfvergången var Anders Trygg vid den yttersta fältvakten. Han var icke vid särdeles godt humör, Elsa låg honom i hågen, och det oaktadt han sett många polska qvinnor, som voro vackrare än hon. Men Anders var trogen sin flicka, och deri gjorde han ju rätt?

Medan han så satt vid lägerelden och tänkte på de svunna fordom lyckliga dagarne, kom kungen fram till honom.

»God dag, Anders», sade kung Karl och nickade vänligt åt sin krigsbuss. »Men hvarför är du ensam?»

»Ers majestät», svarade Anders och såg barsk ut, »kamraterna ha gått bort för att göra en god fångst.»

»Såå? Hvert då?»

»I hagen här borta voro nyligen ett halft dus-
sin polackar synliga och — — —.»

»Och du följde inte med», inföll konungen, »du
som aldrig försummat ett äfventyr.»

»Sannt, ers majestät, men vi drogo lott om
hvem som skulle ha vakten, och det blef jag.»

»Har du annars sett något misstänkt?»

»Nej, inte ännu.»

De öfriga soldaterna återkommo i detsamma.
De hade med sig tre polackar. Två hade de dö-
dat, men den sista hade undkommit, tack vare
sin hästs snabbhet.

Bland fångarne var en gammal hvithårig gubbe,
som hade ett sorgbundet uttryck och ofta torkade
sig i ögonen med rockärmen.

»Hvad går åt dig, gubbe?» sporde konungen.
»Är du ledsen för att du kommit i vårt sällskap?»

Polacken, som icke visste med hvem han ta-
lade, svarade:

»Nej, bara jag kan få tala med kungen.»

Karl XII gaf sina bussar en snabb blick, som
sade så mycket som att de skulle vara tysta och
ej rödja honom.

»Hvad vill du kungen då?» sporde han.

Polacken såg en stund forskande på honom.
Derpå sade han:

»Är ni en hög officer?»

»Åja, så der!»

»Har ni något inflytande hos kungen?»

»Temligen.»

»Då kan ni hjälpa mig med en sak.»

»Hvad är det för en sak?»

»Jo se, förhållandet är, att jag har en enda
dotter, en vacker flicka skall jag säga. Nu är
det också ett annat förhållande, nemligen att vac-
kra flickor aldrig få vara i fred. Saken är den,
att Joseph Tibetski, en rik egendomsegare här i
trakten, fattat tycke för Eleonora, så heter dotter
min. Men, som hon är trolofvad förut, så har flic-

kan sagt honom, att han ingenting kan hoppas af henne. Det der har förtretat honom, och i natt röfvade han bort henne midt för mina ögon. Men jag uppbådade mina bymän och satte efter rövvarren. Edert folk drog ett svårt streck öfver mina planer, annars skulle vi nog återtagit min dotter. Nu vill — — —.»

»Hvar bor den der Tibetski?» sporde Karl XII.

»En knapp mil härifrån.»

»Godt. Blif du qvar här, så skall jag utverka kungens tillåtelse att få återtaga din dotter.»

»Den heliga Jungfrun välsigne eder», utbrast polacken och grep konungens hand. »Men skynda er, ty den bofven kan — — —.»

»Var lugn, gubbe», afbröt konungen. »Vänta en stund bara.»

Innan han gick, befallde han Anders Trygg att ej under hans frånvaro omtala hvem han var. Anders meddelade konungens befallning åt sina kamrater, och hur mycket polacken sedermera än prejade dem, fick han ingenting veta.

3.

En half timme hade förflutit då Karl XII återkom i spetsen för femtio man. Äfven dessa hade han befallt, att ej yppa hans namn.

Kring lägerelden lågo svenskarne och polackarne helt vänskapligt och berättade för hvarandra en massa äfventyr, som de å ömse sidor upplefvat.

Detta är krigets ljussida. Under dylikt glam förgätes helt och hållet vreden och oviljan; man är då endast människa och ingenting annat.

Just som konungen anlände till bivuaken var en af polackarne som bäst i farten med att berätta huru han för ett par dagar sedan varit ute för en

trupp svenskar. Det gällde lifvet, och han hade af alla krafter sprungit öfver ängar och sädesfält, ända till dess han utmattad sjunkit ned i ett dike vid randen af en skog. De svenska ryttarne hade då förlorat hans spår; de sprängde öfver diket utan att se honom.

Polackarne skrattade, och äfven de svenska soldaterna måste instämma i skrattet. Härunder anlände konungen till platsen.

»Är du färdig nu, gubbe?» sade han till den gamle polacken.

»Ja, herr officer.»

»Du visar väl säkert vägen?»

»Skulle jag ej det, då min dotters räddning beror derpå!»

Karl XII fann mannens ord så naturliga, att han ej vidare tänkte derpå. Oförvägen som han var, önskade han ingenting mera, än att komma i äfventyr. Det han nu gick att möta, visste ingen af hans generaler af, ty i sådant fall hade de nog på ett eller annat sätt lagt hinder i vägen för honom.

»Hör på, ers majestät», hviskade Anders Trygg vid lägligt tillfälle, »får jag ha ögonen på den gamle polacken?»

Kungen betraktade sin drabantkorporal med förvånande blickar.

»Hvad menar du», sade han i samma hviskan-de ton.

»Jag tror icke att polacken har någon dotter.»

»Inte?»

»Nej.»

»Hur har du kommit på dessa tankar?»

»Åh, det var inte svårt. Under det ers majestät var borta lågo vi vid elden och berättade historier. Jag såg då hur fångarne blinkade åt hvarandra, och när den gamle lufvern berättade för ers majestät om sin dotters bortförande var hans blick så skenhelig och hans rörelser så tvungna, att jag inte kan annat än varna ers majestät.»

»Säger du det, Anders», inföll kung Karl tankfull.

»Ja, ers majestät.»

»Vi ska ändock se, hur det kommer att gå.»

»Men nu — — —.»

»Hvad menar du, Anders?»

»Om ers majestät skulle löpa någon fara.»

»Var lugn! Allt skall gå bra.»

En half timme derefter var ryttartruppen på väg till Joseph Tibetskis slott. Om den gamle polacken ljugit eller sagt sannt, det visste naturligtvis hvarken kung Karl eller Anders Trygg. Den sednare höll emellertid sina ögon oafslätligt fästade på vägvisaren.

Vid passerandet af en hålväg snafvade Anders och föll raklång öfver en trädstubbe. Detta fall gjorde ett litet uppehåll i marschen.

»Slog du dig?» sporde kungen, som gick framför Anders.

»Nej, men den förbannade vägvisaren, hvart tog han vägen?»

Alla tittade efter den gamle polacken, men ingenstädes syntes ett spår af honom.

»Ja, hvad sade jag», inföll Anders, i det han reste sig upp. »Hela hans berättelse var ju ingenting annat än en dikt.»

»Du har rätt», svarade kungen eftertänksamt. »Vi måste taga oss i akt.»

Han hade knappt fått sista ordet öfver läpparne, då en våldsam rörelse förmärktes i skogen rundt omkring den lilla svenska truppen. Det brakade i träden och buskarne, och innan svenskarne riktigt hunno sansa sig, voro de omgifna af en öfverlägsen polsk trupp.

»Sådan karnalje», ropade kung Karl. »Han har grundligt lurat oss.»

»Men, nog skola vi reda oss», inföll Anders Trygg med varm tillförsigt.

Och den fåtaliga svenska truppen redde sig godt en lång stund. Slutet blef dock, att den blef ännu fastare innesluten.

Karl XII var i en svår klämma. Natten var halfmörk och rundt omkring ljödo polackarnes stridsrop.

Den lilla svenska truppen hade trängt sig tillsammans och stod som en enda man manligt emot de allt mera påträngande fienderna.

Bredvid konungen stod Anders Trygg och de slag han utdelade voro de kraftigaste. Massor af polackar stupade för hans och kung Karls svärd.

»Se der, se der», ropade plötsligt Anders.

»Hvad ser du?»

»Den förrädiske polacken, som lurat oss i bakhället.»

»Hvar?»

Anders svarade ingenting. I stället tog han ett språng och kastade sig handlöst öfver en i en fotsid kappa insvept person och tryckte honom oemotståndligt till marken.

»Släpp mig», hväste polacken och arbetade af alla krafter för att komma lös.

»Nej, din karnalje», ropade Anders. »Du har lurat oss i detta bakhåll, och därför skall du få lönen.»

Med dessa ord lyfte han armen, för att gifva polacken dödshugget, men kung Karl förekom honom.

»Vi ska föra honom med oss», sade han. »Döda ej värlös man.»

Då svenskarne efteråt voro ännu värst i klämman hördes på afstånd en liflig gevärssalfva. Vid åhörandet häraf studsade polackarne tillbaka. Det var en hjälpsändning, som de ej hade väntat sig.

Efter en half timmes väntan kom en polsk skara i vild flykt och kastade sig in på sina landsmän. Desse råkade i följd deraf i oordning, och då den innestängda svenska styrkan i detsamma

gick bröstganges till väga, flydde sarmaterna åt alla håll.

Då Karl XII återkom till svenska lägret, möttes han af Lewenhaupt och Rehnsköld. De hade under ett par timmars tid sökt konungen i lägret, men när de icke funno honom, anade de, att han var på äfventyr. De utsände för den skull en stark trupp ryttare, och det var denna förstärkning, som gjort polackernes försåt om intet.

»Ers majestät är bra oförsigtig», sade Rehnsköld varnande. »Vi kunde nu ha varit utan konung.»

»Och hur skulle det då ha gått med oss och Sverige», inföll Lewenhaupt.

»Äh, så farligt kunde det väl ej bli», inföll kung Karl mildt. »Se så, mine herrar; sluta nu med förebråelserna.»

Derefter vände han sig till Anders Trygg och sade:

»Hvar är förrädaren?»

»Här, ers majestät.»

Den gamle polacken leddes fram. Han var dödsblek och darrade som ett asplöf.

»Nåd», ljöd det från hans skälvande läppar.

Karl XII betraktade honom några ögonblick. Derpå sade han:

»Du gamle gråhåriga syndare borde ej ha nåd, då du så skamligt bedragit mig. Du får ej nåd!»

»O, låt mig få tala med kungen.»

»Det är jag, det!»

Polacken tog ett steg tillbaka, och att döma af hans blickar tänkte han synbarligen:

»Att jag ej visste det förut. Jag skulle nog då ha tagit bättre mått och steg!»

»Bort med honom», befalldes konungen strängt.

»Nåd, nåd! För den heliga jungfruns skull, skänk mig lifvet!»

»Eländige pultron», utbrast Karl XII harmsen.

»Du är ej värd att lefva!»

»På hvad sätt skall han dö?» sporde Anders Trygg.

»Häng honom.»

En kort stund derefter dinglade den gamle förrädiske polacken i ett af de högsta träden.

Anders Trygg följde derefter Karl XII i alla hans faltåg. Han var med vid Bender, vid kalabaliken derstädes, och vid Fredrikshald, der han befann sig i en af löpgrafvarne, då den ödesdigra kulan ändade hjeltekonungens lif. Sorgen blef stor hos honom, såväl som hos andra svenskar, ty de insågo nog, att det derefter skulle bli en helt annan tid för landet, såsom det också blef. Han gömde dock sin sorg inom sig sjelf, och längtade i tysthet efter den dag, då freden skulle bli sluten, och han kunde få återvända till sin hembygd och till Elsa.

4.

Det var en mild och vacker majdag år 1719. Naturen hade nyligen iklädt sig sin hänförande ljusa gröna vårdrägt; de frigjorde åarna, bäckarne och floderna dansade i slingrande bugter fram öfver de gröna ängarne, och i den nylöfvade skogen sjöngo foglarne sina tjusande hymner af glädje öfver att vårens sköna dagar ändtligen kommit.

På trappan till sin välbyggda gård stod Lars Ersson bredbent och med båda händerna i fickorna. Gubben såg innerligt förnöjd ut, och då han med synbart välbehag strök sig om hakan, mumlade han för sig sjelf:

»I dag har det uppgjorts mellan Peter och mig, att han skall gifva sig med Elsa. Den tokan har ändock gifvit med sig, men först sedan hon väntat i sex år på att Anders skulle komma hem.

Ha, ha, ha; det var bra att jag slapp den fattig-lappen. Det hade annars ej blifvit annat än elände af alltsammans.»

I dessa ögonblick utkom Elsa. Då hon varseblef den hårde fadren, ville hon draga sig tillbaka, men Lars Ersson höll henne fast, under det han sade:

»Är du rädd för far din, flicka?»

»Nej, men — — — men — —.»

»Hvad för men? Du går väl inte ännu och grubblar på Anders?»

»Jo, visst gör jag det, far. Honom kan jag aldrig glömma.»

»Du är tokig, Elsa. Anders är antagligen redan död.»

»Det tror inte jag, far.»

»Men, hvarför har han då inte låtit höra af sig.

Det är besynnerligt, tycker jag.»

»Ack, far», svarade Elsa vemodigt. »I krig händer så mycket, att det inte är godt för någon att skriva hem. Och om Anders skickat bud, så är det inte sagdt, att det har hittat till oss.»

»Ja, hur du än pratar, så är det ändock bäst, att du gifter dig med Peter», svarade Lars Ersson strängt. »Peter är näst mig den rikaste mannen i hela häradet, och jag vill, att du tager honom till äkta.»

»Far, far; hvarför inte vänta!»

»Vänta! Jag vill inte höra talas derom. Och om Anders äfven kommer hem, så är han nog lika fattig som när han gick ut.»

»Det vet ni inte, far. Det är ju många som gått ut fattigare än Anders och som kommit hem mycket rikare än vi.»

»Ja, det kan du gå och vänta på», svarade Lars Ersson hänfullt. »Nej, du; det blir allt så, att du måste ta Peter.»

»Måste jag?» inföll den unga flickan och rätade upp sig. *Måste jag?»*

»Ja, du måste.»

»Aldrig.»

»Det vill säga att du nekar att gifta dig med Peter?»

»Ja visst, far.»

»Men, vi ha i dag kommit öfverens om äktenskapsvilkoren. De äro redan uppgjorda.»

Elsa begynte gråta. Härunder tillkom också den rike Peter, en liten obetydlig person, som till på köpet skelade med venstra ögat. Sådan såg den man ut, som den myndige fogden hade bestämdt åt sin dotter, men se Peter var rik, och penningen har i alla tider haft ett öfverväldigande inflytande på nästan allting.

»Ja, nu får du sjelf komma öfverens med henne om bröllopsdagen», sade fogden. »Jag tycker att det är bäst så fort som möjligt.»

»Så tycker jag också», inföll Peter med gnällande stämma.

»Men inte jag», menade Elsa.

Peter, som visste att han skulle röna motstånd från den unga flickans sida, bad och tiggde, hotade och besvor, men ingenting hjälpte. Slutligen sade han ilsket:

»Men du är i din faders händer, och du skall ej komma undan.»

»Nog finnes det någon utväg för mig», inföll Elsa förtroendefullt.

I detsamma utropade Lars, i det han satte båda händerna öfver ögonen.

»Hvad är det för en herreman, som kommer der?»

Svaret skulle han snart få.

»Den ensamme ryttaren, som var iklädd en dyrbar rustning, red fram på gården och hoppade vigt af hästen.

»Gud i himmelen», utropade Elsa, som med bäfvan och underliga känslor betraktat ryttaren, »det är ju Anders!»

Ja, det var Anders Trygg.

»Se så, fader Lars», sade han raskt, »nu är jag landshöfding här, och som jag ser att Elsa är mig trogen, så skall ni uppfylla ert löfte och gifva mig henne till hustru.»

Lars Ersson vågade ej neka, och en månad derefter var den fagra Elsa landshöfdingens äkta maka, och lefde sedan med honom i ett långt och lyckligt äktenskap, välsignadt af många afkomlingar.

Bland Karl XII:s krigare funnos många, som genom egen kraft och tapperhet svingade sig upp till ära och berömelse.

Ja det var underligt
- Se en lader i sig, såsom den varit i sig
landshövdingen och som jag ser att det är ett
trogen, så skall ni också ha en till och annan
denna till huset.
I sin lissom vägar, så skall och en annan
där det var den lilla lissomhövdingens akt
måla och både sedan det honom, ett långt och
lydligt återse på vägen till många skolor i
- Island land till lissom många som
genom egen kraft och beskedet vägar till upp
till sin egen beskedet.

WIKRIK
1814

FREDRIK DEN STORES
SNUSDOSA.

FREDRIK DEN STORES
SNUDDOSA

I.

Sstore män hafva oftast stora egenheter, hvilka på sätt och vis utmärka dem framför andra människor. En Voltaire, en Göthe, en Byron, hade icke de vissa egenheter, som ställde dem i en egendomlig dager, och i vårt eget land hade vi för icke så länge sedan en man, om hvilken egenheter hans samtid talade, och som blifvit bevarade åt efterverlden. Det var professor Samuel Ödmann, psalmisten, som, upptagen af den fixa idén, att han var sjuk, ehuru han icke var det, låg till sängs den sista perioden af sin lefnad.

Det är sannt, att äfven andra människor hafva sina betecknande egenheter, men dem ser man icke med sådant intresse, därför att deras innehafvare äro blott och bart hvardagsmänniskor, som icke på något mera framstående sätt låtit höra af sig.

Preussens konung, Fredrik den store, hjelten från sjuåriga kriget, Frankrikes, Österrikes och Rysslands besegrare, och broder till svenske konungen Adolph Fredriks gemål, var en af förra århundradets störste män. Enkel och anspråkslös i allt, tålde han ingen flärd. I allt framstod han såsom en stor man, och historien har äfven ställt honom bland de stores led genom att gifva honom tillnamnet: den store.

Konung Fredrik var en af de starkaste snusarne på sin tid. Han hade också en snusdosa som var både rymlig och egendomlig, nemligen en

af de djupaste fickorna på sin långa ryttarkappa, den han högst sällan var utan.

Hans omgifning skrattade visserligen i mjugg åt denna snusdosa, men vågade naturligtvis icke öppet visa sina hånleenden. Men några dagar före slaget vid Leuthen inträffade en händelse, som med ens tystade skrattet. Det var ett äfventyr som konungen hade, och som fick en oföväntadt lycklig utgång med tillhjälp af den omskrifna egenomliga snusdosan.

Fredrik den store hade alltid för vana att för det mesta ensam företaga promenader i och omkring sitt läger. Han brukade då alltid kläda sig så, att han i det närmaste var oigenkännelig. Under dessa promenader tog han noga reda på allt som tilldrog sig, och mången gång hände det, att efterräkningarne dagen efter blefvo ganska svåra såväl för befäl som manskap.

Dessa konungens vandringar hade åsyftad verkan till följd. På intet ställe eller på ingen tid kunde hans soldater vara säkra för att ej konungen inställde sig, när de minst anade. De gjorde därför allt för att uppfylla sina pligter, och på så sätt gifva konungen allt färre anledningar till missnöje.

På detta och flere sätt skapade Fredrik den store en här, som på sin tid var den förnämsta i Europa.

En regnduskig afton hade konungen lemnat sina generaler efter hållet krigsråd. Insvept i sin fotsida ryttarkappa och med den trehörniga hatten (Karl XII:s-hatten) neddragen djupt i pannan förirrade han sig ett godt stycke utanför lägret. Han brydde sig icke om att regnet piskade honom rakt i ansigtet och att den genomträngande blåsten isade hans kropp. Han gick på vinst och förlust framåt, i den tanken, att inga österrikare funnos i nejden.

Plötsligt tvärstannade han och satte båda händerna öfver ögonen.

»Hvad vill detta säga», mumlade han för sig själf. »En vakteld här!»

Han gick närmare, böjde undan de närmaste grenarne så försigtigt som möjligt, och såg nu ett halft tjug soldater lågrade kring bivuakelden. Det var österrikare.

»Inte visste jag att de voro så långt framme», tänkte han för sig själf. »Här gäller det att vara på sin vakt.»

Sedan han ett par gånger smugit sig omkring lägerelden, ville han aflägsna sig, men möttes i detsamma af ett kärft:

»Wer da?»

Konung Fredrik studsade. Detta hade han icke väntat sig.

Innan han fick tillfälle att sansa sig stodo tre män framför honom. Den ene af dem var en högre rest man om vid pass femtio år. Att döma af hans utseende och klädsel var han en högre österrikisk officer.

Några minuter derefter var platsen upplyst af flammande bloss.

»Ah», utbrast den höge österrikiske officeren, i det ett skimmer af glädje spred sig öfver hans anlete, »vi hafva gjort en lycklig fångst. Det är själfve konung Fredrik, som vi hafva framför oss!»

Med dessa ord störtade den österrikiske officeren löst på Fredrik den store.

Det var ett af de mest kritiska ögonblick som den preusiske konungen upplefvat. Han blef också i förstone till den grad förvirrad, att han icke visste hvad han skulle göra.

Men ögonblicket derefter hade han fattat sitt beslut. Det var raskt. Skulle det också medföra önskad utgång?

Vinden låg ifrån honom rakt på österrikanne.

Blixtnabbt dök konungens högra hand ned i den vida kappfickan, och lika snabbt kom den upp igen.

Villervalla, svordomar! Blossen tappades och släcktes, då alla österrikarne nästan på samma gång förde händerna till ögonen.

II.

Två mil söder om Leuthen låg vid tiden för denna berättelse ett ståtligt klippslott, benämndt Felzbau. I vår tid finnes ingenting annat än ruiner kvar deraf, och dessa till på köpet så illa medfarna af tidens tand, att vandraren af dem med möda kan göra sig en föreställning om hurudan form Felzbau haft. Men vid tiden för denna berättelse stod det redan då gamla slottet i sitt flor.

Der bodde den stolte ädlingen Arnold von Felzbau. Han var en mäktig rik herre, som icke krusade till och med för statens öfverhufvud. En massa tjänare omgaf honom ständigt.

Arnold von Felzbau hade en enda dotter, en af rikedom och öfverflöd bortskämd varelse. Stolt och högdragen såg hon alla öfver axeln, och den enda som hon måste böja sig för, var drottningen.

Men äfven hos henne var Maria von Felzbau icke väl ansedd. Förgäfves hade fadren arbetat på att få sin dotter till hofdam; allt hans sträfvanne var fruktlöst. På alla sina föreställningar erhöll han endast detta svar:

»Vi få se. Det är ju ingen tid förliden.»

Felzbau var rundt omkring omgifvet af klippor, som voro nästan omöjliga att bestiga, om en aldrig så liten styrka satte sig till motvärn. Af denna belägenhet visste grefve Arnold att skick-

ligt begagna sig. Ganska svåra kanoner hade blifvit uppförda på de närmaste höjderna, och slottets besättning höll dessutom trogen vakt på dem.

»Se så», utbrast grefven förnöjd, då han tog de fullfärdiga anstalterna i betraktande, »tag nu Felzbau, den som kan».

Omsider utbröt det krig, som i allmänna historien har fått namn af »sjuåriga kriget.»

Österrikare, fransmän och ryssar anföllo samtidigt den preussiske konungen, och många gånger såg det ohjelpigt mörkt ut för konung Fredrik. Men lyckan var med honom och han redde sig alltid ur bekymren.

En dag var ett större sällskap församladt på Felzbau. Grefve Arnold hade nemligen inbjudit de förnämste af traktens förmögnaste för att fira sin dotters tjuguariga födelsedag.

Men det gick stelt till i den högförnäma kretsen. Ingen uppsluppen och värmande glädje, inga muntra infall, inga lifliga sånger.

Afmätt och högtidligt skred den unga fröken fram mellan gästerna; cirklade och kalla voro hennes svar, och om någon af gästerna öfverskred etikettens fordringar, kunde man vara säker på, att grefve Arnolds blickar nog visste att hejda den förmätne.

Men mot qvällen blef det en smula muntrare i sällskapet. Etikettens hårda band lossnade något.

»Jag föreslår en liten utflykt nedåt klipporna», sade grefve Arnold. »Medan vi vänta på supéen, kunna vi ju taga den promenaden.»

»Ja, ja; det skall bli angenämt», menade alla.

Sällskapet begaf sig i väg med grefven i spetsen.

Maria von Felzbau hade till kavaljer fått en ung löjtnant furst Ragenzi, en rik ungrare, som fattat icke så litet tycke för den vackra flickan.

Grefve Arnold var icke emot partiet. Tvärtom gjorde han alla möjliga försök att få detsamma till stånd, ty för det första var fursten af ädlare börd

och för det andra betydligt rikare, samt hade ut-
sigt att med tiden stiga upp till en ansedd ställ-
ning i samhället.

Maria tyckte ej heller illa om den ungerske
ädlingen med sitt djerfva och i viss mån fördoms-
fria uppträdande.

Under de få dagar han varit på Felzbau hade
han redan eröfrat hennes hjerta, och det fattades
bara fadrens samtycke.

Furst Ragenzi hade dock ännu icke sagt nå-
gonting till Maria angående sin kärlek. Under den
nu beramade promenaden ryckte han likväl fram
dermed.

»Min fröken», började han och såg på Maria
med en lång blick. »Ensam som ni här lefver, tyc-
ker jag att lifvet skall förefalla bra tungt.»

Den unga frökens svar bestod i, att hon slog
ned ögonen. Hon visste nog hvad furst Ragenzi
menade; men som en väl uppfostrad dam af stora
verlden gick det ju icke an att hon låtsade om
hvad han menade.

Fursten såg på henne länge och uttrycksfullt
innan han fortfor:

»Krigshändelserna närma sig allt mer och mer
våra bygder, och det skall troligtvis ej dröja länge,
innan de äro inpå oss. Hvad skulle — — —.»

»Heliga jungfru, tror ni det», utbrast Maria för-
skräckt.

»Ja, säkerligen.»

»Hvad skola vi då taga oss till?»

»Åh, här är väl ingen fara för handen.»

»Men om preussarne skulle segra?»

»Omöjligt.»

»Jo, lyckan kan vara med konung Fredrik.»

Furst Ragenzi rätade på sig öfvermodigt då
han svarade:

»Mot oss skulle han ej bestå. Men säg mig
uppriktigt, fröken Maria, om jag skulle stupa inom
den närmaste tiden och — — —.»

»O, säg ej så», afbröt den unga flickan ömt.

»Ni skulle då sakna mig?»

Svaret lät en stund vänta på sig. Ändtligen kom det.

»Ja», svarade hon blygt; »jag skulle verkligen sakna er.»

Samtalet afstannade här på en stund.

Fursten och Maria hade emellertid hunnit fram till de yttersta klipporna.

Skymningen hade fallit på och gjorde föremålen högst otydliga. Det var alldeles lugnt i naturen och endast sorlet från de små klippbäckarne afbröt tystnaden, utom när posterna då och då anropade hvarandra.

Maria satte sig på den yttersta klippan, af den nyckfulla naturen bildad alldeles som en stol.

Furst Ragenzi tog plats bredvid henne.

»Fröken Maria», sade han och fattade den unga flickans hand, »jag har en bekännelse att göra.»

Maria von Felzbau kände hur en brännande rodnad uppsprang på hennes kinder.

»Jag har en bekännelse att göra», fortfor fursten, »ty det anar mig att vi aldrig mera få återse hvarandra.»

En lindrig darrning skakade den unga flickans kropp.

»Res ej», hviskade hon.

»Jag måste.»

»Hvarför?»

»En ordres från marskalk Daun kom mig i går tillhanda.»

»Och hvart reser ni?»

»Till lägret i Schlesien.»

Maria gömde för några ögonblick hufvudet i båda händerna. Hon kände i dessa ögonblick att hon verkligen älskade furst Ragenzi.

»Res ej», hviskade hon ånyo, och hennes hufvud sjönk ned på furstens axel. »Res ej.»

Den unge fursten var i en oerhörd själsspänning. På ena sidan öfverbefälhafvarens stränga ordres, på den andra en ung, rik och vacker flicka, som han till på köpet varmt älskade. Det var ett svårt dilemma han var i.

»Jag måste resa», utbrast han. »Pligten mot mig sjelf och fäderneslandet tvingar mig till att resa. »Jag kan ej, och jag får ej stanna.»

Ett par stora tårar syntes i Marias ögon, då hon svarade:

»Den heliga jungfrun vare eder nådig. Jag skall alltid följa eder med mina varmaste önskingar.»

En kyss, den första kärlekens varma kyss, brann på den unga flickans läppar.

I dessa ögonblick stod grefve Arnold framför de älskande.

»Redan», utbrast han och en glädjeblick lyste i hans ögon.

»Ja», svarade fursten. »Jag älskar er dotter och hon mig. Vill ni gifva mig henne till hustru?»

»Gerna, min son. Du är henne fullt värdig.»

Med dessa ord lade grefve Arnold sin dotters hand i furstens.

»Blifven lyckliga», sade han.

III.

Dessa två ord voro knappt uttalade, då en af posterna kom framrusande.

»Rädda er», skrek karlen ängsligt.

»Hvad står på?»

»Preussarne äro öfver oss!»

»Det är inte möjligt.»

»Se sjelf om ni har goda ögon, herr grefve.»

Posten hade rätt. Vid foten af klipporna syntes en skara män ifrigt klättra uppåt. Det var ett farligt ögonblick för Felzbaus innevånare, ty det stora antalet fiender bevisade att det var allvar med att intaga slottet.

»Vi måste skynda tillbaka», sade grefven. »Och vi vilja försvara oss till det längsta.»

Skottvexlingen började snart. De preussiska soldaterna klättrade som kattor uppför klipporna kring Felzbau och innan dess försvarare hunno riktigt sansa sig hade Fredrik den stores krigare utan nämnvärd manspillan bestigit klipphöjden.

Grefve Arnold själf och vid hans sida furst Ragenzi mötte de stormande med största mannamod, men deras tapperhet tjänade till ingenting: de måste slutligen vika.

»Utan strid skola de ej taga Felzbau», sade grefven, under det han steg för steg retirerade in i slottet. »Vi skola mota honom i det längsta.»

Grefve Arnold höll ärligt ord. Dörrar och fönster blefvo starkt forskansade, och grefven tillsade sitt folk, att noga gifva akt på att ingen obehörig fick smyga sig in under nattens mörker.

Emot midnatt skingrade sig molnen, regnet upphörde och månen bröt fram i hela sin glans. Detta gjorde att de preussiska soldaterna icke vågade sig fram om den krans af buskager som omgaf fästet. Några af dem voro nog djerfva att våga detta försök, men afspisades genast med några kulor, af hvilka två sträckte hvar sin man till marken.

I följd deraf vågade ej preussarne att gå bröstgänges till väga under den natten. Men de försökte en annan utväg, och voro så säkra på att den skulle lyckas, att de på förhand inrättade ett fängelse åt grefve Arnold.

»Det kan inte slå felt, utan att vi ska ha den stolte grefven i våra händer innan morgonen gryr», sade den preussiske officeren, som var truppens anförare. »Han har nu i många månader trotsat

oss och vår makt, men vi skola visa, att vi rå på honom, rätt så han bor i ett så fast klippslott som Felzbau är.»

Grefve Arnold, hans dotter och furst Ragenzi hade nyss slutat aftonmåltiden, som för preussarnes hotande närvaros skull måste företagas inemot midnatt. Grefven åt med strykande aptit, men de båda unga kunde knappt förtära någonting.

De voro ju kära och för dem var det nog, att se in i hvarandras ögon och trycka hvarandras händer. Dessemellan hviskade de endast kärlekens ord till hvarandra.

Sedan måltiden var slut talade furst Ragenzi en lång stund med den varmaste hängifvenhet om sitt fosterland, det sköna Ungern: huru han som pojke summit öfver den breda, vår- och hösttiden farliga Donau; huru han på de snabba hästarne jagat öfver de vida ungerska slätterna, samt slutligen huru han vid sina nu döda föräldrars sida bevistat de lifliga skördefesterna och de högstämda kyrkliga högtidligheterna, om hvilka sednare han städse yttrade sig med stor hängifvenhet. Det var därför som han vid slutet af sitt underhållande samtal föraktfullt utlät sig sålunda:

»Jag har sett protestantisk gudstjenst i många länder, och jag måste tillstå, att den förefaller mig mer än lofligt kall och intetsägande. Den talar ej till hjertat.»

»Min son», svarade grefven fundersamt, »du bör ej klandra våra religiösa motståndare för den sed de hafva. Jag tycker visserligen ej om protestanterna, men jag är af den åsigten, att en förständig karl alltid bör högakta sin motståndare, äfven om de åsichter denne hyser äro aldrig så skärande mot ens egna, som eld och vatten, blott och bart att han hyser dem af inre öfvertygelse. Detta göra protestanterna, och därför kan jag icke, så framt jag vill vara en förständig man, förakta dem.»

Dessa grefve Arnolds ord voro ordentliga kall-
duschar på den ungerske furstens heta sinne. Ra-
genzi vågade dock icke motsäga sin blifvande svär-
fader; han endast framstammade några brutna me-
ningar, hvilka skulle gälla såsom ett slags försvar.

Under det han som bäst var i farten härmed
inträdde en betjent och anmälde, att en preussisk
parlamentär önskade tala med grefven.

»Med mig», utbrast grefve Arnold förundrad.
»Hvad kan han vilja?»

»Det sade han ej. Han påstår, att han icke
kan säga sitt ärende till någon annan, än till er,
herr grefve.»

»Såå. Hvar är han?»

»Ute på borggården.»

»Godt. För in honom i mitt kabinet.»

»Men», inföll den unga flickan och slog oroligt
sina armar kring fadrens hals, »tänk om han är hit-
kommen endast för att göra dig illa!»

»Ja», utbrast furst Ragenzi, i det han gick emot
sin blifvande svärfader, »låt mig följa er.»

»Nej.»

»Eller åtminstone dölja mig på ett sådant ställe,
att jag genast kan vara till hands, i fall någon o-
lycka skulle inträffa. Ni vet alltför väl, att preus-
sarne med all makt söka att intaga eder borg, och
att de ej då skola sky hvilka medel som helst, det
är naturligt. Då våld ej hjälper skola de naturligt-
vis använda list, och detta är det farligaste.»

»Nu ser du spöken midt på ljusa dagen, min
son», svarade grefven. »Men likväl tackar jag dig
för den omvårdnad du hyser om mig. Dock kan
du vara lugn. Jag fruktar ej ens listen, och ett be-
vis på att jag ej gör detta har du i de vapen, som
jag bär, denna värja och dessa dubbelpistoler. De
skola väl i någon mån hålla min fiende på afstånd.»

Då grefven inkom i tamburen stod en preus-
sisk soldat redan der inne.

»Hvad är det frågan om?» sporde grefven.

I stället för svar räckte soldaten honom ett bref.

Grefven bröt det långsamt och genomögnade sakta de få rader, som voro skrifna på den tillskrynklade papperslappen.

Derefter fixerade han noga soldaten och sporde derpå:

»Känner du brevets innehåll?»

»Ja.»

»Och du väntar på svar, tänker jag?»

»Ja, naturligtvis», svarade soldaten spotskt. »Annars — — —.»

»Annars», inföll grefven häftigt.

»Ja, ni ser hvad det står i brevet!»

Brevet hade följande innehåll:

Herr grefve!

Så framt ni ej inom två timmar efter detta brefs framlemnande har lemnat er i mina händer, med slottet och hela dess besättning, så får ni skylla er för de följder, som blifva ovillkorliga i förening med en stormning. Mitt folk är uppretadt öfver motståndet, och skall ej gifva pardon åt någon. Tänk på er sjelf och på er dotter, och handla så, som ert fadershjerter bjuder. Ni har dock endast 2 timmar på er. Med bästa vilja i verlden kan jag ej gifva er längre anstånd, ty mitt folk knotar högt.

Saranoch.

Löjtnant i hans majestäts, konung
Fredriks segerrika armée.

Grefve Arnold var länge ett rof för de pinsammaste känslor. Skulle han frivilligt lemna sitt fäderneslott i de hatade fiendernas våld? Hans hjerta uppreste sig genast emot denna tysta fråga och sade ett tvärt nej.

»Men», tänkte han vidare, »om löjtnanten gör allvar af sin hotelse och ödelägger Felzbau; hvad skall jag då taga mig till? Preussarne äro ifriga

att få borgen i sitt våld, emedan den kommer att blifva dem en mäktig stark position, som det skall blifva våra trupper svårt att taga med våld. Nej», fortsatte han sin tankegång, »jag skall ej lemna min kära fäderneborg i våra fienders händer. Helldre vill jag begrafva mig och de mina under dess ruiner.»

»Jag har brådtom», sade i detsamma soldaten. »Gif mig ett bestämdt svar.»

»Följ med ned på borggården, så skall du få det», sade grefven och reste sig upp.

»Hvarför ej här?»

»Det skall du snart bli underkunnig om», svarade grefve Arnold kärft. En idé hade nemligen i en hast runnit upp i hans hjerna.

Den preussiske soldaten följde motvilligt, under det han mumlade en hop långa meningar för sig sjelf.

Nedkommen på den rymliga gården, öfvergjuten af fullmånens bleka strålar, lät grefven sammankalla allt sitt folk, nemligen så många af dem, som ej behöfdes för att hålla den behöfliga vakten. Då alla infunnit sig, sade grefven:

»Mine vänner. Det har kommit hit en preussisk parlamentär, för att — — —.»

»Vi vilja ej veta af några parlamentärer», utropade alla med en mun, innan grefven ens talat till slut. »Bort med honom!»

Grefve Arnold gaf preussaren en triumferande blick. Derpå fortfor han:

»Parlamentären vill att jag på nåd och onåd skall öfverlemna Felzbau åt konung Fredriks soldater.»

»Det sker inte», ropade en gammal trotjenare.

En annan af trotjenarne inföll:

»Vi fusiljera helt enkelt parlamentären.»

»Ja, jag tycker att det kan vara ett nog talande svar på preussarnes oförskämda anhållan», sade en tredje.

»Således viljen I försvara Felzbau till sista blod-droppen», sporde grefve Arnold vidare, och med högre stämma.

»Ja, ja», ropade alla och sträckte båda händerna i luften. Nära hundra svärd blänkte härvid i det klara månskenet.

»Ja, nu hör du sjelf hvad mitt folk tänker», sade grefven, under det hans ögon glänste af tillfredsställelse. »Gack nu och berätta för din löjtnant hvad du sett och hört.»

Preussaren syntes snopen, sade icke ett enda ord, utan begaf sig åter på väg till den belägrande styrkan.

»Tack, mina vänner», sade grefve Arnold, sedan preussaren väl försvunnit. »Men låten nu handling åtfölja edra ord, ty inom kort hafva vi fienden öfver oss!»

IV.

Midnatten hade gått till ända, och fullmånen närmade sig redan vestra horisonten.

På den vackra altanen öfver stora ingången hade de båda unga tagit plats i skydd af det höga bröstvärnnet, som fullkomligt skyddade dem från att bli sedda nedifrån.

»Det är då sannt, att min far blifvit uppfordrad att gifva sig», suckade den unga flickan.

»Ja», svarade furst Ragenzi, »det är sannt».

Fröken von Felzbau gömde för några minuter det vackra ansigtet i händerna.

»O, hur smärtsamt», suckade den unga flickan. »Hvad svarade min far?»

»Han gaf ett sådant svar, som hvarje hederlig karl skulle gifva i hans ställe. Preussaren fick gå med oförrättadt ärendè.»

»När komma de då tillbaka?»

»Det vet ingen.»

»Kanske de ej alls komma?»

»Det är svårt att säga», inföll fursten eftertänksamt.

»Men, hvad tror du?»

Då furst Ragenzi ännu dröjde med svaret, frågade den unga flickan ännu en gång med vibrerande stämma:

»Säg mig sanningen? Du ser villrådig ut.»

»Har du mod att höra mina tankar?»

»Ja, och tusen gånger ja.»

»Äfven om de skulle vara dåliga?»

»Ja, och tusen gånger ja», fortsatte fröken von Felzbau med tonvigt på hvarje ord. »Jag bäfvar ej för en underrättelse, vore den aldrig så dålig.»

»Nåväl, min älskade», sade fursten och tryckte den sköna flickan ömt till sitt bröst, »jag anar det värsta.»

»O, så säg det», utbrast flickan, under det hennes blickar med tydlig oro irrade mellan hennes trolofvade och den dystra skogskransen, inom hvilken den preussiska styrkan var lägrad. »Men du kan väl ej ha hjerta i dig att pina mig längre.»

»Så hör då mina tankar, min älskade», svarade furst Ragenzi under det han for med ena handen öfver pannan, liksom för att reda den här af hvarandra motsatta tankar, som stormade in på honom. »Då månen väl hunnit ned till horisonten och efternattens mörker sänker sig öfver jorden, då, men icke förr, kunna vi vänta preussarnes anfall. De skola ej lemna oss med oförrättadt ärende, ty denna plats är alltför vigtig i strategiskt hänseende, att helt och hållet förbises. Men», slutade han och lyfte stolt upp hufvudet, »de skola också finna oss beredda, och att vi skola kämpa till sista man, derpå kan du vara säker, min älskade. Din ädle far skall till sista andetaget försvara sin borg och jag skall, så länge min arm kan föra detta svärd,

det jag ärft efter min fader, som manligen brukat det mot turkarne, beskydda dig, så att ej det minsta hår får krökas på ditt hufvud »

»Tack», hviskade den unga flickan och slöt sig förtroendefullt intill sin älskade; »när du försvarar mig, är jag nöjd.»

I detta ögonblick utträdde grefve Arnold på altanen.

»Har du sett något misstänkt?» sporde han sin blifvande måg.

»Nej, fader.»

Grefven närmade sig bröstvärnet och var just i begrepp att klänga upp på detsamma, för att kunna mera obehindradt se utåt nejden, då dottren i detsamma rusade fram och fattade honom i armen.

»För den heliga jungfruns skull, fader», utbrast hon, under det att ångsten tydligt stod att läsa i hennes vackra anlete; »för himmelens och alla helgons skull visa dig ej öfver bröstvärnet, en — — —.»

»Ah, nu är du pjåkig», utbrast grefven. »Hvad ondt skulle väl hända mig i natt?»

»Lyd mig och er dotter», inföll nu furst Ragenzi. »Preussarne hålla noga vakt, det vet jag. För ej mer än en half timme sedan blef en af vårt bästa folk skjuten rakt genom hufvudet, då han oförsigtigt nog vågade sig ett par alnar fram om stora trappan. Vore ej borggården så öppen på denna sida, skulle det ej vara någon farlighet ens, men nu — — nu — — —.»

»Jag tackar för eder tillgifvenhet», svarade grefven och tryckte hjertligt sin blifvande mågs händer, »men nu har jag föresatt mig att just härifrån se huru det står till der ute.»

Med dessa ord sköt han fursten åt sidan, klängde upp på bröstvärnet och lutade sig deröfver.

»Här synes ingen preussare», sade han och vände sig inåt.

I detta ögonblick smäll ett skott nedifrån och en kula flög så nära grefve Arnolds hufvud, att han

nästan medvetslöst tumlade ned på verandan igen och en stund låg som afsvimnad.

»Store Gud», ropade den unga flickan, »han är visst död! Att han inte lät varna sig.»

»Död», inföll grefven och reste sig pustande upp. »Nej, mitt kära, barn; jag är inte ens sårad. Men det var mig ena krabater att vara påpassliga. Här sitta vi nu ordentligt som i en råttfälla.»

»Ja, hvad var det jag sade», inföll furst Ragenzi. »De äro ej att leka med.»

»Jag ser det nu», menade grefven. »Anfakta och regera; det måtte bli allvar af.»

»Ja, när månen väl gått ned», sade den unga flickan.

Fadren såg på henne en stund.

»Hur vet du det?»

Den unga fröken rodnade mot sin vilja. Fursten kom dock henne till hjälp, i det han sade:

»Jag har sagt henne denna min förmodan, och det är den, som hon nu uttalar.»

»Och denna din förmodan har nog skäl för sig», sade grefven, under det han djupt grubblande gick fram och tillbaka på altanen. »Men säg mig du, som varit med i fält sednare än jag, hur skola vi styra så till, att vi ej blifva öfverrumplade?»

»En ganska lätt sak», inföll furst Ragenzi raskt och beslutsamt.

»Att säga ja», menade grefven. »Men gör det i handling.»

»Det skall jag göra, dock endast med ett vilkor.»

»Och hur lyder det vilkoret?»

»Att jag får taga oinskränkt befäl här, jag och ingen annan.»

Grefven betänkte sig icke en enda minut, utan afgaf genast detta svar, i det han hjertligt kramade sin blifvande mågs hand:

»Gör som du vill, jag öfverlemnar mig och min dotter, din blifvande brud, åt din vård, och jag kan

göra det så mycket säkrare, som jag vet att du innerligt älskar henne.»

»Var säker derpå», svarade fursten, i det han gaf den unga fröken en varm och trofast blick. »Jag skall försvara Felzbau så länge som det står i menlig förmåga att göra det.»

Ett par kulor, som i detsamma borrhade sig in i altanens bröstvärn, sade på sitt bevisande och betydelsefulla språk, att det nu vore hög tid att be- gifva sig i säkerhet.

Sedan furst Ragenzi fått oinskränkt makt i slot- tet, lät han indraga alla poster, såsom alldeles obe- höfliga. Derigenom erhöll han en betydlig tillök- ning i styrkan. Han fördelade sedermera borgens besättning till alla fönstren i nedersta våningen, och gaf dem sträng befallning att ej skjuta förr, än fi- enden var så nära, att kulorna omöjligen kunde fela.

Den unga fröken hade blifvit tillsagd att hålla sig i sitt en trappa upp belägna rum, och ej visa sig förr, än furst Ragenzi gaf henne tillåtelse dertill.

Då hon efter en innerlig kyss skiljdes från sin brudgum, viskade hon:

»Min tro, min tillgifvenhet och hela min förtro- stan har du. Jag vet att du ej skall svika mig!»

«Tack, min älskade. Bed du till Gud, den he- liga jungfrun och alla helgonen, att de beskydda oss, och vi skola behålla segern.»

Förgäfves hade fursten bedt grefve Arnold att skona sig och ej utsätta sig för vådorna af en stormlöpning. På denna, om sonlig ömhet vitt- nande framställan svarade grefven med dessa hög- sinnade och ädla ord, som rörde hans tjenare djupt i hjertat:

»Hvad tänker du på, min son, när du föreslår mig detta! Skulle husbonden vara nog lågsinnad att öfvergifva sitt folk när det gäller både hans och dess timliga välfärd, då voro han ej värd att ega en enda trogen tjenare, på hvilken han kunde

lita. Men nu kan jag lita på alla mina, såsom jag tror, och därför skall jag ej öfvergifva dem i den onda dagen. Nej, min son, jag vill stå vid din sida och tåligt bära farorna. Väl är jag icke så kraftig och stark som du, men med min rikare erfarenhet af lifvet och dylika tillstötande omständigheter som dessa, kan jag måhända vara dig till stor nytta när det gäller. Bed mig ej således att lemna dig, ty alla dina böner i den vägen äro förgäfves.»

Dessa grefvens ord afhöordes af en af hans äldre tjenare. Denne skyndade ut och berättade nästan ord för ord husbondens högsinnade svar, och att det mottogs med allmänt jubel, behöfva vi ej tillägga. Alla lofvade sins emellan, att med lif och blod försvara en så ädel husbonde.

»Men», sade den gamle tjenaren, sedan jublet tystnat, »hvar håller Heinrich hus? Jag har ej sett till honom på ett par timmar.»

Detsamma undrade alla de öfriga på, ty ingen hade sett honom.

«Jag anar det värsta», inföll den gamle tjenaren.

»Hvad då?»

»Att han blifvit en förrädare?»

»Heinrich!»

»Ja, just Heinrich!»

»Det låter högst besynnerligt!»

»Kanske för er, men ej för mig, det vill jag säga er.»

»Nå, så säg det då!»

Den gamle tjenaren sade derpå, sedan han först sett sig omkring, om ej någon obehörig lyssnare skulle finnas:

»För ett par dagar sedan hade Heinrich begått en mindre förseelse. Husbonden gaf honom därför en bastant örfil, men ni skulle bara sett huru hans ögon glödde af ilska. Då han gick mumlade han långa och otydliga meningar för sig sjelf. Sedan dess har han alltid gått för sig sjelf och funderat, och jag har tydligen sett att han rufvat på

någon plan till hämnd. Derför ska ni noga taga er i akt och vakta på honom, så att han ej kryper fram till vår olycka.»

»Ja, ja», ropade alla med en mun.

V.

Den sista randen af fullmånens bleka skifva hade knappt försvunnit nedom horisonten, då mörkret omedelbart föll på.

I och med detsamma smög sig en karl med varsamma steg ut från en liten bakport på slottets västra sida. Efter det han med lika stor varsamhet skjutit till den lilla porten och lagt buskgränsen till rätta framför den igen, tog han vägen omkring borgen, sorgfälligt döljande sig i det han med smygande steg gled fram längs de grå murarne. Då han tillryggalagt den korta vägsträcka, som ledde till borgens yttersta torn, stannade han några ögonblick, liksom för att eftersinna hvart han nu skulle styra kosan.

»Deråt äro de säkerligen», tänkte han och pekade på den mörka klippskogen, »ja, jag är nästan säker på min sak.»

Efter dessa ord började han att dels krypande, dels gående färdas fram i den riktning han utpekade. Men plötsligen stannade han och hukade sig ned bakom en buske.

»Der äro de», tänkte han, då ett lätt prassel i buskarne framför honom nådde hans öron. »Aha, ändtligen», fortfor han i sin tankegång, »ändtligen kan jag få hämnd på dig därför att du slog mig för det jag begick en ringa förseelse. Jag vet nog att hämnas, ty ännu har aldrig någon af min släkt, som orättvist blifvit behandlad, lemnat denna orättvisa ohämнад, och jag skall inte heller göra det.

Förskansa du dig bäst du vill; den lilla bakvägen har du troligtvis glömt, men det har icke jag.»

Några minuter derefter stötte han på preussarne.

»En spion», ropade Fredrik den stores soldater. »En spion!»

»Nej, inte en spion», svarade Heinrich, ty det var han, »utan en, som vill hjälpa er till att få in Felzbau.»

»Du var en rolig kurre», sade den ena soldaten och tog Heinrich i kragen, vi veta ej om vi skola kunna tro dig.»

»För mig då till eder befälhafvare, för honom skall jag förklara mig.»

Några minuter derefter stod Heinrich framför löjtnant Saranoch, en groflemmad officer med ett groft ansigte, vittnande både om grymhet och egoism. Löjtnanten satt med båda armarna i kors framför en liten eld, och såg grubblande in i densamma.

«Hvem är det som stör mig», röt han, då soldaten kom fram med Heinrich.

»Jag har en fånge här.»

»En spion?»

»Jag tror det», svarade soldaten, »men han har sjelf något annat att säga, som han vill meddela er.»

Löjtnanten vred på sina tjocka knävelborrar, såg allvarligt på Heinrich en stund, och sade derpå:

»Stig fram!»

Heinrich hörsammade kallelsen.

»Se här», sade löjtnanten, då grefvens tjenare stod framför honom, »se här», och med dessa ord upplyfte han en på marken liggande pistol, »kulan i den här skall sitta i din lurfviga skalle, om du säger ett enda osantt ord.»

»Hvad jag har att säga är sanning alltsammans», svarade Heinrich och mötte stadigt löjtnantens forskande blickar.

»Nå, sä tala då! Hvad vill du?»

- »Hjelpa er med att få in slottet Felzbau.»
 Löjtnanten hoppade till.
- »Det är lättare sagdt än gjordt», skrek han.
- »Ja, på den vanliga vägen, ja, men — — —
 men — — —.»
- »Säg ut, karl, och stå ej der och huttna», utbrast preussaren, i det han med en hotande åtbörd lyfte pistolen och tog sigte på grefvens tjänare.
- »Men ej med list», fortfor Heinrich.
- »Med list. Hur skall det gå till! Den satans grefven har ju afslagit min uppmaning till kapitulation.»
- »Tror jag det», svarade Heinrich småskrattande.
- »Och ni skall heller aldrig med våld kunna storma Felzbau, såsom den borgen nu är försvarad.»
- »Är besättningen då så stor», sporde löjtnanten häftigt.
- »Något öfver hundra man, alla kända och orädda karlar.»
- Löjtnanten svor bokstafligen som en knekt, och till på köpet som en riktigt råbarkad knekt. Då han genom svordomarne urladdat sig sin vrede, sade han:
- »På hvad sätt menar du då att Felzbau kan intagas?»
- »Genom att gå en bakväg.»
- »Men den känna vi ej till.»
- »Det gör jag. Låt mig bara hållas, och jag lofvar att ni minst en timme härefter skall vara herre öfver borgen.»
- »Talar du sanning!»
- »Ja, vid Gud!»
- »Och hvad belöning fordrar du därför», sporde löjtnanten.
- »Att sedan få följa er, och få tjänst hos konung Fredrik.»
- »Topp, jag går in derpå. Men», fortfor den preussiske officeren och hans ansigte var lika ho-

tande som förut, »är du falsk, så vill jag säga dig, att din kula redan är stöpt.»

»Var lugn, herre», svarade Heinrich obehindradt. »Efter hvad som förefallit mellan grefven och mig kan jag aldrig mera träda i hans tjänst, så att — —.»

»Hvad har då förefallit?» afbröt löjtnanten nyfiken.

Heinrich omtalade utförligt hvad som förefallit mellan honom och hans husbonde och slutade sålunda:

»Deraf ser ni att brytningen mellan honom och mig är fullständig. Jag skall också hämnas denna oförrätt. Høge herrar tro sig alltid kunna behandla sina tjenare som djur, ja mången gång sämre än djur.»

»Det är rätt», svarade löjtnanten, som med all makt underbläste den antipati, som Heinrich hyste mot sin husbonde, emedan han insåg att tjenaren derigenom ännu mera troget skulle fullfölja sin hämndplan. »Det är rätt. Sådant bör du ej lemna ostraffadt. Men, är du genast färdig att visa oss vägen?»

»Ja, herre.»

»Nåväl, då begifva vi oss genast på väg.»

En liten stund derefter hade löjtnant Saranoch ställt upp sin trupp. Sedan han hållit ett kort tal och uppmuntrat sina män att iakttaga den största försigtighet, begaf han sig på väg genom den der och hvar täta klippskogen.

Han hade delat sin trupp i två afdelningar. Den största skulle under hans underbefälhafvares, sergeantens kommando, storma borgen framifrån, och genom ideligt skjutande sysselsätta dess besättning.

Med den mindre truppen, öfver hvilken han sjelf tog befalet, skulle han, vägledt af Heinrich, bakvägen intränga i Felzbau och taga försvararne i ryggen. Då sergeanten fick höra skottvexlingen der inne, skulle han storma på allvar.

Löjtnant Saranoch lemnade icke en enda minut Heinrich ur sigte. Det syntes tydligt, att han ännu icke, oaktadt öfverlöparens alla försäkringar, trodde honom mer än nått och jemt.

Då truppen satte sig i rörelse gick löjtnanten med den spända pistolen i venstra handen och den dragna värjan i den högra tätt bakom Heinrich, färdig att skjuta eller sticka ned honom vid minsta skymt af förräderi.

Men denna försigtighet var alldeles obehöflig, ty Heinrichs begär efter hämnd var så glödande, att han ej för allt i världen skulle velat afstå derifrån.

Vägen var i högsta grad oländig och i följd deraf svår att komma fram på, emedan färden endast kunde ske fot för fot.

Då nära nog en half timme gått till ända utan att något gaf tillkänna, att de hunnit fram till målet, den lilla bakporten, sade löjtnanten:

»Det här var oss en svår färd. Är den ej snart slut?»

»Om fem minuter», svarade Heinrich tryggt.

»Ja, det säger jag dig», inföll löjtnanten hotande, »att om du ej efter den tiden för oss dit fram, så skjuter jag dig som en hund.»

»Vi kunna väl inte flyga heller», svarade Heinrich stött.

»Det har jag inte sagt. Men det här går långsamt.»

»Det kan jag inte rå för.»

»Se så, resonera inte nu, och var lagom morsk du, annars — —.»

I detsamma hördes ett häftigt skjutande från sidan.

»Nu har sergeanten hunnit fram.»

»Tror ni då ännu att jag bedragit er», sporde också i detsamma Heinrich.

Löjtnanten teg.

»Gå på bara», sade han efter en stund. »Men söla inte nu, det råder jag dig till.»

Såsom Heinrich förutsagt stod den preussiska styrkan efter ännu en fem minuters marsch vid den lilla bakdörren.

Heinrich gick fram och böjde undan grenarne samt öppnade dörren.

»Se så», sade han, under det ett triumferande leende spelade kring hans läppar, »stig nu in, herr löjtnant.»

Den preussiske officeren hade redan satt foten på den låga tröskeln, då han med ens steg tillbaka.

»Nej, din lufver», sade han och grep Heinrich kraftigt i kragen, »du skall inte lura mig.»

»Lura er! Det har aldrig varit min mening.»

»Åh, jag förstår nog ditt knep!»

»Men, jag begriper inte er.»

»Så skall jag lära dig att begripa det. Hur vill du att jag, som inte känner till gångarne här, skall kunna gå i spetsen och visa vägen. Nej, jag har genomskådat dig. Du vill skjuta in oss och sedan smyga dig undan, lemnande oss i sticket.»

»Ni misstager er. Gången är så bred, att två man godt kunna gå i bredd. När ni väl kommit in var det min mening att genast följa efter.»

»Det der tror jag så mycket jag vill», svarade löjtnanten buttert. »Se så, in med dig nu.»

Och med dessa ord knuffade han temligen o-mildt den greflige tjenare in i gången. Soldaterna följde sakta efter. På Heinrichs uppmaning drog den siste knekten sakta igen dörren efter sig, på det att ej någon, som händelsevis kunde gå förbi och finna dörren öppen, skulle ana oråd.

Löjtnant Saranoch hade icke släppt det tag han fattat i Heinrichs rockkrage. Han trodde nemligen att den greflige tjenaren, väl inkommen i den mörka gången, skulle smyga sig undan och lemna honom med sina män åt sitt öde.

De öfriga soldaterna höllo äfven i hvarandras rockskört, på det att de ej skulle skingras.

Till en början var mörkret »beckande svart» i den trånga gången, der endast med möda två man kunde gå i jernbredd, men efter en stunds uppstigande ljusnade det betydligt, och snart stod den preussiska truppen utan äfventyr i andra våningens korridor.

Nedifrån gården hördes fortfarande en liflig skottvexling mellan borgens försvarare och de belägrade preussarne.

»Är det inte tid nu», sporde löjtnanten ifrigt.

»Nej, inte ännu», svarade Heinrich sakta. »Men vänta, den kommer snart.»

Den kom också. Heinrich gaf tecknet genom att afskjuta sin pistol rakt i ansigtet på en af tjenarne, som rusade upp för trappan, för att på furst Ragenzis befallning föra ned den unga fröken.

Tjenaren tumlade ned för trappan, under det han skrek:

»Preussarne äro öfver oss!»

De störtade också som en lavin utför trappan, genom första våningens korridor och vidare ner på gården.

VI.

Sedan furst Ragenzi väl sett efter att hans folk intagit de bestämda platserna vid fönstren och på gården, gjorde han ett kort besök i grefve Arnolds sällskap hos sin blifvande brud.

Den unga flickan var djupt orolig och nästan i hvarje ord uppmanade hon fadren och den älskade att vara ytterst försigtiga.

»Var lugn, min älskade», sade fursten tröstande, »ingen preussare skall öfverstiga tröskeln till

detta slott så länge jag för befälet här och eger en enda stridbar man i behåll.»

Dessa ord, som ytterligare bekräftades af grefven, tröstade något den unga flickan, och det var med jemförelsevis lugnt hjerta som hon tog afsked af fadren och sin blifvande make.

I nedre trappan möttes grefven och fursten af samme gamle tjenare, som berättat om Heinrichs anade förräderi.

»Herre», sade han och bugade sig djupt för husbonden, »ni agade ju för några dagar sedan Heinrich blott för en ringa förseelse?»

»Ja, jag tror det», svarade grefven, »men hvarför spørjer du så?»

»Jo, Heinrich är försvunnen.»

»Nå, än sedan?»

»Nådige herre, jag vet hur hämndgirig han är, jag.»

»Jag förstår ej hvad du menar?»

»Att han har kunnat förråda oss!»

»Bah; inte fruktar jag honom», sade grefven spotsk. »Han kan gerna komma med hela preussiska hären. Lika mycket får han för det.»

En stund efter detta samtal, som slutade dermed att den gamle tjenaren befalldes att återgå till sin plats, gåfvo de på gården stående posterna eld på de framsmygande preussarne. Desse voro ej sena att svara, och det dröjde icke länge förrän eldstriden var i full gång.

Men ganska få af kulorna träffade målet.

Den preussiske sergeanten lät emellertid hänföra sig af stridslusten och gick, tvärt emot befallningen, framåt, hvarigenom han snart råkade i ett vildt handgemäng med de greflige tjenarne.

Striden urartade till den största vildhet, och den blef så mycket mera fasansfull, som den fördes i mörkret.

Grefve Arnold och furst Ragenzi höllo dock sitt folk berömligt tillsammans. Två gånger afspi-

sade de preussarne med blodiga pannor, men den tredje gången måste de vika för öfvermakten. De fattade dock fast fot framför den stora med höga och präktiga kolonner prydda trappan.

»Här skola vi försvara oss till sista bloddroppen», pustade fursten, och affärdade nästan i ett enda andedrag två närgångna preussare till andra världen.

»Ja, först öfver våra lik skola de hundarne komma in i Felzbau», svarade grefven. »Men, min dotter, hvad skola vi göra med henne?»

»Jag skall skicka efter henne för att hon skall vara till hands», svarade fursten, i det hans ögon blixtrade. »Vi skola dö tillsammans, när det ej förunnas oss att lefva tillsammans.»

Hur det gick med den tjenaren, som blef skickad att föra budskapet till grefvens unga dotter, hafva vi redan omtalat. Under de gräsligaste smärtor rullade han ned för grefvens fötter och utandade sin sista suck.

»Vi äro förrådada; ve öfver den skurken», ropade grefve Arnold, då han såg preussarne störta ned för slottstrappan. »Ve den skurken!»

»Ja, hvad var det jag sade», inföll den gamle tjenaren dystert. »Det är ingen annan än Heinrich som fört preussarne bakvägen.»

»Sannt», utropade denne, som hört anklagelsen, i det han störtade rakt på grefven. »Här skall du få för slaget jag fick.»

Med dessa ord lade han an med pistolen.

Men fursten störtade i detta ögonblick fram och genomborrade Heinrich med sin värja. Med en vild ed på läpparne störtade den skurkaktige tjenaren till marken och efter några gräsliga förbannelser uppgaf han andan.

»Men, nu måste vi söka att komma undan», menade fursten.

»Ja, just på samma väg som preussarne kommit hit», sade grefve Arnold.

»Under det villervallan var som störst skyndade grefven och furst Ragenzi att utföra sin föresats. Det var ett svårt äfventyr, men de kommo dock lyckligt igenom.

Uppkomna i andra korridoren möttes de af den unga grefvedottren. Hon hade hört skottvexlingen och kom nu med förskräckelsen målad i sitt anlete emot fadren och den älskade.

»Heliga jungfru, hvad har händt», utbrast hon ångestfullt.

»En förrädare har ledsagat preussarne hit», svarade grefven. »Jag har förlorat min fäderneborg.»

»Hvilken förrädare?»

»Heinrich, en af mina yngsta tjenare.»

»Men, han fick sin välförtjenta lön», inföll furst Ragenzi.

»Ja», sade grefven, »han fick sin välförtjenta lön, och det just för din hand. Tack!»

Flyktingarne skyndade derefter bort bakvägen, och kommo lyckligtvis undan.

Efter en kort rådplägning fördes den unga fröken von Felzbau till sin icke långt derifrån boende faster. Sedan detta var gjordt skyndade grefve Arnold och furst Ragenzi bort till österrikiske fältmarskalken Dauns här. Grefven fick genast tillbaka den öfversteplats, som han innehaft före sitt afskedstagande.

Både han och hans blifvande måg hade gjort ett heligt löfte, att göra allt, för att få Fredrik den store i sitt våld.

Derför lågo de också bittida och sent, natt och dag, ute på ströftåg. Det var deras vakteld, till hvilken den på måfå kringirrande preussiske hjelten ankommit.

VII.

Se här orsaken till den plötsliga händelse, som tvang grefve Arnold och furst Ragenzi tillika med deras folk att göra dessa ofrivilliga och smärtsamma rörelser.

Konungens hand hade med blixstens hastighet dykt ned i den vida kappfickan. Der grep han hela handen full med snus och slungade det rakt i ansigtet på österrikarne.

Svordomar, nysningar och de mest komiska grimaser gjorde att Fredrik den store, som annars var ganska butter till sinnes, måste skratta.

Men, han skrattade icke som en vanlig människa, utan med full hals och af det bästa hjerta. Han skrattade så, att han var nära att falla omkull.

»Tag honom, tag honom!» skrek grefve Arnold, under det han med full förtviflan gnodde sig i ögonen. »Tusen gulden åt den, som tager konung Fredrik till fånga!»

Flera störtade fram och bland dessa furst Ragenzi. Men det gick olyckligt för alla, ty emedan de ej kunde se, snafvade de på hvarjehanda föremål, som lågo i vägen och föllo, den ene på näsan, den andre på ryggen och så vidare.

Konung Fredrik ansåg det nu icke vara förenligt med sin egen säkerhet att dröja längre på platsen.

»Der se ni hvad snus duger till, mine herrar österrikare», ropade han gäckande. »I hafven alltid hånat mig för min passion för denna vara, men hade jag ej egt ett så stort quantum deraf, så hade jag nu varit eder fånge! Farväl, mina herrar; gäckas aldrig mera, äfven om I märken en osed hos andra!»

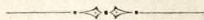
Med dessa ord försvann han i mörkret, och hur mycket österrikarne än sökte efter honom, kunde de likväl ej få tag i honom.

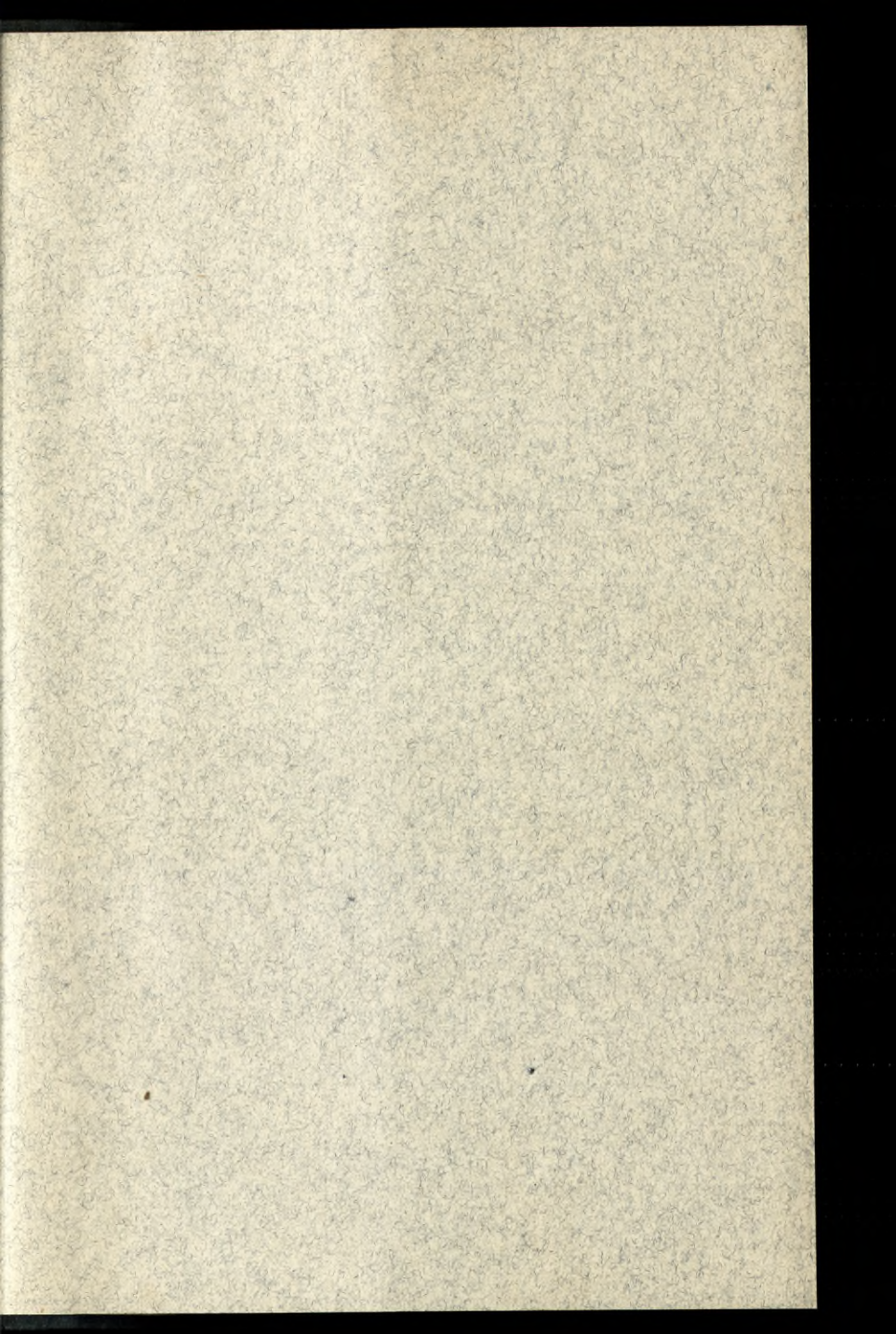
När konung Fredrik återkom till preussiska lä-
gret möttes han af general Zedritz.

»Hvar i herrans namn har ers majestät varit»,
sade denne tappre krigare bekymmersamt.

»Jag har upplefvat ett äfventyr, ett roligt äf-
ventyr», svarade konungen och berättade muntert
detsamma.

Efter krigets slut blef furst Ragenzi lyckligt
gift med grefve Arnolds dotter, och ofta omtalade
han för sina barn händelsen vid vaktelden, då Fre-
drik den store, sjuåriga krigets förnämste hjelte,
helt fintligt räddade sig ur österrikarnes händer
genom att på lämpligt sätt använda det snus, han
i så ymnigt mått begagnade.

På samma förlag ha förut i Bokhandeln
utkommit:

Skisser af Bret Harte.

Pris: häft. 75 öre.

Noveller af Paul Heyse.

Pris: häft. 1 krona.

Nyaste Judeboken. Råd till Judarne.

Pris: häft. 35 öre.

Pris: 1 kr. 25 öre.

P. G.